

Nationaal Strategisch Beleid Primair Onderwijs

Van het kleuter- en basisonderwijs
naar het primair onderwijs

Juli 2024

"In order to succeed, people need a sense of self-efficacy, to struggle together with resilience to meet the inevitable obstacles and inequities of life"
Albert Bandura

Colofon

Titel:	Nationaal Beleid voor het Primair Onderwijs
Auteur:	dhr. Eduard Pieters
Uitgegeven door:	Departamento di Enseñansa (DEA)
Goedgekeurd door:	Minister van Onderwijs en Sport, dhr. Endy Croes
Op:	19 september 2024
Datum uitgave:	19 juli 2024

Voorwoord

Voor u ligt het Nationaal Strategisch Beleid voor het Primair Onderwijs. Dit document vertegenwoordigt de visie op een geïntegreerd en samenhangend kleuter- en basisonderwijs dat bestemd is voor kinderen vanaf de leeftijd van ongeveer 4 jaar tot aan het moment van overgang naar een aansluitend secundair onderwijs. Terwijl in dit document de termen kleuter- en basisonderwijs worden gebruikt om de actuele situatie te beschrijven, wordt het begrip Arubaans primair onderwijs omarmd om de ambitieuze toekomstvisie aan te geven.

Dit nationaal strategisch beleidsdocument vormt de hoeksteen voor het creëren van de nodige en juiste randvoorwaarden voor het onderwijs dat aansluit bij de ontwikkeling van het kind. Ook voor de naadloze overgang naar het daaropvolgende secundair onderwijs. Dit nationaal strategisch beleid benadrukt de noodzaak om het primair onderwijs de nodige aandacht te geven. Zeker, gezien het feit dat dit de cruciale fase is waarin kinderen essentiële competenties ontwikkelen die hen voorbereiden op een betekenisvol leven en actief burgerschap.

Het strategisch beleid belicht niet alleen de huidige situatie, maar biedt ook advies aan de minister belast met het onderwijs om de gewenste toekomstige situatie te verwezenlijken. Dit beleid dient als stevig fundament en ook bron van inspiratie voor alle betrokkenen voor het bevorderen van innovatie en het creëren van een kwaliteitsvol primair onderwijs.

Een bijzondere dank aan de volgende instanties voor hun bijdrage aan de verwezenlijking van het Nationaal Strategisch Beleid voor het Primair Onderwijs: SIMAR, Instituto Pedagógico Arubano (IPA), Fundacion pa Nos Muchanan, Fundacion Telefon pa Hubentud, (Stuurgroep) Scol Saludabel, Departamento di Mucha y Hoben, Ministerio di Enseñansa y Deporte, SKOA, SPCOA, SOAZA, DPS, DVG/Jeugdgezondheidszorg, Stichting Tienda di Educacion, Bureau Multidisciplinair Centrum, Departamento di Enseñansa (DEA) afdeling Begeleiding, Examen, Curriculum Ontwikkeling, Onderwijsfinanciën, Planning en Beleid, Proyecto Idioma den Enseñansa, Dienst Uitvoering Onderwijssubsidies (DUOS), UNESCO en aan alle werkgroepen en betrokkenen¹.

¹ Zie bijlage 1 voor meer details van de werkgroepen en betrokkenen.

Inhoudsopgave

Colofon	3
Voorwoord	4
Inhoudsopgave	5
Hoofdstuk 1: Inleiding	6
Hoofdstuk 2: Internationale en nationale ontwikkelingen	16
Hoofdstuk 3: Situatiebeschrijving en uitdagingen	20
Hoofdstuk 4: Gewenste situatie	34
Hoofdstuk 5: Beleidsimplicaties	54
Hoofdstuk 6: Beoogde resultaten	60
Hoofdstuk 7: Conclusie en aanbevelingen	64
7.1 Conclusie	64
7.2 Aanbevelingen	67
Referentie	68
Bijlage 1: Enquête (opinieonderzoek) ouders	73
Bijlage 2: Opzet en resultaat opinieonderzoek ouders (externe betrokkenen)	81
Bijlage 3: Werkgroepen en betrokkenen	88
Bijlage 4: Overzicht van diverse groepen	89
Bijlage 5: Overzicht van het aantal leerlingen binnen het kleuter- en basisonderwijs	91
Bijlage 6: Overzicht onderwijspersoneel binnen het kleuter- en basisonderwijs	99
Bijlage 7: Kostenplaatje in een meerjarenbegroting	101
Bijlage 8: Lijst uitgenodigde organisaties	103

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1. Aanleiding

In opdracht van de Minister van Onderwijs en Sport heeft het Departamento di Enseñansa Aruba de taak gekregen om een nationale strategische nota op te stellen voor het primair onderwijs. Het doel hiervan is om kwaliteitsvol primair onderwijs te waarborgen, in lijn met het Plan Educacion Nacional 2030 (DEA, 2019a). Dit initiatief sluit tevens aan bij het regeerakkoord 'Acuerdo di gobernacion 2021-2025' (Movimiento Electoral di Pueblo & RAIZ, 2021).

Een van de drijfveren voor deze nota is het beleid van de Minister van Onderwijs en Sport genaamd 'Onderwijs in Transitie: Onderwijsbeleid 2021-2025', dat beoogt kwalitatief primair onderwijs aan te bieden aan kinderen (Minister van Onderwijs en Sport, 2021).

Een andere aanleiding voor deze strategische nota is het door de minister geaccordeerde Integraal Taalbeleid Onderwijs (DEA, 2023) alsmede taalwetenschappelijke onderzoeken over het invoeren van de moedertaal in een meertalig onderwijs. Daarnaast moet rekening worden gehouden met de intentieverklaring (DEA, 2019c) binnen het Koninkrijk der Nederlanden waarin bevestigd wordt dat de Nederlandse taal een vreemde taal is op de Caribische eilanden.

Voor een integrale aanpak in de strategische nota moet ook rekening worden gehouden met eerdere beslissingen met betrekking tot het kleuter- en basisonderwijs. Een van deze beslissingen werd in 2018 genomen door de toenmalige minister van Onderwijs, Duurzame Ontwikkeling en Wetenschap, die het Kerndoelendocument voor het Arubaans Primair Onderwijs heeft goedgekeurd (DEA, 2018b).

Tevens zijn de onderzoeksresultaten en aanbevelingen van Dienst Inspectie van het Onderwijs Aruba en Inspectie van het Onderwijs Nederland beschreven in het eindrapport Doorlichting van het Arubaanse Onderwijsbestel (Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland², 2022), een andere aanleiding voor het opstellen van een nationale strategische nota.

Om het primair onderwijs te versterken, wordt uit onderzoeksrapporten en beleidsstukken duidelijk dat het primair onderwijs in Aruba moet bijdragen aan een sociale cohesie/solidaire natievorming ('nation building'). Deze bijdrage is essentieel rekening houdend met een populatie die gekenmerkt is door uiteenlopende sociale en culturele achtergronden. Het primair onderwijs moet zelfredzaamheid bevorderen, 'self-efficacy'³ stimuleren. Ook de zelfverwerkelijking en waardigheid van elk individu aanmoedigen om zo bij te dragen aan een sterke samenleving. Het primair onderwijs dient de mensenrechten en de kinderrechten te respecteren en te streven naar een maximale holistische ontwikkeling van elk individu. Tevens moet, volgens het Verdrag van de Verenigde Naties, het onderwijs in Aruba zich richten op het bereiken van Sustainable Development Goal 4 in 2030.

Met het oog op de bovengenoemde ontwikkelingen en intenties, en om in lijn te zijn met PEN 2030, zijn er bepaalde vragen geformuleerd. Deze vragen zijn bedoeld om bij te dragen aan de totstandkoming van

² Dienst Inspectie van het Onderwijs Aruba en Inspectie van het Onderwijs, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

³ Self-efficacy: vertrouwen in eigen kunnen.

inclusief, 'equitable'⁴ primair onderwijs dat de 21ste-eeuwse competenties en burgerschap bij kinderen zal bevorderen. Dit strategisch beleid zal deze vragen trachten te beantwoorden. De vragen zijn als volgt:

⁴ 'Equity' in het primair onderwijs verwijst naar het streven om alle kinderen gelijke kansen te bieden op een hoogwaardige onderwijservaring, ongeacht hun individuele achtergrond, kenmerken, vaardigheden of omstandigheden. Het legt de nadruk op het verminderen of elimineren van ongelijkheden en barrières die sommige kinderen kunnen ervaren, zodat iedereen op een eerlijke manier toegang heeft tot een kwaliteitsvol primair onderwijs.

Hoofdvraag

- Hoe kan het Arubaans primair onderwijs een positieve bijdrage leveren aan alle kinderen (lerenden) vanaf ongeveer 4 jaar om hun ambities, talenten, levenslang leren, 21ste eeuwse competenties en burgerschap te bevorderen binnen een leerrijke omgeving, rekening houdend met de Arubaanse cultuur?

Subvragen

Om deze hoofdvraag te beantwoorden worden de volgende subvragen gesteld:

- Hoe kan het Arubaans primair onderwijs middels deugdelijke kernprocessen⁵ alle kinderen (lerenden) vanaf ongeveer 4 jaar zodanig empoweren en motiveren om de juiste competenties van de 21ste eeuw te kunnen verwerven?
- Hoe kan het Arubaans primair onderwijs middels deugdelijke kernbronnen⁶ beter aan de behoeften en talenten van alle kinderen voldoen, zodat zij beter in de maatschappij kunnen functioneren en succesvol het vervolgonderwijs volgen?
- Hoe kunnen de juiste ondersteunende mechanismen⁷ binnen het Arubaans primair onderwijs, ten gunste van kwaliteitsvolle kernprocessen en kernbronnen, beschikbaar worden gesteld en gewaarborgd?

⁵ De kernprocessen binnen het primair onderwijs omvatten de essentiële activiteiten die plaatsvinden om effectief onderwijs te bieden. Deze processen zijn zeer belangrijk voor het onderwijsleerproces en vormen de wervelkolom van het primair onderwijs. Volgens het GEQAF-instrument zijn de kernprocessen als volgt: 'learning, teaching and assessment.'

⁶ De kernbronnen binnen het primair onderwijs omvatten de verschillende soorten middelen die nodig zijn om de kernprocessen, met nadruk op leren, te ondersteunen. Volgens het GEQAF-instrument zijn de kernbronnen als volgt: 'learner, teacher, curriculum, learning environment and ICT.'

⁷ Ondersteunende mechanismen betreffen systemische elementen van het primair onderwijssysteem die niet zijn beperkt tot een specifiek domein binnen het primair onderwijs, maar doordringen en beïnvloeden alle facetten van het onderwijssysteem. Binnen het kader van het GEQAF-instrument vallen deze brede elementen onder 'Governance, Finance, and System Efficiency'.

1.2. Proces

Het onderwijslandschap in Aruba is complex en uitgebreid. Verschillende perspectieven zijn nodig om een alomvattend begrip te ontwikkelen van de huidige situatie, evenals de uitdagingen en kansen die zich voordoen. In dit subhoofdstuk krijgt men een beeld van hoe dit document tot stand is gebracht en de verschillende methoden die zijn toegepast, zoals literatuurstudie, kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Deze benadering biedt de mogelijkheid om zich een volledig beeld te vormen van het kleuter- en basisonderwijs op dit moment. Bovendien draagt het bij aan het creëren van draagvlak voor deze strategische nota en toekomstige implementatieplannen.

De literatuurstudie heeft verschillende concepten aangereikt voor verder kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Ook is de literatuurstudie gebruikt ter onderbouwing van de maatregelen die naar voren zijn gebracht tijdens de consultatierondes. Het kwantitatieve opinieonderzoek onder ouders heeft inzicht geboden in hoe ouders staan tegenover de voorgestelde veranderingen en maatregelen binnen het toekomstige primair onderwijs (zie bijlage 1 en 2).

Verder worden in dit subhoofdstuk de betrokkenen die meededen aan de consultatierondes voor de stakeholders- en clusteranalyse beschreven. Bijlage 3 kan geraadpleegd worden om een beeld te krijgen van de werkgroepen en betrokkenen. Daarnaast krijgt men een beeld over de taken en rollen van de betrokkenen in dit proces, de specifieke inhoudelijke activiteiten en de datums van de verschillende overleggen en consultaties. Bijlage 4 kan geraadpleegd worden voor meer informatie.

Dit allemaal heeft niet alleen geholpen bij het formuleren van gerichte maatregelen, maar ook bij het identificeren van de beleidsimplicaties. Deze stappen vormen een stevig fundament voor het besluitvormingsproces.

1.2.1. Literatuurstudie

Als voorbereiding op een diepgaand onderzoek en analyse is er een studie van bestaande onderzoeksliteratuur⁸ en andere gepubliceerde werken over het primair onderwijs uitgevoerd. Specifieke aspecten, concepten en constructen van het kleuter- en basisonderwijs zijn gedefinieerd die verder onderzocht moeten worden. Zodoende is het beleidsproces versterkt met de nieuwste kennis en inzichten die beschikbaar zijn in het wetenschappelijke domein. Deze benadering heeft geholpen de aanpak te richten op bewezen methoden en 'best practices'. Dit is essentieel voor het ontwikkelen van doeltreffend onderwijsbeleid.

Bovendien zijn relevante beleidsstukken bestudeerd om onder andere de aanleiding, de hoofdvraag en subvragen van dit beleid te formuleren.

Voor de beleidsvorming zijn de verkregen inzichten uit de literatuurstudie geïntegreerd met andere verzamelde gegevens, waaronder goedgekeurde beleidsstukken. Deze integratie heeft niet alleen bijgedragen aan een diepgaander begrip van de situatie, maar heeft ook de beleidsvorming substantieel ondersteund.

1.2.2. Kwalitatief onderzoek

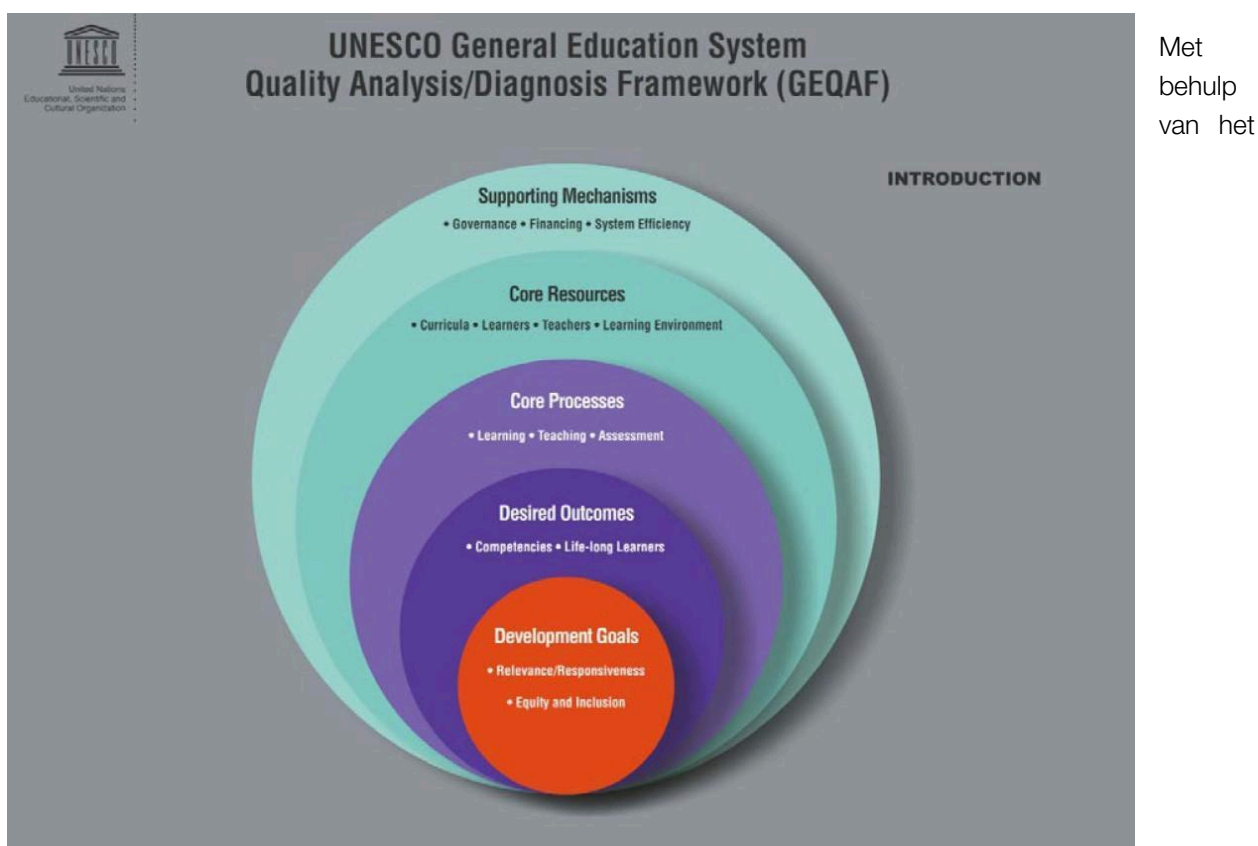
Na het voltooien van de literatuurstudie is er een kwalitatief onderzoek verricht. Het kwalitatief onderzoek heeft de mogelijkheid geboden voor een diepgaande, contextuele analyse van de interne en

⁸ Onderzoeksliteratuur, waaronder wetenschappelijke artikelen, onderzoeken en studies.

externe betrokkenen (stakeholdersanalyse). Hiermee is het mogelijk een dieper inzicht te kunnen verwerven in de ervaringen, attitudes en perspectieven van leerlingen, leraren en andere betrokkenen in het onderwijs.

Bij het kwalitatief onderzoek is er net als bij de totstandkoming van PEN 2030 (DEA, 2019a) gebruik gemaakt van het [General Education Quality Analysis/Diagnostic Framework \(GEQAF\)](#) (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2012). Dit instrument is door het UNESCO-secretariaat, in samenwerking met enkele lidstaten ontwikkeld. Zie figuur 1 voor het schematisch overzicht van het GEQAF-instrument. Het instrument biedt de mogelijkheid om kritische belemmeringen grondig te analyseren/diagnosticeren en identificeren. Belemmeringen die het algemene onderwijssysteem in de weg staan om 'equitable' en duurzaam onderwijs van kwaliteit en effectieve leerervaringen aan alle leerlingen te kunnen bieden. Het voornoemde ter verbetering en waarborging van de kwaliteit van het primair onderwijs.

Figuur 1: Schematisch overzicht van het GEQAF-instrument van UNESCO.

bovengenoemde GEQAF-instrument zijn bijeenkomsten georganiseerd en uitgevoerd in de vorm van Technology of Participation (ToP) Consensus Workshops, zoals ontwikkeld door The Institute of Cultural Affairs (ICA). De ToP-methoden zijn ontwikkeld gedurende 20 jaar van wereldwijd verrichte 'action-research', waarbij besluitvorming in groepen en samenwerkend governance werden onderzocht. De diepe filosofische wortels van ToP maken diepgaande en duurzame transformatie mogelijk. Tijdens de consultatierondes van Consensus Workshops zijn er samen met de betrokkenen clusteranalyses verricht.

Dit proces van data-analyse en overleg (stakeholdersanalyse en clusteranalyse) heeft geresulteerd in een gedegen beschrijving van de uitdagingen waarmee het primair onderwijs in Aruba wordt geconfronteerd en de bijbehorende maatregelen. Deze uitdagingen en maatregelen variëren van kwesties met betrekking tot kwaliteit van het onderwijs, ontwikkelingsdoelen, inclusie, competenties en ontwikkelingsbehoeften. Andere

uitdagingen betreffen ook het aanmoedigen en aanhouden van levenslang leren, kerndoelen, -processen en -bronnen, financiering, governance en efficiëntie van het primair onderwijsstelsel.

Uit informatie verkregen tijdens de consultatierondes, zoals geanalyseerd in de stakeholders- en clusteranalyse, is tevens een gap-analyse uitgevoerd om de verschillen, oftewel de hiaten, tussen de huidige situatie van het kleuter- en basisonderwijs en de gewenste situatie als primair onderwijs te identificeren. Met deze analyse is een beter begrip ontstaan van de hiaten, wat verwijst naar de afstand tussen de huidige en gewenste situatie. Op basis hiervan is duidelijk geworden welke maatregelen moeten worden genomen om de gestelde beleidsdoelen te bereiken.

Door diverse analysetechnieken te hebben gebruikt binnen de dataset, is er aan analysetriangulatie⁹ voldaan met als gevolg dat de interne validiteit wordt vergroot (Van Staa & Evers, 2010).

1.2.3. Enquête met stellingen als kwantitatief onderzoek

Naar aanleiding van de aanbevelingen van het kwalitatief onderzoek is er een enquête met stellingen opgezet om de perspectieven en meningen van de ouders te analyseren. Naar aanleiding van de enquête zijn numerieke gegevens verzameld en geanalyseerd om patronen en trends in de perspectieven en meningen van ouders te identificeren. Voor verdere toelichting zie bijlage 1 en 2.

1.2.4. Betrokkenen

Tijdens het proces zijn er overleggen gepleegd en bijeenkomsten in de vorm van consultatierondes georganiseerd met verschillende interne en externe betrokkenen. Zoals eerder aangegeven zijn de ouders middels enquêtes geraadpleegd.

Hieronder krijgt men een beeld van de betrokkenen en hun rol in het proces voor het ontwikkelen van deze beleidsnota. Daarnaast krijgt men in bijlage 3 meer informatie over de taken en rollen van de betrokkenen, alsook de specifieke inhoudelijke activiteiten, de datums van de verschillende overleggen en de uitvoering van consultaties en enquêtes.

Externe betrokkenen

1. Externe betrokkenen die direct te maken hebben met de uitvoering van het beleid. Deze organisaties en personen zijn onder andere de directeurs van de uit de landskas (niet) bekostigde schoolbesturen van kleuter- en basisscholen en een groep schoolleiders en leraren van de onder de schoolbesturen ressorterende scholen voor kleuter- en basisonderwijs. Ook kinderen en ouders van de desbetreffende scholen.
2. Externe betrokkenen die het beleid van buitenaf kunnen beïnvloeden. Organisaties zoals Dienst Inspectie van het Onderwijs, Dienst Uitvoering Onderwijssubsidies (DUOS), Instituto Pedagógico Arubano (IPA) en Centro pa Desaroyo Profesional Continuo (CDPC), Sindicato di Maestronan Arubano (SIMAR).

Interne betrokkenen

1. Interne betrokkenen hebben overzicht op de doelen, implicaties, de keuze en beoogde resultaten binnen de Directie Onderwijs. Ze zijn ook medeverantwoordelijk voor het uitvoeren en monitoren van

⁹ Analysetriangulatie is het gebruik van verschillende analysetechnieken om binnen een dataset op zoek te gaan naar betekenis.

het beleid. De betrokkenen zijn onder andere de directeur van Directie Onderwijs, Afdeling Planning & Beleid, Afdeling Juridische Zaken en Hoofdafdeling Onderwijskundige Zaken, Afdeling Begeleiding, Afdeling Examen en Afdeling Curriculum Ontwikkeling.

Coördinatiegroep

Deze groep (zie bijlage 3) heeft zich beziggehouden met het uitvoeren en verbeteren van de inhouds- en beheersactiviteiten van het projectplan voor het ontwikkelen van de strategische beleidsnota voor het primair onderwijs.

Beheersactiviteiten zijn activiteiten die gericht zijn op het efficiënt en doelgericht beheersen en sturen van inhoudelijke activiteiten.

De activiteiten zijn uitgevoerd op het gebied van tijd, geld, informatie, kwaliteit en organisatie.

Er werd aandacht gegeven aan:

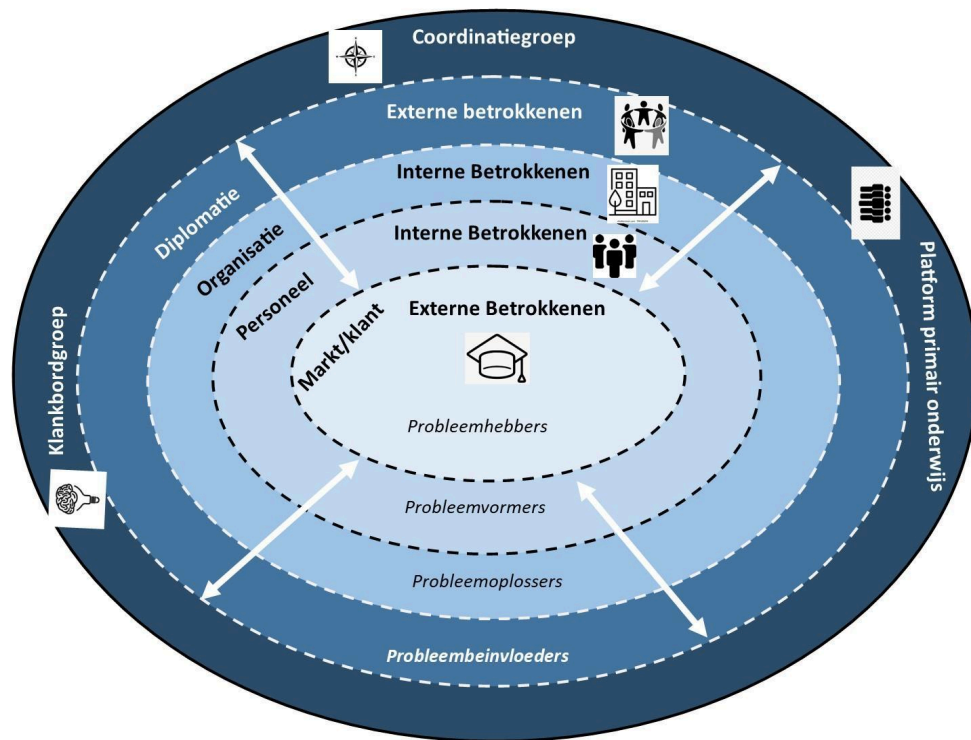
- Het oplossen van knelpunten tijdens het proces
- Het agenderen van acties
- Het maken van afspraken en het sturen op en monitoren van de activiteiten
- Het afstemmen van de voornoemde punten met betrokkenen die van invloed zijn op het projectresultaat.

Platform Primair Onderwijs

Deze groep bestaat uit leden van de raad van bestuur, het dagelijks bestuur of formeel afgevaardigden door het bestuur (bijvoorbeeld de directeur of directielid van een schoolbestuur) en personeel van DEA. Het platform is gericht op input, evaluatie en monitoring van het beleid, ondersteuning bij implementatie van ontwikkeld onderwijsbeleid en voorlichting en educatie. Hiermee wordt ook beoogd de raad van bestuur of dagelijks bestuur van de verschillende schoolbesturen en onderwijsinstellingen te ondersteunen in het dragen van hun verantwoordelijkheid in het aansturen en begeleiden van de innovatie in hun scholen in het kader van onder meer PEN 2030.

Klankbord

De klankbordgroep (zie bijlage 3) bestaat uit personen (deskundigen/experts) die denktanks zijn met een raadgevende rol gedurende het proces van de ontwikkeling van het beleid. De leden van de klankbordgroep geven feedback en feedforward aan Departamento di Enseñansa.

Figuur 2.: Schematisch overzicht van de betrokkenen bij het beleidsproces

1.3. Opbouw van dit document

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van de internationale en nationale ontwikkelingen binnen het onderwijs. In hoofdstuk 3 een beeld van de uitdagingen en in hoofdstuk 4 wordt de gewenste situatie geschetst. Aan de hand van de gewenste situatie zullen de gestelde vragen kunnen worden beantwoord. In hoofdstuk 5 wordt een beschrijving gegeven van de implicaties voor het realiseren van de gewenste situatie. In hoofdstuk 6 worden de beoogde resultaten toegelicht. Deze geven een weergave van de nagestreefde effecten die Aruba wil bereiken in het primair onderwijs. In hoofdstuk 7 worden in de conclusie de eerdergenoemde vragen beantwoord en aanbevelingen gegeven.

Hoofdstuk 2: Internationale en nationale ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt een beknopte beschrijving gegeven van de internationale en nationale ontwikkelingen binnen het onderwijs en met name binnen het primair onderwijs.

2.1. Internationale ontwikkelingen

Vanwege de complexiteit van het onderwijslandschap in Aruba en om een holistisch begrip¹⁰ te ontwikkelen, heeft men voor deze nota gebruikt gemaakt van onder andere internationale studies en publicaties zoals vermeld in het Nationaal Onderwijsbeleid Aruba 2030 (DEA, 2019b). Het nationaal onderwijsbeleid schetst een beeld van ontwikkelingen wereldwijd die van invloed zijn op Aruba en die van belang zijn om onderwijs aan te bieden dat relevant is. Het gaat hierbij om sociaal-economische en technologische ontwikkelingen en ontwikkelingen op het gebied van natuur en milieu. Ontwikkelingen zoals Artificial Intelligence hebben invloed op de soorten banen die zullen bestaan in de toekomst. Wereldwijd wordt aandacht besteed aan het thema Future of work. Vaardigheden zoals 21st century skills en lifelong learning worden gezien als belangrijke vaardigheden om mee te kunnen doen in de snel veranderende wereld. De behoefte in Aruba om te komen tot een meer diverse economie ('promising sectors' en 'circular economy') en het creëren van een balans waar economische, sociale en ecologische waarden in balans zijn conform SDG 2030, brengt met zich mee dat de leerlingen andere competenties moeten ontwikkelen dan voorheen. Ook moet het onderwijs rekening houden met de nieuwe generatie leerlingen, gezien deze in een digitaal tijdperk zijn geboren (digital citizen) en waarschijnlijk op een andere manier leren dan vorige generaties.

Daarnaast wordt in het nationale onderwijsbeleid ingegaan op studies gemaakt om het onderwijssysteem te verbeteren. Een van deze rapporten is "How the World's Most Improved School Systems Keep Getting Better" (Mourshed, et al., 2010). Dit rapport analyseert de resultaten van onderzoek in 20 verschillende landen, waaronder Canada (Ontario), Singapore en Zuid-Korea. Dit rapport heeft als doel inzicht te verschaffen in de verschillen tussen deze systemen en welke lessen andere onderwijssystemen uit hun ervaringen kunnen trekken. Het rapport geeft ook aan welke stappen nodig zijn om duurzame verbeteringen in het onderwijssysteem te realiseren, ongeacht het startpunt of de fase waarin dat systeem zich bevindt, of het nu als slecht of excellent wordt beschouwd. In dit rapport geven de auteurs een beschrijving van enkele van de onderwijssystemen die wereldwijd tot de snelst verbeterende behoren, zoals die in Finland, Singapore en Zuid-Korea.

Dit rapport fungeert als een soort routekaart, waarbij het meten van het huidige prestatieniveau een cruciale eerste stap is. Op basis van dit niveau (poor to fair, fair to good, good to great, great to excellent), kunnen specifieke interventies worden gedefinieerd die aansluiten bij het betreffende niveau. Elk prestatieniveau omvat verschillende thema's, zoals "achieving the basics of literacy and numeracy, getting the foundations in place, shaping the professional, improving through peers and innovation". Daarnaast zijn er zes gemeenschappelijke interventies die van toepassing zijn in alle niveaus: "revising curriculum and

¹⁰ Holistisch begrip ontwikkelen: Begrip op het onderwijs in zijn geheel (verschillende dimensies, perspectieven en de onderlinge relaties hiervan) ontwikkelen.

standards, reviewing reward and remunerations structure, building technical skills of teachers and principals, often through group or cascaded training, assessing student learning, utilizing student data to guide delivery, and establishing policy documents and education laws”.

Het doorlopen van deze interventies vereist een aanzienlijke mate van discipline en consistentie. Bovendien moet de implementatie van deze maatregelen worden aangepast aan de specifieke context. Het proces van vooruitgang van het ene prestatieniveau naar het volgende wordt doorgaans om de zes jaar verwacht.

2.2. Nationale ontwikkelingen binnen het kleuter- en basisonderwijs

De Staatsregeling van Aruba, in Artikel I.20, lid 1 benadrukt dat onderwijs een voortdurende verantwoordelijkheid van de regering is. Dit weerspiegelt het belang dat de overheid hecht aan onderwijs als cruciaal instrument voor de ontwikkeling van het individu en de samenleving als geheel. Het benadrukt de toewijding om ervoor te zorgen dat kwaliteitsvol onderwijs beschikbaar is en blijft voor alle inwoners van Aruba, terwijl de lokale culturele en maatschappelijke context wordt gerespecteerd.

In de loop der jaren hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan binnen het kleuter- en basisonderwijs. Er waren verschillende ontwikkelingen met als doel het bevorderen van verbeteringen in het onderwijsproces. In de onderstaande tabel worden deze ontwikkelingen beknopt vanaf de ‘Status Aparte’ in chronologische volgorde weergegeven. Voor meer informatie kan men ook het Nationaal Onderwijsbeleid Aruba 2030 (DEA, 2019b) raadplegen.

Jaar	Ontwikkelingen
1986	‘STATUS APARTE’
1988	Nota van de Stuurgroep Herstructurering Onderwijs: Renovacion di enseñansa. Prioridad pa futuro. Nota van Departamento di Enseñansa: Pa un enseñansa bilingual na Aruba. Oranjestad.
1989	• Oprichting van IPA (Instituto Pedagógico Arubano) • Totstandkoming van de Landsverordening Basisonderwijs¹¹
1992	• Totstandkoming van de Landsverordening Kleuteronderwijs¹²
1995	Oprichting van de projectgroep voor innovatie van het kleuter-en basisonderwijs: “Proyecto di Inovacion di Enseñansa Preparatorio y Enseñansa Basico” (PRIEPEB).
1999	Nota: Proyecto di Inovacion di Enseñansa Preparatorio y Enseñansa Basico (PRIEPEB). Un Bon Enseñansa Basico: Condicion pa un Miho Futuro, Plan Strategico 1999-2008.

¹¹ AB 1989 no. 75 Landsverordening basisonderwijs.

¹² AB 1992 no. 88 Landsverordening kleuteronderwijs.

2000	- Nascholing voor schoolleiders en leraren op basis van de voorgestelde veranderingen in het strategische plan van PRIEPEB. - Proces: Draagvlak creëren binnen het kleuter- en basisonderwijs ten behoeve van het strategische plan van PRIEPEB.
2001	- Beleidsuitgangspunten van IPA (2001-2005) - Fondo di Desaroyo Aruba (FDA)¹³: Meerjarenprogramma 2001-2005: Projectdossier Nederlands als Vreemde Taal en projectdossier Corpus Planning.
2002	Nota: Proyecto di Inovacion di Enseñansa Preparatorio y Enseñansa Basico (PRIEPEB). Habri Porta pa nos Drenta: Proposicion pa modelo di idioma pa enseñansa basico Arubano.
2003	Nota van Dienst Inspectie van het Onderwijs: Toezichtkaders Inspectie Onderwijs voor verschillende soorten onderwijs.
2004	Eindrapport van de ministeriële commissie Informatie en Communicatie Technologie (ICT) in het onderwijs: Onderwijs op maat voor allen met ICT.
2005	Implementatieplan: Proyecto di Inovacion di Enseñansa Preparatorio y Enseñansa Basico (PRIEPEB). Cuminsa cu exito: Proposicion trayecto di implementacion gradual di Papiamento como idioma di instruccion den enseñansa primario.
2006	Fondo di Desaroyo Aruba (FDA): Meerjarenprogramma 2006-2009: Projectdossier ICT binnen het Primair Onderwijs en projectdossier Voorzieningen Taalbeleid.
2007	Adviesnota: Ministry of Education, Social Affairs, and Infrastructure Aruba: The Learner: Our focus. A strategic nacional education plan 2007-2017. Masterplan: Proyecto Scol Multilingual.
2010	Fondo di Desaroyo Aruba (FDA): Meerjarenprogramma 2010-2014: Voorzieningen Taalbeleid.
2015	Implementatieplan: Invoering Kerndoelen Primair Onderwijs
2016	Nota di maneho: Diversificacion di idioma di instruccion den enseñansa primario. Departamento di Enseñansa.
2016	Motie no. 40, OV no. 8, aangenomen in de Openbare Vergadering van de Staten van Aruba op 17 november 2016 over het gebruik van Papiaments als instructietaal.
2017	Document: Kerndoelendocument van het Arubaans Primair Onderwijs. Departamento di Enseñansa.
2018	Document: Twee varianten van de Scol Multilingual. Departamento di Enseñansa. Document: Acordacion di diferente conseho relaciona cu introduccion di e maneho multilingual y e curiculo nobo den enseñansa primario. Minister van Onderwijs, Wetenschap en Duurzame Ontwikkeling. Implementatie van een nieuw programma en kerndoelen onder de naam Scol Arubano Multilingual (SAM).

¹³ FDA: In het kader van de samenwerkingsrelatie tussen Aruba en Nederland hebben beide landen tussen 2000 en 2016 bijgedragen aan dit fonds, waaruit diverse projecten op Aruba zijn gefinancierd.

2019	Nationaal onderwijsbeleid: Plan educacion nacional 2030: “De lerende in de digitale samenleving”. Intentieverklaring: Nederlands als vreemde taal binnen het Koninkrijk der Nederlanden.
2023	Adviesrapport van Departamento di Enseñansa: Integraal Taalbeleid Onderwijs 2023.

Tabel 1.: Overzicht ontwikkelingen binnen het kleuter- en basisonderwijs.

2.2.1. Leerlingen binnen het kleuter- en basisonderwijs

Hieronder wordt een analyse gegeven van het aantal leerlingen dat gedurende de afgelopen 3 schooljaren ingeschreven stond in het kleuter- en basisonderwijs. De informatie is door de Afdeling Onderzoek en Statistiek van het Departamento di Enseñansa verstrekt. Deze analyse omvat de trends in de deelname van kinderen in het kleuter- en basisonderwijs en belicht tevens de invloed van het primair onderwijs op minderjarigen. Daarnaast wordt gekeken naar de relatieve afname van het aantal geregistreerde kinderen in door de overheid bekostigde scholen.

Kleuter- en basisonderwijs schooljaar 2020-2021

Voor wat betreft het kleuteronderwijs waren er in het schooljaar 2020-2021 totaal 2537 kinderen ingeschreven bij de door de overheid bekostigde kleuterscholen (zie bijlage 5). Deze kinderen waren verdeeld over 104 groepen, wat neerkomt op een gemiddelde van 24.4 kinderen per groep.

Het gemiddelde aantal kinderen dat was ingeschreven bij de door de overheid bekostigde kleuterscholen vertegenwoordigde ongeveer 11.1% van de totale minderjarige bevolking in Aruba.

Voor wat betreft het basisonderwijs waren er in het schooljaar 2020-2021 totaal 8360 kinderen ingeschreven bij de door de overheid bekostigde basisscholen (zie bijlage 5). Deze kinderen waren verdeeld over 363 klassen, wat neerkomt op een gemiddelde van 23 kinderen per klas.

Het gemiddelde aantal kinderen dat was ingeschreven bij de door de overheid bekostigde basisscholen vertegenwoordigde ongeveer 36.6% van de gehele minderjarige bevolking in Aruba.

Volgens Central Bureau of Statistics (2021) bedroeg het totale aantal minderjarigen (leeftijdsgroep van 0 tot 17 jaar) in 2020 in totaal 22830. Bijna de helft (47.7%) van alle minderjarigen in Aruba nam deel aan door de overheid bekostigd kleuter- en basisonderwijs gedurende het schooljaar 2020-2021. Dit representeert een aanzienlijk deel van de toekomstige burgers in Aruba.

Kleuter- en basisonderwijs schooljaar 2021-2022

Voor wat betreft het kleuteronderwijs waren er in het schooljaar 2021-2022 totaal 2571 kinderen ingeschreven bij de door de overheid bekostigde kleuterscholen (zie bijlage 5). Deze kinderen waren verdeeld over 109 groepen, wat neerkomt op een gemiddelde van 23.6 kinderen per groep.

Het gemiddelde aantal kinderen dat was ingeschreven bij de door de overheid bekostigde kleuterscholen vertegenwoordigde ongeveer 11.3% van de gehele minderjarige bevolking in Aruba.

Voor wat betreft het basisonderwijs waren er in het schooljaar 2021-2022 totaal 8097 kinderen ingeschreven bij de door de overheid bekostigde basisscholen (zie bijlage 5). Deze kinderen waren verdeeld over 359 klassen, wat neerkomt op een gemiddelde van 22.6 kinderen per klas.

Het gemiddelde aantal kinderen dat was ingeschreven bij de door de overheid bekostigde basisscholen vertegenwoordigde ongeveer 35.5% van de gehele minderjarige bevolking in Aruba.

Volgens Central Bureau of Statistics (2021) waren er in 2020 in totaal 22830 minderjarigen (leeftijdsgroep van 0 tot 17 jaar) geregistreerd. Bijna de helft (46.8%) van alle minderjarigen in Aruba heeft deelgenomen aan door de overheid bekostigd kleuter- en basisonderwijs gedurende het schooljaar 2021-2022. Dit representeert een aanzienlijk deel van de toekomstige burgers in Aruba.

Kleuter- en basisonderwijs schooljaar 2022-2023

Voor wat betreft kleuteronderwijs waren er in het schooljaar 2022-2023 totaal 2440 kinderen ingeschreven bij de door de overheid bekostigde kleuterscholen (zie bijlage 5). Deze kinderen waren verdeeld over 102 groepen, wat neerkomt op een gemiddelde van 23.9 kinderen per groep.

Het gemiddelde aantal kinderen dat was ingeschreven bij een bekostigde kleuterschool vertegenwoordigde ongeveer 11.3% van de gehele minderjarige bevolking in Aruba.

Voor wat betreft basisonderwijs waren er in het schooljaar 2022-2023 totaal 7832 kinderen ingeschreven bij de door de overheid bekostigde basisscholen (zie bijlage 5). Deze kinderen waren verdeeld over 351 klassen, wat neerkomt op een gemiddelde van 22.3 kinderen per groep.

Het gemiddelde aantal kinderen dat was ingeschreven bij de door de overheid bekostigde basisscholen vertegenwoordigde ongeveer 36.3% van de gehele minderjarige bevolking in Aruba.

In het jaar 2022 werden er volgens Central Bureau of Statistics (2022) in totaal 21550 minderjarigen (leeftijdsgroep van 0 tot 17 jaar) geregistreerd. Bijna de helft (47.6%) van alle minderjarigen in Aruba heeft deelgenomen aan door de overheid bekostigd kleuter- en basisonderwijs gedurende het schooljaar 2022-2023. Dit representeert een aanzienlijk deel van de toekomstige burgers in Aruba.

Het is opmerkelijk dat gedurende de laatste 2 jaren het totale aantal minderjarigen in Aruba sterk gedaald is (-1280). Verder is het aantal ingeschreven kinderen tussen schooljaar 2020-2021 en 2021-2022 in het basisonderwijs (-263) ook sterk gedaald. Tevens is het aantal ingeschreven kinderen tussen schooljaar 2021-2022 en 2022-2023 in het kleuteronderwijs (-131) en basisonderwijs (-265) ook sterk gedaald. Met andere woorden, er is een dalende tendens van ingeschreven kinderen in de door de overheid bekostigde kleuter- en basisscholen.

2.2.2. Overzicht onderwijspersoneel binnen het kleuter- en basisonderwijs (2020-2021)

Het overzicht van het onderwijspersoneel in het kleuter- en basisonderwijs is van het schooljaar 2020-2021. Het overzicht bestaat uit twee tabellen: één voor het kleuteronderwijs (zie bijlage 6: tabel 10) en de andere voor het basisonderwijs (zie bijlage 6: tabel 11). Deze tabellen tonen het aantal leerkrachten dat werkzaam was binnen de door de overheid van Aruba bekostigde kleuter- en basisscholen gedurende een schooljaar. Aan de hand van deze tabellen zijn diverse berekeningen uitgevoerd om na te kunnen gaan hoeveel geld er in de toekomst (implementatieplan) zou moeten worden toegewezen aan salariskosten (zie bijlage 7).

Hoofdstuk 3: Uitdagingen

In dit hoofdstuk worden de waargenomen uitdagingen uit de literatuurstudie en de verschillende stakeholders- en clusteranalyses op verschillende gebieden beschreven. Ook de bijbehorende hiaten die voortkomen uit de gap-analyse.

3.3. Beschrijving van uitdagingen binnen het primair onderwijs

In paragraaf 1.2 werd er een helder inzicht gegeven in het proces van het identificeren van uitdagingen. In dit subhoofdstuk worden de geconstateerde uitdagingen grondig beschreven en ingedeeld in verschillende domeinen van het GEQAF-instrument, namelijk:

1. Uitdagingen m.b.t ontwikkelingsdoelen
2. Uitdagingen m.b.t de gewenste resultaten
3. Uitdagingen m.b.t kernbronnen en -processen
4. Uitdagingen m.b.t ondersteunende mechanismen

3.3.1. Uitdagingen m.b.t. de ontwikkelingsdoelen

Uit de consultatierondes met de betrokkenen blijkt dat het toekomstige primair onderwijs goed zou kunnen ingaan op kwaliteitsonderwijs, zoals in PEN 2030 beschreven, als wij voor een gecontextualiseerd primair onderwijs zorgen. Het huidige kleuter- en basisonderwijs is in veel gevallen niet gecontextualiseerd, rekening houdend met de cultuur, geschiedenis, meertaligheid, ecologie van Aruba, aldus de stakeholders gedurende de consultatierondes.

Volgens de consultatierondes is sinds 1954 en vervolgens in de Staatsregeling van Aruba, artikel I.20 lid 1 sinds 1986, het onderwijs officieel een voortdurende zorg van de overheid. Ondanks deze grondwettelijke bepalingen hebben verschillende regeringen in het verleden en belangrijke figuren binnen het onderwijs en binnen het ambtenarenapparaat de neiging gehad om het Nederlandse onderwijssysteem voortdurend te volgen. Deze neiging werd al in 1988 benadrukt door de stuurgroep herstructurering.

Volgens het rapport van The United Nations International Children's Emergency Fund [UNICEF] (2013) is het onderwijsmodel niet aangepast aan de behoeften van een cultureel diverse samenleving (hoewel de regering een nieuw onderwijsprogramma (PSML) heeft ontwikkeld dat het Papiamentu als voertaal in het onderwijs introduceert). Tevens is het onderwijsaanbod voor kinderen met speciale behoeften gelimiteerd, aldus het rapport van UNICEF (2013).

In Aruba is er sprake van een sociale crisis (Eugene, 2022; Hernandez, 2017). In het licht van deze situatie blijkt uit de consultatierondes dat de actoren binnen en buiten het onderwijs niet voorbereid zijn op een passende benadering om deze sociale crisis het hoofd te bieden.

Uit de consultatierondes blijkt dat de betrokkenen de mogelijkheid zien om aan SDG 4 'Quality of Education' oftewel kwaliteitsonderwijs te werken. Kwaliteitsonderwijs in de zin van het verzekeren van gelijke

kansen tot kwaliteitsvol en inclusief primair onderwijs¹⁴ en het bevorderen van levenslang leren voor iedereen. Echter, de nodige steun, flexibiliteit, kennis en kunde en richtlijnen ontbreken.

Er is geen flexibiliteit in de inrichting van de onderwijsleeromgeving binnen een school en een klas die gelijke kansen kan bieden in de leereffectiviteit van het kind, aldus de consultatierondes. Voorbeelden hiervan zijn de klassengrootte, extra nodige zorgactoren (onderwijsassistent, schoolmaatschappelijk werker, orthopedagoog, etc) binnen de school/het schoolbestuur. Ook heerst er een gebrek aan kennis van de pedagogische visie in Aruba, aldus de betrokkenen.

De bijbehorende probleemanalyse bij aanbeveling 3 van het rapport Doorlichting van het Arubaans onderwijsbestel van Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland (2022) geeft ook aan dat er een tekort aan onderwijsondersteunend personeel bestaat en dat de infrastructuur voor leerlingen die extra zorg nodig hebben ontbreekt.

Tevens, volgens de consultatieronde, is de aansluiting van kleuter- en basisonderwijs niet conform de ontwikkeling van het kind en houdt dus weinig rekening met de behoefte van elk kind. Dit komt ook overeen met de beleidsnota van PRIEPB (1999).

Over het algemeen is te constateren dat het onderwijssysteem weinig flexibel is om zich snel aan te kunnen passen aan de ontwikkelingen van de maatschappij en de behoeften van de lerende, aldus de betrokkenen uit de consultatierondes.

3.3.2. Uitdagingen m.b.t. de gewenste resultaten

Uit de consultatierondes is gebleken dat de focus wordt gelegd op afzonderlijke vakken, zoals rekenen en Nederlandse taal, die niet voldoen aan de holistische ontwikkeling van een kind en dit leidt niet tot de gewenste resultaten (in de zin van competenties en 'lifelong learners'). Deze twee vakken komen in een doorstroomtoets te staan en de toets wordt uitgevoerd aan het einde van het basisonderwijs. Deze doorstroomtoets is medebepalend voor het toekomstige vervolgonderwijs. Dit zou te beperkt zijn volgens de betrokkenen.

Uit de consultatierondes blijkt dat de meerderheid van de betrokkenen, zowel binnen als buiten het onderwijs, nog niet voldoende voorbereid zijn om de lerenden effectief te begeleiden. Dit in een gecontextualiseerd (echte leven) en gepersonaliseerd onderwijs met een authentieke leerweg om de voorgeschreven competenties in het kerndoelendocument voor het Arubaans Primair Onderwijs te kunnen bereiken.

3.3.3. Uitdagingen m.b.t. de kernbronnen en -processen

Volgens het rapport van UNICEF (2013) blijkt dat er sprake is van een laag prestatieniveau, vanaf het basisonderwijs. Het onderwijssysteem is niet erg creatief of innovatief en reageert niet op de hedendaagse uitdagingen in Aruba met betrekking tot de kinderen. Over het algemeen is te constateren dat het onderwijssysteem weinig flexibel is om zich snel aan te kunnen passen aan de ontwikkelingen van de maatschappij en de behoeften van de lerende. Het onderwijssysteem is nogal autoritair en kadert het leren helemaal verkeerd in, aldus het rapport (UNICEF, 2013).

Volgens de consultatierondes blijkt dat de diversiteitsfactoren die invloed kunnen hebben op de 'efficacy' van de kinderen in Aruba zijn: autisme, leer- en gedragsstoornissen (ADHD/ADD), intelligentie

¹⁴ Inclusief primair onderwijs wordt omvat als onderwijsbenadering die zoveel mogelijk streeft naar gelijke toegang tot kwaliteitsvol primair onderwijs en gelijke kansen voor alle leerlingen om hun volledig potentieel te bereiken, ongeacht hun taal, etniciteit, religie, sociale afkomst, vaardigheden, beperkingen of diversiteit.

(hoog, midden en laag), sociaal emotionele ontwikkeling/emotionele intelligentie, sociaal economische status, taal, etniciteit, normen en waarden, leeftijd, lichamelijke beperkingen, religie, interesse, visie op leren.

Uit de consultatierondes blijkt dat Aruba momenteel geen landelijk kindvolgsysteem heeft. Dit om de diversiteit onder de leerlingen in kaart te brengen en effectief gebruik te maken van deze informatie ten behoeve van de effectiviteit van het onderwijs en de ontwikkeling van de kinderen in Aruba. Niettegenstaande deze informatie hebben Jeugdgezondheidszorg en Wit Gele Kruis (Directie Volksgezondheid, 2024) sinds februari 2024 een samenwerkingsovereenkomst gesloten om een elektronisch kinddossier in Aruba in te voeren. Daarnaast geven de deelnemers van de consultatierondes aan dat leraren, schoolleiders en schoolbesturen onvoldoende zijn toegerust met diverse instrumenten en competenties om effectief om te gaan met de diverse behoeften van kinderen in Aruba.

Binnen het Arubaanse basisonderwijs komt het nog steeds voor dat een aantal kinderen een leerjaar moet overdoen, wat in de volksmond 'zittenblijven' wordt genoemd. Dit doet zich met name voor tussen leerjaar 3 (klas 1) en leerjaar 7 (klas 5). Het percentage zittenblijvers ligt boven de 5.5% (DEA, 2019a).

Uit de consultatierondes blijkt dat het leerproces momenteel voornamelijk wordt gedefinieerd als: uit het hoofd leren van lesstof en weinig tot geen rekening houden met de context en beleavingswereld van het kind. Volgens de betrokkenen blijkt ook dat de nadruk gelegd wordt op het reproduceren van kennis die vaak gemeten wordt via summatieve beoordelingen die in cijfers resulteren. Het besluit om een kind te laten overgaan naar een volgend leerjaar of te laten zittenblijven wordt veelal bepaald op basis van het gemiddelde van de bovengenoemde cijfers. Dit duidt op een leerstofjaarklassensysteem, waarbij de focus ligt op de methode of leerstof in plaats van de behoefte van het kind zelf. Het voorgenoemde wordt ook gezien als een uitdaging voor effectief leren, aldus de consultatierondes. Zoals eerder aangegeven is volgens UNICEF (2013) het systeem erg autoritair, gericht op het uit het hoofd leren van lesmateriaal en moedigt de kinderen te weinig aan om vragen te stellen.

Uit de consultatierondes blijkt dat het gebruik van het Nederlands als instructietaal een aanzienlijke belemmering vormt voor effectief leren bij de meeste kinderen. Met als gevolg dat het voornoemde negatieve uitwerking heeft op de intrinsieke en extrinsieke motivatie van zowel de leraren als de kinderen.

Uit het rapport Doorlichting van het Arubaans onderwijsbestel (Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland, 2022) blijkt dat de werkgroep van inspecteurs tijdens hun bezoek heeft vastgesteld dat er aanzienlijke diversiteit bestaat in de opvatting over het nut en de noodzaak van Scol Arubano Multilingual (SAM). In bovengenoemd rapport staat het volgende: "De werkgroep constateerde gedurende haar bezoek van SAM sterk uiteenlopen. Onderzoek heeft aangetoond dat leerlingen weliswaar beter leren in hun moedertaal, maar verschillende stakeholders gaven aan dat het Papiamentu een jonge en in woordenschat beperkte taal is. Instructie in het Papiamentu lijkt daardoor soms eerder een beperking dan een verrijking"(p.46).

Volgens het rapport van UNICEF (2013) en Integraal Sociaal Plan Aruba (2017) blijkt ook dat doceren in een vreemde taal, namelijk het Nederlands, terwijl de meerderheid van de bevolking het Papiamentu als moedertaal heeft, leidt tot behoorlijke problemen in het leerproces en -rendement van kinderen. Met als gevolg dat het huidige onderwijssysteem niet aan de culturele diversiteit van de gemeenschap beantwoordt. Daarnaast is er sprake van o.a. sociolinguïstische, ontwikkelingspsychologische, pedagogisch-didactische en politiek-culturele deficiëntie als in het toekomstige primair onderwijs de eerste taal/moedertaal van de meeste kinderen, het Papiaments, geen prominente rol krijgt toebedeeld (DEA, 1988, SHO, 1988; PRIEPEB, 1999; DEA, 2002; Pereira, 2018; DEA 2023).

Een andere uitdaging is de lange wachtlijsten voor diagnostiek en gespecialiseerde hulp van externe zorgverleners, aldus de betrokkenen van de consultatierondes. Tevens, volgens het rapport Doorlichting van het Arubaans onderwijsbestel (2022) bestaat er een deficiëntie in het zorgsysteem voor kinderen. Met name lange wachtlijsten i.h.k.v. diagnose voor extra specialistische hulp bij externe hulpverleners.

Een andere uitdaging is het gebrek aan samenwerking binnen het onderwijs om een gedeelde visie en doelen te definiëren voor goed onderwijs. Ook ontbreekt het aan een gedeelde visie over effectief pedagogisch-didactisch handelen dat aansluit bij de specifieke context en doelgroep(en), aldus de consultatierondes. Daarnaast wordt er door de betrokkenen in de consultatierondes gewezen op het gebrek aan doeltreffende en duurzame implementatie van verbetermaatregelen en een tekort aan structurele aandacht voor deskundigheidsbevordering van leraren en expliciet onderwijskundig leiderschap. Deze zorgen komen overeen met de bevindingen in het rapport Doorlichting van het Arubaans onderwijsbestel van Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland (2022).

Volgens de consultatierondes blijkt dat de volgende knelpunten een rol spelen voor het bereiken van een effectieve pedagogisch-didactische aanpak binnen het huidige kleuter- en basisonderwijs, namelijk: gebrek aan gemeenschappelijke begripsomschrijving in het onderwijs, nationale criteria voor effectieve en kwalitatieve pedagogiek en didactiek, het verwerven van de nodige onderwijskundige en pedagogisch-didactische competenties van alle betrokkenen in het onderwijs, geld, geschikt personeel, te veel diverse kinderen voor een leraar en gebrek aan een veilige leeromgeving.

Betrokkenen van de consultatierondes benadrukken dat werken met vaste roosters en beperkte flexibiliteit, gecombineerd met grote klassen (met meer dan 28 leerlingen) het effectieve leerproces van een kind aanzienlijk beperkt. Volgens de cijfers van afdeling Onderzoek en Statistiek van het Departamento di Enseñansa is het gemiddeld aantal kinderen in de laatste 3 schooljaren onder de 24 leerlingen per klas. Volgens de betrokkenen van de consultatierondes speelt de samenstelling van klassen met diverse leerlingen zonder voldoende extra ondersteuning en voorzieningen conform de Visiestuk: Interne leerlingenzorg in het primair onderwijs (DEA, 2010) een rol in het effectieve leerproces.

Tijdens de consultatierondes hebben de betrokkenen benadrukt dat verschillende aspecten, zoals de human resources cyclus, professionaliseringstrajecten, de intern begeleider, het schoolbestuur, de leiderschap van een schoolleider en het managementteam, de oudercommissie en externe zorgverleners, als ondersteuningsmechanismen voor leraren dienen. Echter, volgens de betrokkenen zijn deze bestaande mechanismen niet effectief, vooral niet voor het stimuleren van de intrinsieke motivatie van leraren.

Uit de consultatierondes blijkt dat de Dienst Inspectie van het Onderwijs en/of het schoolbestuur/de schoolleiding verantwoordelijk zijn voor het beoordelen van de kwaliteit en effectiviteit van pedagogisch-didactische benaderingen. Echter, volgens de betrokkenen tijdens de consultatierondes wordt dit niet op een effectieve wijze uitgevoerd.

Tijdens de consultatierondes met de betrokkenen werd benadrukt dat de randvoorwaarden, waaronder wetgeving en huidige beleidslijnen van een schoolbestuur, niet de mogelijkheid biedt voor het bevorderen van 'self-efficacy' in de leeromgevingen.

Volgens de consultatierondes blijkt dat de AB 1989 no. 75 Landsverordening basisonderwijs beperkingen heeft. Met als gevolg dat de implementatie van de vormingsgebieden niet optimaal mogelijk is. Daarnaast blijkt dat de betrokkenen tijdens de consultatierondes de kerndoelen, zoals opgesteld, als te breed geformuleerd ervaren. Ze geven de voorkeur aan een meer gedetailleerde uitwerking van de kerndoelen in specifieke leerlijnen wat het op micro-niveau uitvoerbaar maakt.

Ondanks het implementatiebeleid van het Scol Arubano Multilingual, dat bedoeld is om de implementatie van de kerndoelen te waarborgen, is er nog geen volledige invoering bereikt. Dit komt voornamelijk door het ontbreken van vernieuwingen in de wetgeving (Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland, 2022).

Volgens de consultatie met kinderen als betrokkenen (probleemhebbers) blijkt dat de leeromgeving bijna altijd binnen de klas en school georganiseerd wordt en de leeromgevingen kunnen meer integraal aangepakt worden. Zelden maken ze gebruik van andere leeromgevingen, zoals de Parke Nacional Arikok, diverse musea in Aruba of een (mobiele) techlab. Ook wordt opgemerkt dat scholen als huidige

leeromgevingen niet over goede internetverbinding en de juiste ICT-apparaten beschikken. Dat na lesgeeftijd de geringe ICT-apparaten en internetverbinding niet optimaal worden gebruikt, aldus de kinderen.

Uit de consultatierondes blijkt dat er aanzienlijke lacunes zijn in het domein van ICT-professionalisering, zowel als middel en als doel binnen het onderwijs in Aruba. Dit omvat het gebrek aan gestructureerde opleidingstrajecten met betrekking tot ICT, evenals digitale geletterdheid.

In het rapport Doorlichting van het Arubaans onderwijsbestel (Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland, 2022) wordt het bovengenoemde ook bevestigd, omdat de investeringen ten behoeve van ICT niet expliciet terugkomen in de normbedragen.

Verder blijkt uit de consultatierondes dat er niet genoeg geïnvesteerd wordt in het verwerven van 21ste-eeuwse vaardigheden zoals computational thinking, mediawijsheid, informatievaardigheden en ICT-basisvaardigheden. Ook de scholen ervaren geen stabiele internetverbinding. Er is geen duidelijk beleidsplan om doelmatig in ICT-hardware, software en licenties te investeren. Evenmin in mankracht in de vorm van ICT en/of digitale geletterdheid specialist, aldus de betrokkenen van de consultatierondes. Het bovengenoemde maakt duurzaam omgaan met ICT binnen het onderwijs voor leereffectiviteit moeilijk of onmogelijk.

Een ander aspect dat naar voren kwam tijdens de consultatierondes, is het gebrek aan adequaat kwaliteitsmanagement binnen de Directie Onderwijs Aruba om de kerndoelen voortdurend te verbeteren.

Verder wordt in het rapport Doorlichting van het Arubaans onderwijsbestel (Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland, 2022) beschreven dat een groot gedeelte van de lesmaterialen op de scholen zijn verouderd, niet gecontextualiseerd en soms achterhaald. Sommige scholen zien zich genooddaakt om elk jaar opnieuw lesmateriaal te kopiëren, vaak in zwart-wit. Voor wat betreft digitale licenties om lesmethoden te complementeren, die actueler van aard zijn, maar toch niet gecontextualiseerd, is tevens toch geen budget. Het blijkt ook dat het kan voorkomen dat leraren de kosten voorschieten voor kopietjes of aanschaf van een of ander onderwijsmiddel en dat de leraren zelf lesmaterialen ontwikkelen. Dit is volgens de leraren niet alleen tijdrovend, maar het is bovendien onduidelijk of dergelijke 'methoden' voldoen aan een kwaliteitsnorm.

Uit de consultatierondes blijkt dat de huidige beoordelingen ('assessment') in het huidige kleuter- en basisonderwijs in Aruba niet effectief en inclusief zijn. Beoordelingen ten behoeve van het leerproces (assessment for learning) van kinderen wordt niet of te weinig gebruikt. Er wordt onvoldoende rekening gehouden met de moedertaal van de meeste kinderen. Dit staat haaks op het streven naar een 'equitable' en inclusief onderwijssysteem, aldus de betrokkenen van de consultatierondes. Bovendien, volgens de betrokkenen van de consultatierondes, ontbreken duidelijke richtlijnen in Aruba met betrekking tot effectieve en 'equitable' beoordelingen voor het waarborgen van onderwijskwaliteit en de aansluiting met het secundair onderwijs.

Volgens de consultatierondes blijkt dat de huidige beoordeling tot op heden ook gericht is op het leerstofjaarklassensysteem. De kinderen krijgen cijfers op cognitief gebied zonder adequaat feedbackmechanisme over hun leerproces. Met andere woorden, de huidige beoordelingen hebben weinig tot geen positieve invloed op effectief leren en zijn hoofdzakelijk gericht op het reproduceren van kennis, aldus de betrokkenen van de consultatierondes.

Bovendien benadrukken de betrokkenen van de consultatierondes dat de nationale doorstroomtoets een eenzijdige benadering heeft op het advies naar secundair onderwijs en geen rekening houdt met de prestatie van de kinderen in de voorgaande jaren. De doorstroomtoets is een momentopname en evalueert alleen de vakken Nederlandse taal en rekenen. Volgens de betrokkenen worden op basis van de doorstroomtoetsresultaten voor de Nederlandse taal en rekenen, te weten een doorstroomtoetsadvies, en de schoolprestaties op vakken als Nederlandse taal, rekenen en zaakvakken, een schooladvies uitgegeven voor de voortgang naar het secundair onderwijs. Het uiteindelijke advies met betrekking tot de plaatsing in het

secundair onderwijs wordt mede beïnvloed door deze twee factoren, aldus de betrokkenen. Tevens moet worden aangegeven dat de toelating tot het eerste leerjaar van dagscholen, v.w.o., h.a.v.o. en m.a.v.o. vastgelegd is in AB 1999 no. 62. Dit is een landsbesluit dat algemene maatregelen regelt ter uitvoering van specifieke artikelen van de Landsverordening voortgezet onderwijs (AB 1989 no. GT 103).

Ondanks dat de doorstroomtoets in de 6e klas is opgenomen, is er geen automatische plaatsing in het secundair onderwijs. De betrokkenen van de consultatierondes beschouwen dit als een schending van artikel 26 lid 1 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens¹⁵, dat betrekking heeft op het recht op onderwijs voor iedereen.

Daarnaast wordt door de betrokkenen van de consultatierondes ook aangegeven dat de informatie uit de doorstroomtoets niet wordt gebruikt als mechanisme voor beleidsmaatregelen op het niveau van de school en het schoolbestuur. Er is weinig aandacht besteed aan beoordeling voor het bevorderen van leren op verschillende vormingsgebieden, aldus de betrokkenen van de consultatierondes.

3.3.4. Uitdagingen m.b.t. ondersteunende mechanismen

Volgens de consultatierondes blijkt dat over de verschillende lagen heen een tekort aan bekwaam personeel heerst. Tekort aan bekwaam personeel dat bepaalde bestuursbevoegdheid deugdelijk moet uitoefenen en inzetten om bepaalde functies binnen het onderwijs te vervullen.

Verder blijkt volgens de betrokkenen van de consultatierondes dat professionaliseren en innoveren valt onder de exploitatiekosten van een school, conform de AB 1992 no. 88 Landsverordening kleuteronderwijs artikel 46 onderdeel e.7 en de AB 1989 no. 75 Landsverordening basisonderwijs artikel 54 onderdeel e.7. en de financiering van het onderwijs voor exploitatiekosten ontoereikend is voor het verzekeren van de goede gang van het onderwijs.

Volgens de consultatierondes blijkt dat de werkelijke operationele kosten van een school aanzienlijk zijn en staan niet in verhouding tot het toegewezen geld door de overheid van Aruba. Dit heeft een nadelige invloed op de middelen voor innovatie en professionalisering, wat op zijn beurt de 'equitable' doelstellingen en kwaliteitsdoelstellingen binnen het toekomstige primair onderwijs kan beïnvloeden, aldus de betrokkenen van de consultatierondes. Daarnaast is de financiële verantwoording te summier en is trouwens ook gekenmerkt door een gebrek aan transparantie. (Chieuw, 2007; Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland, 2022).

In het rapport Doorlichting van het Arubaans onderwijsbestel (Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland, 2022) wordt ook aangegeven dat de normbedragen al vele jaren niet aangepast zijn. Dat indexatie niet plaatsvindt. Niettegenstaande deze informatie van de consultatierondes en het rapport van Inspectie, heeft de overheid van Aruba in 2023 en 2024 de normbedragen aangepast. De normbedragen zijn met meer dan 80% verhoogd in vergelijking met het toegewezen geld in 2022.

Volgens de consultatierondes blijkt dat momenteel de schoolbesturen geen doelgerichte begrotingen voor onder andere innovatieve werkzaamheden dienen op te stellen en ook geen verantwoording hoeven af te leggen voor wat betreft een deugdelijke onderwijs governance structuur. Echter, conform de wettelijke voorschriften, zoals beschreven in de Landsverordening kleuteronderwijs artikel 63 van de Landsverordening basisonderwijs artikel 72, zijn de schoolbesturen verplicht een boekhouding bij te houden waarin zowel hun inkomsten als uitgaven worden gedocumenteerd. Dit heeft tot doel om transparantie te waarborgen en ervoor te zorgen dat de toegewezen financiële middelen daadwerkelijk ten goede komen aan het onderwijs.

¹⁵ Artikel 26 lid 1: Eenieder heeft recht op onderwijs. Het onderwijs zal kosteloos zijn, althans wat het lager- en beginonderwijs betreft. Het lager onderwijs zal verplicht zijn. Ambachtsonderwijs en beroepsopleiding zullen algemeen beschikbaar worden gesteld. Hoger onderwijs zal openstaan voor eenieder, die daartoe de begaafdheid bezit.

Daarnaast moeten de schoolbesturen jaarlijks verantwoording afleggen aan de regering over hoe deze financiële middelen zijn besteed.

In het rapport Doorlichting van het Arubaans onderwijsbestel (Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland, 2022) wordt aangegeven dat er geen actuele inzichten op de tekorten en inefficiënties binnen het onderwijs kunnen worden gevormd doordat er gewerkt wordt met verouderde jaarrekeningen en verouderde informatie over leerresultaten. Dat er geen goed zicht kan worden gevormd op de derde geldstroom bij de schoolbesturen en bovendien in hoeverre zij afhankelijk zijn van deze derde geldstroom.

Conform het rapport Doorlichting van het Arubaans onderwijsbestel (Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland, 2022) wordt ook aangegeven dat er geen schriftelijke afspraken over de financiering zijn tussen Directie Onderwijs/Inspectie van het Onderwijs en de schoolbesturen, gekoppeld aan wet- en regelgeving en een kwaliteitskader. Verder wordt ook aangegeven dat de meeste relevante processen nooit beschreven zijn (totstandkoming van de begroting bij schoolbesturen, monitoring, controle, escalatie en sanctionering), waardoor in de praktijk weinig tot niets gebeurde ten aanzien van het beheer van de financiële stromen.

Verder blijkt volgens de betrokkenen van de consultatierondes dat in sommige schoolbesturen een administratiesysteem is ontwikkeld waar ze onder andere het financieel gedeelte monitoren en analyseren. Echter, het systeem biedt geen mogelijkheid om een analyse te maken gekoppeld aan hulpbronnefficiëntie.

Uit de input van betrokkenen tijdens de consultatierondes blijkt dat de financiering van scholen, gebaseerd op de leerlingenpopulatie, geen gelijke kansen stimuleert. Scholen met een klein aantal leerlingen ontvangen minder financiële middelen en ervaren moeilijkheden om de eindjes aan elkaar te knopen. Bovendien is er weinig samenwerking tussen scholen en/of schoolbesturen om de kosten laag te houden, aldus de betrokkenen. Daarnaast vinden de betrokkenen dat zowel de schoolbesturen als de regering tekortschieten in transparantie bij het afleggen van verantwoording over de prestaties van de kinderen in relatie tot de ontvangen financiering.

De landsverordeningen van kleuter- en basisonderwijs zijn van de vorige eeuw en hebben geen recente wijzigingen gekend¹⁶ (Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland, 2022).

Conform het rapport Doorlichting van het Arubaans onderwijsbestel (Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland, 2022) ontbreekt binnen de wettelijke kaders een systeem voor intern toezicht bij de schoolbesturen. De Landsverordening voorziet de verplichting voor deskundig beheer door schoolbesturen. Echter, de specifieke richtlijnen voor hoe dit beheer eruit moet zien en welke randvoorwaarden het moet vervullen, zijn niet duidelijk gedefinieerd in de wetgeving, aldus het rapport. Met andere woorden, specifieke wet- en regelgeving over hoe het intern toezicht bij schoolbesturen moet worden opgezet, ontbreekt. Dit leidt tot een uitdaging waarbij de bestuurder(s) vrij zijn om beslissingen te nemen zonder effectief toezicht of tegenspraak (Inspectie van het Onderwijs Aruba en Nederland, 2022).

Uit de consultatierondes blijkt dat er een gebrek is aan beschrijving van de rol en verantwoordelijkheid van verschillende functies en van organisaties die bepaalde bestuursbevoegdheden hebben binnen het huidige kleuter- en basisonderwijs.

¹⁶ De Landsverordening Kleuteronderwijs werd gepubliceerd in Afkondigingsblad 1992 en de laatste wijzigingen werden gepubliceerd in Afkondigingsblad 1995. De Landsverordening Basisonderwijs werd gepubliceerd in Afkondigingsblad 1989 en de laatste wijzigingen werden gepubliceerd in Afkondigingsblad 2009.

3.4. Gap-Analyse

Uit de verschillende bronnen is te constateren dat het huidige kleuter- en basisonderwijs in Aruba niet gecontextualiseerd is op de realiteit van het eiland. Het onderwijs blijkt niet afgestemd te zijn op de Arubaanse maatschappij, cultuur, geschiedenis, meertaligheid, ecologie en sociaal-economische ontwikkelingen. Het onderwijs weerspiegelt nog steeds sterke invloeden van het oude Nederlandse onderwijsmodel. Daarnaast blijkt het onderwijsaanbod niet aan te sluiten op de behoefte en belevingswereld van de kinderen. De nieuwe generatie leerlingen, geboren in het digitale tijdperk, leert waarschijnlijk op een andere manier dan voorheen. Een groot deel van de leerlingen heeft te maken met sociale problemen. Het aanbod voor kinderen met speciale behoeften is beperkt. Zowel binnen als buiten het onderwijs zijn de betrokkenen onvoldoende voorbereid om passende benaderingen te hanteren ten gunste van de leerlingen. Deze uitdagingen hebben niet alleen impact op de effectiviteit van het Arubaanse onderwijs, maar belemmeren ook de kinderen om kwalitatief onderwijs te ontvangen. Dit allemaal benadrukt de urgentie om het kleuter- en basisonderwijs te herzien en aan te passen.

Zowel in het primaire proces als in de ondersteunende en bestuursprocessen zijn hiaten te constateren. De hiaten zijn:

De gebruikte instructietaal is grotendeels een vreemde taal voor de meerderheid van de kinderen, wat een belemmering vormt voor het leerproces van de meeste kinderen.	Kernprocessen
Te veel nadruk op uitsluitend summatieve beoordeling, waardoor de mogelijkheden voor formatieve beoordeling beperkt zijn.	
Gebrek aan kennis over effectieve pedagogisch-didactische benaderingen die het leerproces bij kinderen bevorderen.	
Gebrek aan een uitdagende, veilige en zorgzame leeromgeving met een geschikt ICT-meerjarenplan. Dit belemmert gepersonaliseerd onderwijs en inclusie.	Kernbronnen
Gebrek aan een robuust leerlingzorgsysteem. Dit belemmert het operationaliseren van de interne leerlingenzorg van de scholen.	
Gebrek aan een gericht professionaliseringsaanbod, effectief leiderschap en ondersteuning die de kwaliteit van het primair onderwijs beïnvloedt.	
Gebrek aan mechanisme voor het onderhouden en actualiseren van de kerndoelen en de nodige ondersteuning voor het ontwikkelen van leerlijnen en leermiddelen, waardoor de implementatie en aansluiting op de constant veranderende behoefte stagneren.	Ondersteunende mechanismen
Optimale randvoorwaarden (bekwaam personeel), beleidsinstrumenten (regelgeving) en diverse mechanismen (professionaliseringstrajecten, kwaliteitsmanagement) ontbreken, waardoor innovatie ter verbetering van het primair onderwijs niet wordt bevorderd.	
Onvoldoende kennis van de rol, verantwoordelijkheid en samenwerking tussen belanghebbenden bij het onderwijsleerproces. Dit belemmert de ondersteuning voor het leerproces van de kinderen.	

Onvoldoende toewijzing van financiële middelen, transparantie en verantwoording bij besteding van fondsen binnen het primair onderwijs. Dit leidt tot inefficiënties.	
Gebrek aan mechanismen voor data- en informatiesystemen (kindvolgsysteem, waarderingskader, etc.). Dit gebrek beperkt de kwaliteitsborging en efficiëntie.	

Om de hiaten te kunnen sluiten zal gewerkt moeten worden aan verschillende randvoorwaarden, zoals bekwaam personeel, een beter professionaliseringsaanbod, goed bestuur (good governance), betere samenwerking tussen stakeholders in het onderwijs, financiën, goede data- en informatiesystemen, een stimulerende leeromgeving (uitdagend, veilig, zorgzaam, gedigitaliseerd), een sterk leerlingzorgsysteem, actuele kerndoelen met leerlijnen en leermiddelen, een instructietaal die het leerproces bevordert, meer beoordelingsmogelijkheden en effectieve leerprocessen. Het onderwijs moet gecontextualiseerd zijn om aan te kunnen sluiten met de behoefte van de maatschappij, het voortgezet onderwijs en de behoefte van de leerlingen. In hoofdstuk 4 zal er verder worden ingegaan op de gewenste situatie en hoe dit gerealiseerd kan worden.

Hoofdstuk 4: Gewenste situatie

In hoofdstuk 4 wordt een beeld geschetst van de gewenste situatie en een visie waar naartoe gewerkt wil worden in het primair onderwijs. Deze visie vertegenwoordigt het streefbeeld voor de toekomst van het primair onderwijs in Aruba en vloeit voort uit PEN 2030. Ook is er een missie geformuleerd die beschrijft hoe het kwalitatieve primair onderwijs in Aruba eruit zal zien. Bovendien zijn de waarden van PEN 2030 overgenomen. Deze waarden staan ook centraal in het handelen van de betrokkenen binnen het primair onderwijs.

In dit hoofdstuk zijn er ook doelstellingen geformuleerd die antwoord zullen geven op de hoofdvraag en subvragen die in hoofdstuk 1 zijn gepresenteerd. Bovendien worden deze doelstellingen gekoppeld aan een goed doordachte en planmatige reeks van maatregelen die moeten worden uitgevoerd.

4.1. Visie, missie en waarden

4.1.1. Visie

De visie van het Arubaans primair onderwijs geeft de mogelijkheid aan de kinderen om zich te ontwikkelen tot een levenslang lerende met de juiste competenties die bijdragen aan een duurzame samenleving. Dit door middel van empowerment en het stimuleren van intrinsieke motivatie, waarbij iedereen betrokken blijft bij hun leerproces. Het legt de nadruk op een kindgerichte pedagogische benadering en legt de focus op een formatieve en authentieke beoordeling¹⁷.

Het Arubaans primair onderwijs richt zich op gecontextualiseerd en gepersonaliseerd leren, gebaseerd op de voorgeschreven competenties in de kerndoelen. Het biedt ook de nodige bronnen en ondersteuning om kwaliteitsvolle kernprocessen te waarborgen. Onze focus ligt op duurzaamheid en het creëren van optimale voorwaarden voor effectieve kernbronnen en -processen.

VISIE: Kwaliteitsonderwijs dat de kinderen in staat stelt om hun individuele leerbehoeften, ambities en talenten optimaal te ontwikkelen en bij te dragen aan een duurzame samenleving.

4.1.2. Missie

De missie voor het Arubaans primair onderwijs is om een stimulerende en inclusieve leeromgeving te bieden waarin elk individu de mogelijkheid heeft om zijn volledige potentieel te bereiken. Ook de leerlingen in staat stellen om intrinsiek gemotiveerd te zijn en een passie voor levenslang leren te ontwikkelen. Door een kindgerichte pedagogische benadering na te streven en gebruik te maken van formatieve en authentieke beoordeling, wil het Arubaans primair onderwijs kinderen in staat stellen om samen met de leraar hun leerproces te sturen en te reflecteren op hun groei. Tevens wordt er gestreefd om gecontextualiseerd en

¹⁷ Een formatieve en authentieke beoordeling omvat beoordelingsvormen binnen het primair onderwijs die gericht zijn op het constant verzamelen van informatie binnen een realistische en praktische context over de voortgang en prestaties van de kinderen gedurende hun leerproces. Hiervoor is constructieve feedback aan de lerende essentieel.

gepersonaliseerd leren¹⁸ te bevorderen, waarbij de kerncompetenties in de kerndoelen centraal staan. Het Arubaans primair onderwijs zorgt ervoor dat alle (bekostigde) scholen in Aruba toegang hebben tot de nodige kernbronnen en de juiste ondersteunende mechanismen en regelingen. Hierdoor wordt een duurzame en kwaliteitsvolle onderwijspraktijk gewaarborgd.

MISSIE: Primair onderwijs dat een stimulerende en inclusieve leeromgeving biedt waar intrinsieke motivatie, formatieve en authentieke beoordeling centraal staan, die ondersteund worden door de nodige kwaliteitsvolle kernbronnen en -processen.

4.1.3. Waarden

Naast de visie en missie van het primair onderwijs, worden de aangegeven waarden in het Plan Educacion Nacional 2030 (DEA, 2019a) omarmd. Deze waarden vormen een essentieel onderdeel van onze benadering in het primair onderwijs. De waarden zijn:

1. Gezamenlijke verantwoordelijkheid voor kwaliteitsonderwijs
2. Empowerment
3. Respect
4. Open staan
5. Leergierigheid

4.2. Doelstellingen

Het primair onderwijs is bestemd voor kinderen vanaf de leeftijd van omstreeks 4 jaar tot het moment dat ze overstappen naar een aansluitend secundair onderwijs. Het algemene doel van het primair onderwijs is de algemene vorming van de kinderen tot empowerde, geëquiperde en verantwoordelijke burgers in een digitale wereld. Het primair onderwijs dient gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs te garanderen.

Het primair onderwijs heeft als kernfuncties: het verder ontwikkelen van de kinderen op basis van hun leerbehoeften, ambities en talenten, het overdragen van culturele en maatschappelijke waarden en optimaal participeren in een duurzame samenleving. Het primair onderwijs biedt, ongeacht de achtergrond van de kinderen, een brede intellectuele, sociaal-emotionele, motorische, artistieke en morele vorming. Het primair onderwijs legt mede de fundering voor het volgen van aansluitend secundair onderwijs.

Om een duurzaam kwaliteitsvol primair onderwijs te bewerkstelligen rekening houdend met de bovengenoemde punten en om de hoofdvraag en subvragen te kunnen beantwoorden dienen de onderstaande maatregelen uitgevoerd te worden om de volgende strategische doelen te bereiken:

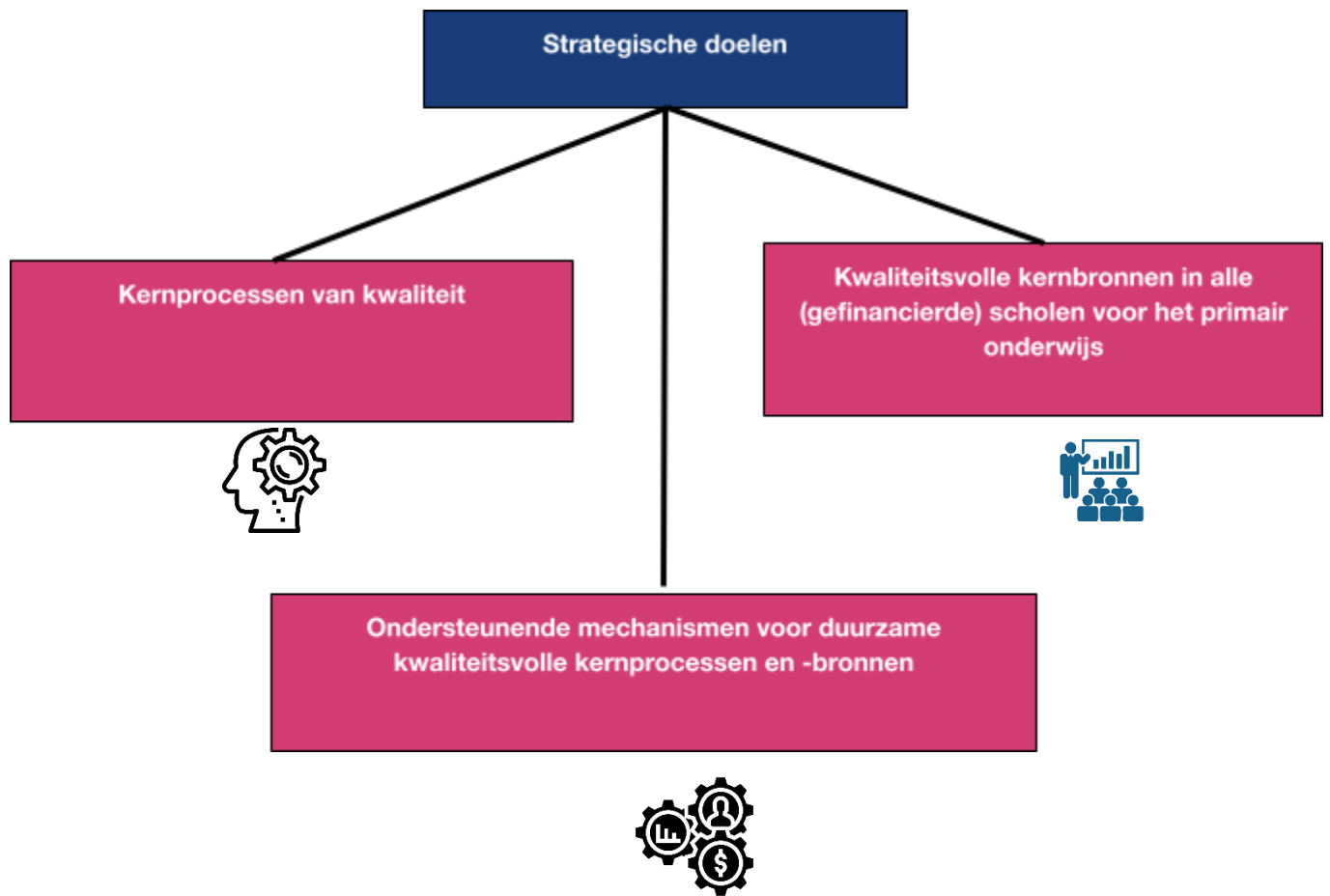
1. Kernprocessen¹⁹ van kwaliteit.
2. Kwaliteitsvolle kernbronnen²⁰ in alle (gesubsidieerde) scholen voor het primair onderwijs.

¹⁸ Gepersonaliseerd leren richt zich op het afstemmen van het leerproces op de individuele behoeften, interesses en vaardigheden van elk kind.

¹⁹ De kernprocessen binnen het primair onderwijs omvatten de essentiële activiteiten die plaatsvinden om effectief onderwijs te bieden. Deze processen zijn zeer belangrijk voor het onderwijsleerproces en vormen de wervelkolom van het primair onderwijs. Volgens het GEQAF-instrument zijn de kernprocessen als volgt: 'learning, teaching and assessment'.

²⁰ De kernbronnen binnen het primair onderwijs omvat de verschillende soorten middelen die nodig zijn om de kernprocessen, met nadruk op leren, te ondersteunen. Volgens het GEQAF-instrument zijn de kernbronnen als volgt: 'learner, teacher, curriculum, learning environment and ICT.'

3. Ondersteunende mechanismen²¹ voor duurzame kwaliteitsvolle kernprocessen en -bronnen.

²¹ Ondersteunende mechanismen betreffen systemische elementen van het primair onderwijssysteem die niet zijn beperkt tot een specifiek domein binnen het primair onderwijs, maar doordringen en beïnvloeden alle facetten van het onderwijssysteem. Binnen het kader van het GEQAF-instrument vallen deze brede elementen onder 'Governance, Finance, and System Efficiency'.

4.3. Maatregelen

Het bereiken van de eerder genoemde doelen vereist een veelzijdige en systemische aanpak om het primair onderwijssysteem te verbeteren. Bovendien is er behoefte aan een zorgvuldig geplande reeks maatregelen die moeten worden uitgevoerd. Hieronder volgen vijf aanbevolen maatregelen, elk gevolgd door een beknopte toelichting.

Optimaliseren van leren door innovatieve onderwijsbenaderingen en beoordelingen.

Empoweren voor maximale ontwikkeling door toegang te hebben tot duurzame kernbronnen.

Op weg naar duurzaamheid door het versterken van de ondersteuningsmechanisme voor kwalitatief primair onderwijs.

Op weg naar meer betrokkenheid voor de ondersteuning van het leerproces van de kinderen.

Naadloze aansluiting door bruggen te slaan tussen voorschoolse opvang - primair onderwijs - secundair onderwijs.

4.3.1. Optimaliseren van leren door innovatieve onderwijsbenaderingen en beoordelingen

In dit subhoofdstuk worden maatregelen besproken die het optimaliseren van leren bevorderen. Deze maatregelen leiden tot kwaliteitsvol primair onderwijs en bevorderen van 'equity' in het onderwijs. De focus ligt op effectieve pedagogische benaderingen en beoordelingen van kinderen.

Gepersonaliseerd leren en sensitief-responsief onderwijs

In een sensitief-responsief primair onderwijs dat gepersonaliseerd leren bevordert, krijgt het kind de mogelijkheid om op eigen tempo te leren, keuzes te maken en verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leertraject. Volgens The United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF, n.d.) dient een kwalitatief goed primair onderwijs ervoor te zorgen dat de kinderen geëmpowerd worden.

In een gepersonaliseerde leeromgeving dienen de kinderen meer controle te krijgen over wat, hoe en wanneer ze leren, terwijl leraren fungeren als begeleiders en facilitators van het leerproces middels verrijkende uitdagende activiteiten. Bovendien, kinderen op scholen die gebruikmaken van gepersonaliseerd leren, lijken meer vooruitgang te boeken vergeleken met leeftijdsgenoten in traditionele scholen (Bill & Melinda Gates Foundation, 2015).

Gepersonaliseerd sensitief-responsief onderwijs dient over de nodige ondersteuningscapaciteit en middelen te beschikken om de veerkracht van kinderen te bevorderen. Dit soort onderwijs zal hen een positieve leerervaring bieden. Met als gevolg dat ze zich geëmpowerd voelen, controle ervaren, eigenaarschap hebben over hun beslissingen, een gevoel van betekenis creëren en verantwoordelijkheid nemen als actieve leden in de samenleving. Dit is ook in overeenstemming met het rapport 'Youth Empowerment' van Department of Economic Affairs, Commerce Industry Aruba [DEACI] (2020). *"Furthermore, it is crucial to create a system that has supportive capacity and resources to foster resilience among adolescents. This dynamic and resilient system will give them a good or positive experience of power, control, ownership of decision making, creating a sense of meaning and responsibility as a member of society."*

Tevens, is het cruciaal dat het primair onderwijs zich richt op het maximaliseren van de leerkansen voor ieder kind, ongeacht zijn of haar culturele, taalkundige en sociaal-economische achtergrond. Dit vereist een sterk gecontextualiseerde aanpak waarbij rekening wordt gehouden met de perspectieven van alle betrokken stakeholders (Van den Branden et al., 2010). Door te focussen op het optimaliseren van betekenisvolle leerkansen, dient het kind gestimuleerd te worden om actief betrokken te zijn bij zijn of haar eigen leerproces. Dit proces wordt door het kind zelf geïnitieerd, wat een positieve invloed heeft op verschillende aspecten van het kind. Het kind evalueert het leerproces op basis van de mate waarin dit aan zijn/haar individuele behoeften voldoet (Schunk, 2012).

Gepersonaliseerd leren binnen een sensitief-responsief onderwijs zal direct bijdragen aan 3 van de 4 strategische doelen in PEN 2030 en volgens het opinieonderzoek blijkt dat de ouders ook instemmen met de bovengenoemde stellingen (zie bijlage 1 en 2).

Verbeteren van interne leerlingenzorg

Bij het inrichten van een sensitief-responsief onderwijs dient nadruk gelegd te worden op het opbouwen van positieve relaties tussen leraren en kinderen.

De scholen dienen ondersteund te worden door de schoolbesturen en indirect, indien wenselijk, door DEA in het opzetten van interne leerlingenzorg, rekening houdend met gepersonaliseerd onderwijs. Bij

gepersonaliseerd onderwijs ontwikkelen de kinderen samen met de leraar persoonlijke leertrajecten met hun individuele doelen, interesses en behoeften. Volgens planmatig werken dient de interne leerlingenzorg rekening te houden met deze leertrajecten. Door planmatig te werken op groeps-, school- en bovenschools niveau, en gebruik te maken van beschikbare voorzieningen, kunnen zorgactoren (intern en extern) specifieke interventies uitvoeren om kinderen te ondersteunen in hun cognitieve, motorische en sociaal-emotionele ontwikkeling. De scholen moeten zich ook aan een zorgplicht houden om deze voorzieningen te beschrijven en openbaar te maken aan de ouders en de Arubaans gemeenschap. Dit dient ook opgenomen te worden in een schoolondersteuningsprofiel en zou wettelijk verplicht moeten worden gesteld. Dit brengt met zich mee dat er een degelijke samenwerking en afstemming moet bestaan tussen de leraren, intern begeleiders, schoolmaatschappelijk werkers, maar ook met andere (externe) zorgactoren, waaronder orthopedagogen, (kinder)psychologen, (kinder)psychiaters en logopedisten. Door samen te werken kunnen ze de specifieke behoeften van de kinderen identificeren en een gecoördineerde aanpak bieden om hun leer- en ontwikkelingsdoelen te ondersteunen.

Een inclusieve en 'equitable' instructietaal voor leren waarborgen

Volgens de informatie van Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister en het Central Bureau of Statistics Aruba is de verdeling van de meest gesproken taal van mensen met een Nederlandse nationaliteit in huishoudens van Aruba als volgt: 87% Papiaments, 18% Spaans, 15% Engels en 13% Nederlands. Tevens is de verdeling van mensen die in het buitenland geboren zijn in de huishoudens van Aruba als volgt: 58% Papiaments, 54% Spaans, 15% Engels, 10% Nederlands (Gabinete Wever-Croes, 2022)²². Volgens het Central Bureau of Statistics spreekt 78% van de totale populatie het Papiaments thuis (CBS, 2022).

Conform SDG 4, PEN 2030, het Integraal Taalbeleid Onderwijs, de multilinguale context van Aruba conform de cijfers van CBS, de stakeholdersanalyse ondersteund door het opinieonderzoek van de ouders (zie bijlage 1 en 2) dient de instructietaal voornamelijk Papiaments te zijn in een meertalig primair onderwijs. In het Integraal Taalbeleid Onderwijs 2023 wordt er gesproken van primaire en secundaire instructietaal. Volgens de Vlaamse overheid is de instructietaal de taal waarin het onderwijzen door de leerkrachten van kennis- en vaardigheidsinhouden en attitudes bij de verschillende vakken en leergebieden, en het leren door de kinderen plaatsvindt (Ministerie van Onderwijs en Vorming, 2009). Om rekening te houden met de multilinguale context van Aruba, relevant en 'equitable' primair onderwijs die tot een sociale cohesie en duurzame samenleving moet leiden, is zeer belangrijk dat de andere moeder- of eerste talen die in de samenleving voorkomen ook gewaardeerd worden tijdens het leerproces van de kinderen. Dit uitgaande van kwaliteit van onderwijs hetgeen inclusie, 'equity' en levenslang leren betreft. Volgens het opinieonderzoek blijkt dat de ouders instemmen met de bovengenoemde stellingen (zie bijlage 1 en 2). Met deze verandering in de wet bestaat de mogelijkheid voor invoeren van daadwerkelijk meertalig onderwijs gebaseerd op de moedertaal volgens een sterke pedagogische benadering. Een essentiële vereiste hieraan is dat de leraren effectieve professionaliseringstrajecten op het gebied van talen en meertaligheid moeten volgen. Professionele leergemeenschappen dienen gevormd te worden en onderzoeken moeten ook gevoerd worden ten gunste van het aanhouden van de 'best practices' binnen het primair onderwijs (Duarte, 2020).

Implementatie van meertalig onderwijs gebaseerd op de moedertaal

Het belang van meertalig onderwijs gebaseerd op de moedertaal oftewel de eerste taal van het kind is in verschillende onderzoeken en beleidsstukken aangegeven (Pereira, 2018; The World Bank Group (2021); Mijts, 2021, UNESCO, 2023, DEA, 1988; DEA, 2018a; DEA, 2019a; DEA, 2023; PRIEPEB, 1999).

²² In de huishoudens op Aruba worden meerdere talen gesproken.

Binnen deze “Mother tongue based multilingual education (MTB MLE) of “L1-based MLE” dient een sterke pedagogische benadering te worden gehanteerd om taalproblemen in het onderwijs aan te pakken (UNESCO, 2013). Voor Aruba betekent dit dat het proces van geletterdheid (leren lezen en schrijven) in de nationale taal, het Papiaments, de taal die het grootste aantal mensen op het eiland spreekt, centraal staat zonder dat het verwerven van andere talen wordt belemmerd.

Over MTB MLE vermeldt Carol Benson (2016) het volgende: *“One pedagogically sound approach to addressing language issues in education is known as mother tongue-based multilingual education (MTB MLE) or L1-based MLE (UNESCO 2013). This approach involves teaching initial literacy (reading and writing) in the L1, teaching an Lx as an additional language using appropriate methodology, gradually promoting transfer of literacy skills from L1 to Lx, and gradually moving from L1 as language of instruction (LOI) to using both L1 and Lx through bilingual methods. Transfer between languages means that reading skills only have to be taught once in life (Bialystok et al., 2005). However, the minimum time period recommended for effective language and literacy development is at least five to seven years in well-resourced contexts (Heugh 2011).”*

Volgens PEN 2030 (DEA, 2019a) en Integraal Taalbeleid Onderwijs (DEA, 2023) dient meertalig onderwijs gebaseerd op de moedertaal verder geïmplementeerd te worden. Volgens het opinieonderzoek blijkt dat ouders ook instemmen met het implementeren van meertalig onderwijs gebaseerd op de eerste taal (moedertaal) van de kinderen (zie bijlage 1 en 2).

Volgens Collin Baker (2001) zijn alleen de zogenaamd sterke vormen van twee- of meertalig onderwijs, gericht op multigeletterdheid, succesvol in het bevorderen van meertalige competenties in zowel meerderheids- als minderheidstalen.

Voor wat betreft de implementatie van een sterke pedagogische benadering voor meertalige competenties, dienen de schoolbesturen en scholen, indien wenselijk, door DEA ondersteund te worden. Hierbij rekening houdend met vrijheid van onderwijs.

Er dient ook actief samengewerkt te worden met de Arubaanse gemeenschap en ouders om het begrip en de acceptatie van de gehanteerde pedagogische benadering te bevorderen. Samenwerking met maatschappelijke organisaties, culturele centra en taalexperts kan waardevolle inzichten en middelen opleveren om de implementatie te ondersteunen.

Diverse beoordelingsmethoden (assessments) gebruiken die het leren bevorderen

Middels formatieve en summatieve (bijvoorbeeld een Nationaal Onderwijs Toets) beoordelingen (assessments) dienen scholen en schoolbesturen de voortgang van kinderen regelmatig te evalueren om verbeterpunten te identificeren. Verbeterpunten dienen in een (verbeter)plan verwerkt en uitgevoerd te worden.

Er dient meer nadruk gelegd te worden op formatieve beoordelingen met de daarbij behorende feedback en effectieve instructie i.p.v gestandaardiseerde toetsen (summatief). Volgens het opinieonderzoek blijkt dat de ouders ook instemmen met de bovengenoemde stelling (zie bijlage 1 en 2). Dit betekent richtlijnen creëren voor beoordelingsmethoden die bij gepersonaliseerd leren aansluiten waar er rekening gehouden wordt met individuele leerbehoeften en holistische ontwikkeling. Bovendien kunnen verschillende vormen van feedback aan kinderen en feedbackstrategieën de prestaties van de kinderen verbeteren (Hattie & Timperley, 2007). Tevens is er ook een grote hoeveelheid overtuigend bewijs dat formatieve beoordeling een essentieel onderdeel dient te zijn van het lesgeven, aangezien formatieve beoordeling de prestatie van de kinderen binnen de school kan verhogen (Black & William, 1998). Formatieve beoordeling draagt bij aan de ‘equity’ middels de resultaten van kinderen. Deze benadering laat niet alleen algemene vooruitgang in

academische prestaties zien, maar ook bijzonder hoge winsten voor onderpresterende kinderen (OECD, 2005). Tevens dienen de resultaten van de beoordelingen ook om instructiestrategieën voor 21e eeuwse competenties te onderbouwen en te stimuleren.

Uit de stakeholders- en clusteranalyse willen de leraren met referentiekaders werken die uit de kerndoelen en leerlijnen voortvloeien. Voor de talen wordt dit eveneens aanbevolen in het adviesrapport Integraal Taalbeleid Onderwijs 2023 (DEA, 2023).

Het schooladvies aan het einde van het primair onderwijs moet gevormd worden aan de hand van de resultaten van alle vormingsgebieden en niet alleen de instrumentele vakken taal en rekenen.

Volgens de stakeholders dient het invoeren van assessment ten behoeve van gepersonaliseerd leren duidelijk besproken te worden met alle actoren op alle niveaus binnen het primair onderwijs en de nodige ondersteuning moet ook beschikbaar zijn.

4.3.2. Empoweren voor maximale ontwikkeling door toegang te hebben tot duurzame kernbronnen

In dit subhoofdstuk van maatregelen wordt benadrukt dat de kerndoelen van het Arubaans primair onderwijs verder moeten worden geïmplementeerd en dat de kwaliteit ervan voortdurend moet worden bewaakt. Daarnaast is het essentieel om de schoolinfrastructuur zo in te richten dat deze een veilige en uitdagende leeromgeving biedt, ter bevordering van het leerproces. Evenzo is het van groot belang om duurzaam te investeren in ICT voor een optimaal leerproces van de kinderen.

Een ander cruciaal aspect voor het bevorderen van duurzaamheid in het primair onderwijs is het aantrekken, opleiden en behouden van kwalitatief sterke en gemotiveerde leraren. Dit moet gepaard gaan met voortdurende inspanningen om 'teacher collective efficacy' te verbeteren en effectief leiderschap te waarborgen.

Ondersteuningssysteem implementatie kerndoelen van het Arubaans primair onderwijs

Voor de verdere implementatie van de kerndoelen van het Arubaans primair onderwijs dient een ondersteuningssysteem gecreëerd te worden (bronnen en proces). Dit ondersteuningssysteem dient aangeboden te worden aan de schoolbesturen en scholen ten gunste van de (verdere) implementatie van de kerndoelen. Alsmede dienen de schoolbesturen en scholen ondersteund te worden in de daarbij behorende veranderprocessen.

Ondersteuning in de ontwikkeling en beoordeling van leerlijnen

Ondersteuning en middelen dienen aangeboden te worden voor een duurzame ontwikkeling en beoordeling van de gebruikte materialen en leerlijnen, voortvloeiend uit de leerplannen/kerndoelen. De materialen en leerlijnen dienen de mogelijkheid te bieden voor (vormingsgebied en vormingsgebiedoverstijgend) holistische, inter- of transdisciplinaire integratie (om leren aantrekkelijk en praktischer te maken). De materialen en leerlijnen dienen gecontextualiseerd, up-to-date, praktisch, cultureel-responsief te zijn en dus afgestemd op het vormingsgebied en vormingsgebiedoverstijgende kerndoelen van het Arubaans primair onderwijs. Bij het ontwikkelen van de materialen en leerlijnen moet er rekening gehouden worden met het bevorderen van flexibiliteit, keuzemogelijkheden en diepgaand leren bij de kinderen ten gunste van gepersonaliseerd leren en verwerving van de 21ste-eeuwse competenties.

Schoolinfrastructuur creëren voor een adequate, veilige en uitdagende leeromgeving

De schoolomgeving dient bevorderlijk te zijn voor leren. Volgens de stakeholdersanalyse dient een veilige, uitdagende en inclusieve leeromgeving gecreëerd te worden die het welzijn van kinderen ondersteunt. Gezorgd moet worden voor de juiste inrichting van klaslokalen, ICT-integratie (digital learning environment), digitale randvoorwaarden (glasvezels voor snellere internetverbinding, technische ondersteuning, veilig gebouw, etc.) en de bijbehorende meubels voor het bevorderen van de 21ste-eeuwse vaardigheden bij de kinderen. Het creëren van veilige en uitdagende leeromgevingen is belangrijk in het verbeteren van de 'self-efficacy' en leerresultaten van de kinderen in het algemeen en in het bijzonder van risicokinderen die kunnen falen in het primair onderwijs (Galos, S., Aldridge, J.M, 2021). Volgens de stakeholdersanalyse blijkt ook dat de randvoorwaarden voor het creëren van bovenstaande leeromgeving, waaronder de wetten en de

toekomstige beleidslijnen (financiën, doelen, procedures, regels en afspraken) op schoolbestuursniveau, de gelegenheid moeten geven voor het organiseren van leeromgevingen die 'self-efficacy' mogelijk maakt.

Verder dienen de fysieke en psychosociale veiligheid binnen het primair onderwijs goed geregeld te worden ten gunste van een veilige leeromgeving (zorg voor het kind en leraar). De veiligheidsmaatregelen²³ moeten worden geïntegreerd in het curriculum van het primair onderwijs. Volgens het opinieonderzoek blijkt dat de ouders ook instemmen met de bovengenoemde stellingen (zie bijlage 1 en 2).

Verhogen van motivatie en kwaliteit van leraren

Er dient gezorgd te worden voor het werven, opleiden/trainen en behouden van kwalitatief sterke en gemotiveerde leraren. Het gaat gepaard met het aanbieden van aantrekkelijke salarissen, conform opleidingsniveau. Een salarisstructuur gekoppeld aan een prestatimanagement of soortgelijke systemen ten behoeve van doorgroeimogelijkheden binnen het onderwijs. Dit systeem moet gericht zijn op 'human resources management' binnen de schoolbesturen en verbonden zijn aan de beloningsstructuur van het onderwijspersoneel, wat extrinsieke motivatie stimuleert. Het resultaat hiervan zal zichtbaar zijn in beleidslijnen met betrekking tot mobiliteit, formatie, beoordeling, certificering/licentiestatus en beloning. Daarnaast is het van belang om mogelijkheden voor professionele ontwikkeling te faciliteren en een ondersteunende werkomgeving te creëren.

Verder moeten er systemen worden geïmplementeerd voor lerarencertificering en het behouden van licentiestatussen. Hierdoor zullen de leraren constant aan specifieke normen van bekwaamheid en professionaliteit, voortvloeiende uit het beroepsbeeld van de Caribische leraar van de 21ste eeuw en bekwaamheidseisen van Land Aruba, voldoen. Voortdurende professionele ontwikkeling van de leraar is noodzakelijk, aangezien deze aanzienlijke effecten blijkt te hebben op de prestaties van de kinderen (Clotfelter et al., 2007). Volgens de stakeholders- en clusteranalyse is het opzetten van gerichte professionaliseringstrajecten voor leraren belast met (primair) onderwijs belangrijk.

Daarnaast is het van belang dat er verder geïnvesteerd wordt in de initiële (4-12) lerarenopleiding (IPA/UA) in het licht van het beroepsbeeld van de Caribische leraar van de 21ste eeuw. De Collega in Opleiding (student van de lerarenopleiding) dient de nodige pedagogische en (vak)didactische vaardigheden, vakinhoudelijke kennisbases, onderzoekend en ontwerpend vermogen en professionele identiteit te kunnen ontwikkelen.

Bovendien dienen ook richtlijnen te worden ontwikkeld met betrekking tot de bevoegdheid van buitenlandse leraren voor het primair onderwijs. Richtlijnen en procedures moeten ontwikkeld of aangepast worden voor de erkenning van de buitenlandse diploma's en kwalificaties van leraren.

Zorgen voor 'Teacher collective efficacy' en effectief leiderschap

Volgens onderzoek blijkt dat 'teacher collective efficacy'²⁴ grote invloed heeft op de prestatie van studenten (Goddard et al., 2000). Volgens de stakeholders- en clusteranalyse dienen effectieve ondersteuningsmechanismen voor leraren beschikbaar te zijn, die tot 'teacher (collective) efficacy' moeten leiden. Gezien de rollen en verantwoordelijkheden in het onderwijssysteem dienen de schoolbesturen voor deze ondersteuningsmechanismen te zorgen. Indien wenselijk kan Departamento di Enseñansa de schoolbesturen hierin ondersteunen.

²³ Veiligheidsmaatregelen zoals stimuleren van sociaal-emotioneel welzijn binnen de school. Ook het uitvoeren van veiligheidstrainingen in geval van nood (orkaan, tsunami, etc.) en om gevaarlijke situaties te vermijden.

²⁴ Collective Teacher Efficacy is een groepeerseigenschap die verwijst naar "de perceptie van leraren in een school dat de faculteit als geheel een positief effect op de studenten zal hebben"(Goddard, Hoy, & Woolfolk Hoy, 2000).

Volgens Claessen et al. (2020) dient er tevens geïnvesteerd te worden in het creëren van een gezond leerklimaat²⁵ voor het verder ontwikkelen van leraarsbekwaamheid binnen de scholen die bijdragen aan de voorgestelde vernieuwing. Effectief leiderschap bij de directeurs van schoolbesturen en schoolleiders speelt een cruciale rol bij het cultiveren van ‘teacher collective efficacy’. Volgens het opinieonderzoek blijkt dat de ouders ook instemmen met de bovengenoemde stelling (zie bijlage 1 en 2). Ook heeft het inzetten en ontwikkelen van gespreid ‘distributed’ en transformationeel ‘transformational’ leiderschap bij schoolleiders maar ook bij leerkrachten een relatief sterke relatie met leraarsbekwaamheden (Claessen et al., 2020).

Zorg voor de leraren

Volgens de stakeholders- en clusteranalyse blijkt dat de leraren sensitief-responsief benaderd dienen te worden voor het verbeteren van de kwaliteit van de leraar. Men zou nauwkeurig op de signalen en behoeften van de leraar moeten reageren. Een sterk leiderschap speelt hierin een belangrijke rol. Volgens de stakeholders- en clusteranalyse is ondersteuning door schoolleider en schoolbestuur aan de leraar belangrijk voor het inrichten van een uitdagende veilige leeromgeving voor de kinderen. Volgens het opinieonderzoek blijkt dat de ouders ook instemmen met de bovengenoemde stelling (zie bijlage 1 en 2). Het is van belang om doorlopende ondersteuning en flexibiliteit aan de leraren aan te bieden voor het creëren van een professionele leergemeenschap en om 'best practices' te delen.

Volgens de stakeholders- en clusteranalyse blijkt dat invoeren van een hulpleraar (op Associate Degree/NLQF 5) in de scholen zou helpen met de onderwijsleerprocessen binnen een school. De hulpleraar zal onder verantwoordelijkheid, begeleiding en toezicht van de leraar zelfstandig lesgeven en materialen ontwikkelen. In de toekomst kan verder onderzoek worden gedaan naar de haalbaarheid van het inzetten van een hulpleraar, op financieel en personeelsgebied, evenals naar de efficiëntie en effectiviteit van deze bij het leerproces van de kinderen.

Professionaliseringstrajecten opzetten voor het personeel van schoolbesturen

Volgens de stakeholders- en clusteranalyse is het opzetten van gerichte professionaliseringstrajecten voor het personeel van schoolbesturen belast met (primair) onderwijs belangrijk. Er moet meer onderzoek worden gedaan om specifieke thema's voor professionalisering te identificeren gebaseerd op het nationale professionaliseringskader.

Smart classrooms en AI opzetten

‘Smart classrooms’²⁶ met een ‘learning management system’²⁷ ten gunste van gepersonaliseerd (adaptief) onderwijs dienen opgezet te worden. Middels de ‘smart classrooms’ de mogelijkheid verkennen voor leren op afstand voor kinderen met speciale behoeften en zodoende inclusie waarborgen. Hybride onderwijs kan ook beschouwd worden als een vorm van leren op afstand voor kinderen. Volgens de stakeholders- en clusteranalyse blijkt ook dat er onder andere meer in kunstmatige intelligentie (AI) en ICT moet worden geïnvesteerd.

²⁵ Gezond leerklimaat waarin leraren worden aangemoedigd en ondersteund bij hun professionele groei en ontwikkeling. Het creëren van regelmatige en relevante professionele ontwikkelingsmogelijkheden, een cultuur scheppen van samenwerking en uitwisseling tussen leraren binnen de school maar ook met leraren van andere scholen. Effectief leiderschap dat ondersteuning geeft bij de professionele groei en ontwikkeling van de leraren. Een cultuur van reflectie, feedback, flexibiliteit en autonomie creëren.

²⁶ Smart classrooms maken gebruik van geavanceerde technologie (in een leeromgeving) ten gunste van het leerproces van het kind.

²⁷ Learning management system is een software die beheert, volgt en levert educatieve inhoud. Het systeem kan inzicht geven in de prestaties van de kinderen.

Zorgdragen voor duurzaam gebruik van ICT binnen het primair onderwijs om de primaire processen (leren, lesgeven en beoordelen) te verbeteren. Toegang bieden tot computers, tablets en educatieve software. Integratie van online bronnen, interactieve leerplatforms en educatieve apps om het leerproces interactiever en aantrekkelijker te maken.

Er moeten ook samenwerkingsovereenkomsten tussen schoolbestuur en de privésector worden gestimuleerd om duurzaam gebruik van ICT apparaten te bevorderen. Volgens het opinieonderzoek blijkt dat de ouders ook instemmen met de bovengenoemde stellingen (zie bijlage 1 en 2).

ICT in de kerndoelen

Volgens de Advice Note Digitalization of Education in Aruba (2018) dienen de kerndoelen van het vak ICT volgens een te ontwikkelen beleidsplanning herzien en geïmplementeerd te worden. Het kind dient in een vroeg stadium van zijn onderwijstraject kennis met ICT te maken. Tevens dient digitale geletterdheid opgenomen te worden als essentieel onderdeel van het vak ICT en het vormingsgebied Natuur en Techniek. Volgens het opinieonderzoek blijkt dat de ouders ook instemmen met de bovengenoemde stellingen (zie bijlage 1 en 2). Het bovengenoemd advies is zeer belangrijk gezien het feit dat volgens het masterplan 'Repositioning our Sails' er naar digitalisering van de samenleving gestreefd zal worden (Government of Aruba, 2020).

Plan van aanpak ICT

De schoolbesturen dienen hun eigen beleidsplannen en plan van aanpak te ontwikkelen, voortvloeiend uit de nationale beleidsplanning. Voor een goede implementatie van ICT in de scholen moeten de leerkrachten de juiste technologische, inhoudelijke en pedagogische kennis hebben om het leerproces bij het kind te ondersteunen. Volgens het opinieonderzoek blijkt dat de ouders ook instemmen met de bovengenoemde stelling (zie bijlage 1 en 2). Om deze redenen is het opzetten van platforms van leraren en scholen belangrijk. Daarnaast dienen ook professionaliseringstrajecten ontwikkeld of gekocht en aangeboden te worden voor scholen en schoolbesturen op het gebied van ICT-geletterdheid en gebruik van ICT in het primair onderwijs. Zoals eerder aangegeven dient er een verdere haalbaarheidsanalyse gedaan te worden ter uitvoering van de specifieke professionaliseringstrajecten.

4.3.3. Op weg naar duurzaamheid door het versterken van de ondersteuningsmechanismen voor kwaliteitsvol primair onderwijs

In dit subhoofdstuk van maatregelen wordt benadrukt dat het noodzakelijk is om de ondersteunende mechanismen te versterken. Dit is een voorwaarde om de kwaliteit van het onderwijs en de transparantie in het primair onderwijs te bevorderen. Deze bevorderen weer de leereffectiviteit van de kinderen.

Doorlopende ontwikkeling van het kind waarborgen

Volgens de stakeholdersanalyse hebben ze liefst dat het onderwijs onder één landsverordening voor het primair onderwijs wordt georganiseerd. Het primair onderwijs voor kinderen vanaf ongeveer 4 jaar. Deze verandering is bedoeld om het onderwijs beter af te stemmen op de behoeften van kinderen. Ook dat er rekening wordt gehouden met de ontwikkeling van het kind tijdens de preoperationele fase (4-6/7 jaar) en de concreet-operationele fase (6-12 jaar). Dat de overgang tussen deze twee fasen vanzelfsprekend en degelijk is voor de algehele ontwikkeling, leerbehoefte en -proces van elk kind. De kerndoelen van het Arubaans Primair Onderwijs worden in de regelgeving vastgelegd, waardoor de implementatie beter kan verlopen. Zodoende kan het primair onderwijs aan de kernfuncties van onderwijs, zoals allocatie, socialisatie, selectie, gelijke kansen en kwalificatie, voldoen. Deze verandering is in overeenstemming met het beleid van de Minister van Onderwijs en Sport (Minister van Onderwijs en Sport, 2021). Volgens het opinieonderzoek blijkt dat de ouders instemmen met deze verandering (zie bijlage 1 en 2).

Onderzoek voor een inclusieve onderwijsfinanciering

De haalbaarheid en de aard van de vraaggerichte aanpak van de onderwijsfinanciering moeten worden onderzocht. Vraaggerichte aanpak houdt rekening met de behoeften van kinderen en het geld wordt toegewezen conform deze behoefte aan een bepaald schoolbestuur. Deze verandering is een innovatieve verschuiving in de manier waarop de huidige financiering (aanbodgericht) van het basis- en kleuteronderwijs wordt gestructureerd. Deze aanpak stimuleert gepersonaliseerd leren, 'equity' en inclusie binnen het primair onderwijs.

Kwaliteitsnormen en -management in de wet

Het schoolbestuur als bevoegd gezag dient zorg te dragen voor de kwaliteit van het primair onderwijs binnen de onder haar ressorterende scholen. Dit door het naleven van de te ontwikkelen landsverordening primair onderwijs. Als gevolg daarvan moeten duidelijke kwaliteitsnormen, kwaliteitsmanagement (-zorg) en governance structuur als regels in een landsbesluit voor het primair onderwijs gedefinieerd en opgezet worden. De kwaliteitsnormen richten zich op de volgende gebieden: financiën, onderwijskundig, onderwijspersoneel en veiligheid. Een inclusief, 'equitable' en sensitief-responsief meertalig onderwijs van de 21ste eeuw wordt mogelijk gemaakt door het naleven van de kwaliteitsnormen.

Mechanismen en richtlijnen, voortvloeiend uit de wettelijke voorschriften, dienen gecreëerd en opgezet te worden voor kwaliteitsmanagement (-zorg) om de kwaliteit van het primair onderwijs te waarborgen. Mechanismen en richtlijnen met betrekking tot:

- Het afstemmen van het primair onderwijs aan gepersonaliseerd leren en dat alle kinderen ononderbroken hun ontwikkelingsproces met succes kunnen doorlopen.

- Intern toezicht op het niveau van schoolbestuur en school. Regelmatig interne evaluaties om hun prestatie (op alle niveaus) en kwaliteit te beoordelen.
- Een bekostigingsbeleid²⁸ waar de toewijzing van geld wordt geregeld. Toewijzing van financiële middelen om gepersonaliseerd leren en sensitief-responsief onderwijs mogelijk te maken.
- Financiële verantwoordings- en accountantsprotocollen.
- Interne (koppelen aan kwalificatie, allocatie) en externe efficiëntie (koppelen aan socialisatie), alsmede voor de hulpbronnenefficiëntie ten behoeve van de doelmatigheid van de bestedingen.

Indien een schoolbestuur of de onder het schoolbestuur ressorterende scholen niet aan deze kwaliteitsnormen voldoen, kan dit resulteren in het uitsluiten van de bekostiging van het primair onderwijs. Tevens kunnen scholen die onder een specifiek schoolbestuur vallen, ongeacht of het een nieuw of bestaand schoolbestuur betreft, bekostiging voor het primair onderwijs ontvangen, op voorwaarde dat ze aan deze wettelijk vastgestelde kwaliteitsnormen voldoen.

Zorgen voor transparantie van data

Betrouwbare data uit de onderzoeks-, waarderings- of toezichtkaders van Dienst Inspectie van Onderwijs en EMIS dienen gebruikt te worden voor planmatige verbetering van processen binnen de scholen en schoolbesturen. Om transparantie te waarborgen, dienen er systemen te worden opgezet voor de toegankelijkheid van deze data voor scholen, schoolbesturen en de bredere gemeenschap, zodat zij op de hoogte zijn van de prestaties van alle bekostigde scholen.

Bovendien kunnen de resultaten van een Nationale Primair Onderwijs toets ook gebruikt worden voor systemische verbeteringen van kernprocessen en -bronnen binnen het primair onderwijs. Het ondersteunen van schoolbesturen bij het beheersbaar maken van deze systemen en doelgericht gebruik maken van data binnen een wettelijk vastgelegde onderwijs governance structuur is essentieel om de kernprocessen ten goede te komen.

Zorgen voor een integraal 'human resources management' systeem

Er dient een integraal systeem voor human resources management (HRM-systeem) gecreëerd te worden die verbonden is aan de herziene salarisstructuur van het onderwijspersoneel (extrinsieke motivatie). Een salarisstructuur creëren met bijvoorbeeld minder schalen, maar meer financiële doorgroeimogelijkheden per schaal, zoals aangegeven in het Migratieprotocol implementatie functiehuis onderwijs van het Ministerie van Onderwijs en Gezin (2016). Een HRM-systeem met een formatiebeleid²⁹, mobiliteitsbeleid³⁰ en beoordelings- en beloningsbeleid³¹. Een geïntegreerd en coherent beleid voor beloningsstructuur vormt de kern van een efficiënt personeelsbeleid (Springer, M. G., 2009).

²⁸ Bekostigingsbeleid betreft het beheer van financiële middelen die beschikbaar zijn voor de schoolbesturen. Dit beleid moet in lijn zijn met de onderwijsdoelstellingen en maatregelen op nationaal, schoolbestuurs- en schoolniveau.

²⁹ Formatiebeleid heeft betrekking op de strategische plannen en toewijzing van personele middelen (leraren en ondersteunend personeel) om te voldoen aan de onderwijsbehoefte en het leerproces van de kinderen.

³⁰ Mobiliteitsbeleid richt zich op maatregelen die genomen worden voor de beweging en ontwikkeling van het personeel binnen de schoolbesturen, zoals het stimuleren van loopbaanontwikkeling en het vervullen van rollen binnen het schoolbestuur en de scholen, maar ook uitwisselingsprogramma's en samenwerking met andere onderwijsinstellingen.

³¹ Beoordelings- en beloningsbeleid richt zich op het evalueren van de prestaties van het onderwijspersoneel en het implementeren van beloningssystemen. Deze systemen zijn om de prestaties en professionele ontwikkeling te stimuleren.

In de week van 23 oktober 2023 heeft de huidige minister belast met onderwijs een commissie samengesteld om advies te verstrekken over de salarisstructuur van alle leraren en docenten (Gabinete Wever-Croes, 2023).

Daarnaast dient er ook meer rekening te worden gehouden met een van de aanbevelingen in het integraal taalbeleid voor onderwijs. Hierbij wordt voorgesteld om in de initiële opleiding de mogelijkheid te bieden om een extra aantekening te behalen voor het verzorgen van de vakken Nederlands, Engels en Spaans als vreemde taal. Om dit te bevorderen, kunnen incentives worden overwogen (DEA, 2023).

Om de voorgestelde punten goed te realiseren, is het essentieel dat in de nabije toekomst een analyse wordt uitgevoerd om het implementatieplan van deze submaatregel te realiseren.

Raad voor primair onderwijs opzetten

Een primair onderwijsraad dient samengesteld te worden, waardoor ouders (ouderraad), schoolbesturen, leraren (vakbond) en kinderen (leerlingenraad) worden vertegenwoordigd. De primair onderwijsraad geeft gevraagd of ongevraagd advies aan de minister belast met primair onderwijs. Volgens het opinieonderzoek blijkt dat de ouders instemmen met de bovengenoemde stellingen (zie bijlage 1 en 2).

Samenwerkingspartnerschappen aansluiten

Binnen het kader van ontwikkelings- en netwerkactiviteiten gericht op het versterken van de professionele vaardigheden van het personeel, en om te voldoen aan de innovatieve eisen van dit nationale beleid, kunnen organisaties in het primair onderwijs deelnemen aan programma's zoals Erasmus+ van de Europese Unie. Het deelnemen aan dergelijke programma's biedt niet alleen mogelijkheden voor strategische versterking van organisatorische capaciteiten, maar ook voor het opbouwen van transnationale samenwerkingspartnerschappen met organisaties uit andere landen. Binnen deze samenwerkingsverbanden kunnen uitwisselingen plaatsvinden omtrent 'best practices' en innovatieve producten.

4.3.4. Op weg naar meer betrokkenheid voor de ondersteuning van het leerproces van de kinderen

Dit subhoofdstuk richt zich op het presenteren van maatregelen om de betrokkenheid van ouders en de Arubaanse gemeenschap te stimuleren, met als doel het ondersteunen van het leerproces van kinderen in het primair onderwijs.

Ouderbetrokkenheid

Er dient actieve deelname van ouders aan het primair onderwijs van hun kinderen te worden bevorderd en een sterk partnerschap tussen thuis en school aan te gaan. Studies hebben aangetoond dat een goede samenwerking tussen ouders en leraren leidt tot betere schoolprestaties, hogere motivatie en positiever gedrag bij kinderen (Henderson & Mapp, 2002). Ouders die betrokken zijn bij het onderwijs van hun kinderen, kunnen een positieve invloed hebben op hun motivatie, schoolprestaties en gedrag. (Epstein, 2011; Fan & Chen, 2001). De ouderbetrokkenheid kan verschillende vormen hebben.

De betrokkenheid van de Arubaanse gemeenschap

Samenwerking en partnerschappen tussen scholen, schoolbesturen en maatschappelijke organisaties, bedrijven en vrijwilligers dienen gestimuleerd te worden om extra middelen en ondersteuning te bieden aan de scholen. Het opzetten van samenwerkingsverbanden kan de betrokkenheid van de Arubaanse gemeenschap vergroten, middelen mobiliseren en ervoor zorgen dat de behoeften van de kinderen en de gemeenschap kunnen worden aangepakt.

Er dienen ook bewustwordingscampagnes en communicatie-inspanningen te worden opgezet om de betrokkenheid van de gemeenschap te bevorderen en het belang van gepersonaliseerd leren, inclusiviteit en 'equitable' sensitief-responsief meertalig primair onderwijs te benadrukken. Dit kan vorm krijgen door bijvoorbeeld het verspreiden van informatie via diverse kanalen, het organiseren van ouderbijeenkomsten en community-forums. Dit om ervoor te zorgen dat alle gemeenschapsleden toegang hebben tot relevante informatie over het primair onderwijs.

4.3.5. Naadloze aansluiting door bruggen te slaan tussen voorschoolse opvang - primair onderwijs - secundair onderwijs

In dit subhoofdstuk worden maatregelen besproken om de naadloze overgang van een kleuter- en basisonderwijssysteem naar een primair onderwijssysteem en de continuïteit tussen voorschoolse opvang, primair onderwijs en secundair onderwijs te benadrukken.

De reden voor de overgang van een kleuter- en basisonderwijssysteem naar een primair onderwijssysteem moet helder zijn voor alle onderwijsinstellingen. Het is zeer belangrijk dat alle onderwijsinstellingen streven naar een consistente en coherente leerervaring die de leerontwikkelingsbehoefte van het kind vanaf 4 jaar tot aan de overgang naar het secundair onderwijs ten goede komt. Om dit te bereiken, is gerichte professionalisering nodig op het gebied van de ontwikkelingsfasen van het kind en effectief leiderschap voor alle zittende leraren en schoolleiders. De leraren dienen de juiste competenties te verwerven om het onderwijs te organiseren met een coherente didactische en pedagogische benadering. Deze dient rekening te houden met het afstemmen van het leerproces van elk kind op zijn/haar leerbehoefte en talenten. De lerarenopleiding bij de IPA is zo ingericht dat de leraren startbekwaam worden om te werken met kinderen van 4 tot 12 jaar. De schoolleiders dienen ook de juiste competenties te verwerven om onder andere veranderingsprocessen goed te begeleiden. Daarnaast moeten onderwijsinstellingen de nodige ondersteuning krijgen bij het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn voor de kinderen vanaf ongeveer 4 jaar. De schoolinfrastructuur moet ook worden ingericht zodat kinderen een uitdagende en veilige leeromgeving kunnen ervaren. Ook moeten de ouders worden betrokken bij het overgangsproces en geïnformeerd worden over de veranderingen en het belang van een geïntegreerd onderwijssysteem voor hun kinderen.

Voor wat betreft de aansluiting tussen de voorschoolse opvang en primair onderwijs dient er samen met Departamento di Mucha y Hoben (DMH), andere relevante instellingen en schoolbesturen in programma's voor voorschoolse opvang geïnvesteerd te worden. Deze programma's zijn gericht op het ontwikkelen van basisvaardigheden gekoppeld aan de ontwikkelingsgebieden van een kind. Dit omvat het afstemmen van programma's in de voorschoolse opvang gericht op ontwikkelingsgebieden van het kind (0-4 jaar) met het curriculum (kerndoelen), pedagogische benaderingen en beoordelingsmethoden in het primair onderwijs (vanaf 4 jaar). Ook het afstemmen van overdrachtsprocessen. Dit allemaal om de overgang en

continuïteit in het leerproces van de kinderen te waarborgen en zo tot een doorlopende leerlijn (aansluiting voorschoolse periode op de periode van primair onderwijs) te komen.

Samen met DMH, andere relevante instellingen en schoolbesturen dienen investeringen plaats te vinden in de professionele ontwikkeling van zowel leraren in het primair onderwijs als begeleiders in de voorschoolse opvang. Het is tevens essentieel om te investeren in de professionele ontwikkeling van docenten in het secundair onderwijs, om zo een betere afstemming tussen het primair en het secundair onderwijs te bewerkstelligen.

De schoolbesturen, scholen voor primair, secundair onderwijs en voorschoolse opvang dienen samen te werken en partnerschappen aan te gaan. Dit kan bewerkstelligd worden door professionele leergemeenschappen te vormen waarin informatie, kennis en goede praktijken met elkaar kunnen worden gedeeld.

Het ondersteunen van schoolbesturen, scholen voor primair, secundair onderwijs en centra voor voorschoolse opvang met richtlijnen voor het delen van relevante informatie, zoals het ontwikkelingsniveau, speciale behoeften en leerresultaten van kinderen.

Hoofdstuk 5: Beleidsimplicaties

Naar aanleiding van de gewenste situatie zoals beschreven in hoofdstuk 4, zijn er bepaalde consequenties/implicaties voor diverse betrokkenen geïdentificeerd. Zowel binnen als buiten het primair onderwijs. Deze implicaties zijn van cruciaal belang voor de implementatie van de voorgestelde maatregelen en hebben uiteindelijk invloed op de haalbaarheid van de vastgestelde doelen.

De beleidsimplicaties zijn onderverdeeld in 4 gebieden, namelijk:

1. Middelen/financiën
2. Kwaliteit
3. Personeel
4. Organisatie

5.1 Middelen/financiën

In dit subhoofdstuk worden beleidsimplicaties op het gebied van middelen/financiën belicht voor het uitvoeren van de maatregelen. Door inzicht te bieden in deze beleidsimplicaties wordt ernaar gestreefd een goed gebruik van beschikbare middelen te bewerkstelligen en een doeltreffende uitvoering van het strategisch plan te verzekeren voor het primair onderwijs in Aruba.

De overheid zou moeten gaan investeren in onderzoek naar de haalbaarheid, het ontwerp en de organisatie van een nieuw bekostigingssysteem. Een systeem dat vraaggericht is in plaats van aanbodgericht, wat gepersonaliseerd leren kan bevorderen.

Ter ondersteuning van de verdere implementatie van de kerndoelen binnen het primair onderwijs in Aruba, moet er voldoende geld toegewezen worden voor educatieve hulp-/leermiddelen (bv. educatieve middelen voor Nederlands, Engels, Spaans als vreemde taal en gecontextualiseerde Papiamentstalige digitale educatieve middelen), beoordelingshulpmiddelen en ICT die aansluiten bij de kerndoelen van het Arubaans primair onderwijs.

Bovendien moeten er ook richtlijnen worden ontwikkeld om, volgens een duidelijk en praktisch kwaliteitsmanagement, de toewijzing van middelen te bewaken.

Er moet de mogelijkheid bestaan voor investeringen in training en 'capacity building' programma's voor ouders om hun kennis en vaardigheden bij het ondersteunen van het onderwijs van hun kinderen te verbeteren. De ouders moeten hun kennis over effectief leren verbreden.

Middelen dienen ter beschikking gesteld te worden voor de betrokkenheid van de Arubaanse gemeenschap, ter ondersteuning van het leerproces van de kinderen. Het betreft de betrokkenheid van en samenwerking tussen ouders, scholen, organisaties (ngo's) en bedrijven.

Voor de instandhouding van de betrokkenheid van de Arubaanse gemeenschap kunnen programma's of activiteiten georganiseerd worden om erkenning/waardering te geven aan scholen, organisaties, bedrijven en ouders, voor hun betrokkenheid bij het primair onderwijs.

Er dient geld toegewezen te worden aan schoolbesturen voor het opzetten van een 'human resource management (HRM)' systeem. Departamento di Recurso Humano (DRH) en DEA kunnen hierin, indien wenselijk, de schoolbesturen ondersteunen. Bovendien zullen de mogelijke wijzigingen in de salarisstructuur leiden tot hogere salariskosten. Dit betekent dat er extra geld moet worden toegewezen aan salarissen.

Tevens is het van cruciaal belang dat naast het investeren in een HRM-systeem ook voortdurend geld wordt toegewezen aan professionaliseringsprogramma's, zodat zowel de schoolbesturen als DEA de continuïteit van deze programma's kunnen waarborgen.

Er dient gezorgd te worden voor adequate financiering en toewijzing van middelen voor een optimale uitdagende leeromgeving en infrastructuur. Dit houdt in financiering en toewijzing van middelen voor de bouw (indien noodzakelijk), renovatie en onderhoud van bestaande schoolgebouwen, klaslokalen, bibliotheken, speel- en gymzalen en andere fysieke ruimtes. Deze toewijzingen kunnen mogelijk worden gemaakt door middel van een meerjarenbegroting die jaarlijks wordt geactualiseerd bij de vaststelling van de begroting van het Land Aruba.

Er dient gezorgd te worden voor het financieren en toewijzen van middelen voor voldoende voorzieningen, waaronder zorgpersoneel/-actoren (bv. voor orthodidactische en -pedagogische ondersteuning) en middelen. De kinderen met verschillende behoeften kunnen hierdoor de nodige ondersteuning krijgen voor hun leereffectiviteit en sociaal-emotionele ontwikkeling. Een nadere haalbaarheidsanalyse i.v.m. de begroting van land Aruba dient verricht te worden. Daarnaast is het toewijzen van geld en middelen ook nodig voor onder andere leerlingvolgsystemen, 'learning management systems', programma's voor sociaal-emotioneel leren en extra (specialistische) begeleiding.

Kostenplaatje in een meerjarenbegroting

Voor een effectieve implementatie van het nationaal beleid is het essentieel rekening te houden met de kosten die gepaard gaan met de uitvoering ervan. Deze kosten kunnen worden geïntegreerd in een meerjarenbegroting tot en met 2030. De meerjarenbegroting omvat diverse facetten en zal afhangen van de specifieke doelstellingen, maatregelen en beoogde resultaten die zijn uiteengezet in deze beleidsnota. Deze kosten zijn ook opgenomen in begrotingsposten van Land Aruba, zoals de begroting van het Departamento di Enseñansa (DEA) en normbedragen voor schoolbesturen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat een deel van de kosten wordt gefinancierd via investeringsfondsen zoals de uitvoeringsagenda van het landspakket. Zie bijlage 7 voor meer details over de meerjarenbegroting.

5.2 Kwaliteit

In dit subhoofdstuk worden beleidsimplicaties aangegeven van maatregelen waar passende regelgevingen en kwaliteitsmanagement van belang zijn om deze uit te kunnen voeren. De nadruk wordt gelegd op strategische implicaties om de implementatie van het beleid te optimaliseren, waardoor het primair onderwijs effectiever en efficiënter wordt in het realiseren van de beoogde resultaten.

In samenwerking met DEA dienen schoolbesturen, samen met andere verantwoordelijke instanties voor het primair onderwijs, een systeem voor kwaliteitsmanagement op te zetten en te implementeren. Het kwaliteitsmanagement is gericht op verschillende gebieden waaronder het onderwijspersoneel, gepersonaliseerd onderwijs en een uitdagende en veilige leeromgeving voor kinderen. Het hoofddoel is het waarborgen van de kwaliteit van het Arubaans primair onderwijs.

De meest bekende kwaliteitscyclus is de PDCA-cyclus, wat staat voor Plan, Do, Check, (Re-)Act. Het Nationaal Onderwijsbeleid Aruba 2030 (Departamento di Enseñansa, 2019b) noemt een geschakelde PDCA-cyclus op micro-, meso- en macroniveaus om de organisatie- en processtructuur voortdurend te verbeteren. Hierbij worden (verbeter)plannen opgesteld en uitgevoerd, waarbij de resultaten worden gecontroleerd op alle niveaus. Indien nodig worden acties ondernomen om verbeteringen door te voeren.

Het cyclische karakter van dit model zorgt voor voortdurende aandacht voor kwaliteitsverbetering in het onderwijs en in het onderwijsleerproces.

De wetgeving als beleidsinstrument is de vastlegging van het ontwikkelde beleid op juridisch niveau. Het vertaalt de beleidsmaatregelen in concrete regels die juridisch bindend zijn voor alle onderwijsinstellingen, leraren en andere stakeholders. Verschillende beleidsmaatregelen in dit strategisch beleid eisen dat de regelgeving wordt herzien. Dit omvat het reviseren van de landsverordeningen, landsbesluiten en ministeriële regelingen voor het kleuter- en basisonderwijs en het ontwikkelen van een regelgeving voor primair onderwijs. Dit is ten gunste van de uitvoering van het strategisch beleid voor primair onderwijs en het bevorderen van kwaliteitsvol onderwijs.

Momenteel zijn verschillende schoolbesturen in Aruba al bezig met het inrichten (inhoudelijk) van hun scholen in de vorm van primair onderwijs, wat de overgang naar een integrale inrichting van het primair onderwijs kan vergemakkelijken. Het grootste schoolbestuur in Aruba, Stichting Katholiek Onderwijs Aruba bestaat nog uit twee aparte inrichtingen, dus de kleuterschool en de basisschool zijn apart. Met het invoeren van de nieuwe wet voor het primair onderwijs zullen overgangsregelingen met de schoolbesturen getroffen worden om aan deze nieuwe regelgeving te kunnen voldoen.

Dienst Inspectie van Onderwijs, met de ondersteuning van DEA, dient de huidige toezichtkaders aan te passen aan de ontwikkelingen binnen het Arubaans primair onderwijs. Het onderzoekskader moet gedetailleerd worden beschreven hoe het toezicht op het Arubaans primair onderwijs is gestructureerd. Naar aanleiding van de onderzoeken van Dienst Inspectie zal er een schriftelijke rapportage openbaar beschikbaar gesteld worden. Dit biedt de mogelijkheid om tijdig op het niveau van schoolbesturen en/of Land Aruba passende beleidsmaatregelen te nemen of aan te passen. Hierdoor kan de kwaliteit voortdurend verbeterd worden.

5.3 Personeel

In dit subhoofdstuk worden beleidsimplicaties van de maatregelen ter ondersteuning van het personeel aangegeven. Dit is van belang om de maatregelen effectief en efficiënt te kunnen bewerkstelligen en de voorgestelde strategische doelen te kunnen bereiken. Met deze implicaties zal het personeel in staat gesteld worden om praktijken toe te passen die effectief zijn. Tevens, ook om hen te motiveren om bij te dragen aan een 'equitable' en inclusief Arubaans primair onderwijs.

Om zorg te kunnen dragen voor competent onderwijspersoneel dienen de schoolbesturen continue ondersteuning en kansen te bieden voor het creëren en behouden van professionele leergemeenschappen onder het onderwijspersoneel. Professionele leergemeenschappen waar onder andere de leraren de mogelijkheid krijgen om zich verder te ontwikkelen en 'best practices' te kunnen delen.

Het onderwijspersoneel dient de mogelijkheid te krijgen van hun schoolbestuur om actief te participeren in diverse professionaliseringsprogramma's. Deze programma's moeten zich richten op het competent maken van bijvoorbeeld de leraren om kwaliteitsvol primair onderwijs te kunnen geven, maar ook aan schoolleiders om effectief leiderschap te kunnen uitoefenen. De professionaliseringsprogramma's dienen ook gewezen te worden met het proces van het opzetten van professioneel leergemeenschap binnen en buiten de schoolbesturen om de duurzaamheid te kunnen waarborgen.

De lerarenopleiding (IPA/UA) dient (mede) zorg te dragen voor professionaliseringsprogramma's, die afgestemd zijn op de behoeften van multidisciplinaire leraren (4-12). Deze programma's dienen gerelateerd te zijn aan de vakbekwaamheid van de Caribische leraar van de 21ste eeuw en het beleid voor het Arubaans primair onderwijs. Dit betekent meer inzet van personeel van IPA ten behoeve van de professionaliseringsprogramma's.

De schoolbesturen samen met DRH moeten samenwerken aan een integraal HRM-systeem (mobiliteit, formatie, beoordeling, certificering/licentiestatus en beloning), zodat het onderwijspersoneel in het Arubaans primair onderwijs de mogelijkheid krijgt om te vorderen in zijn/haar loopbaan. Dit betekent meer inzet van personeel ten behoeve van de samenwerking op een integraal HRM-systeem.

Bovendien dienen ook richtlijnen te worden ontwikkeld met betrekking tot de bevoegdheid van buitenlandse leraren voor het primair onderwijs. Richtlijnen en procedures moeten ontwikkeld of aangepast worden voor de erkenning van de buitenlandse diploma's en kwalificaties van leraren.

5.4 Organisatie

Dit subhoofdstuk gaat over de beleidsimplicaties van maatregelen met de focus op organisatorische optimalisatie. Het benadrukt de noodzaak voor een goed gestructureerde organisatie binnen en tussen verschillende entiteiten in het primair onderwijs om de strategische doelen te bereiken. Dit stuk onderstreept ook de implicaties met betrekking tot de rollen en verantwoordelijkheden op verschillende niveaus in het primair onderwijs.

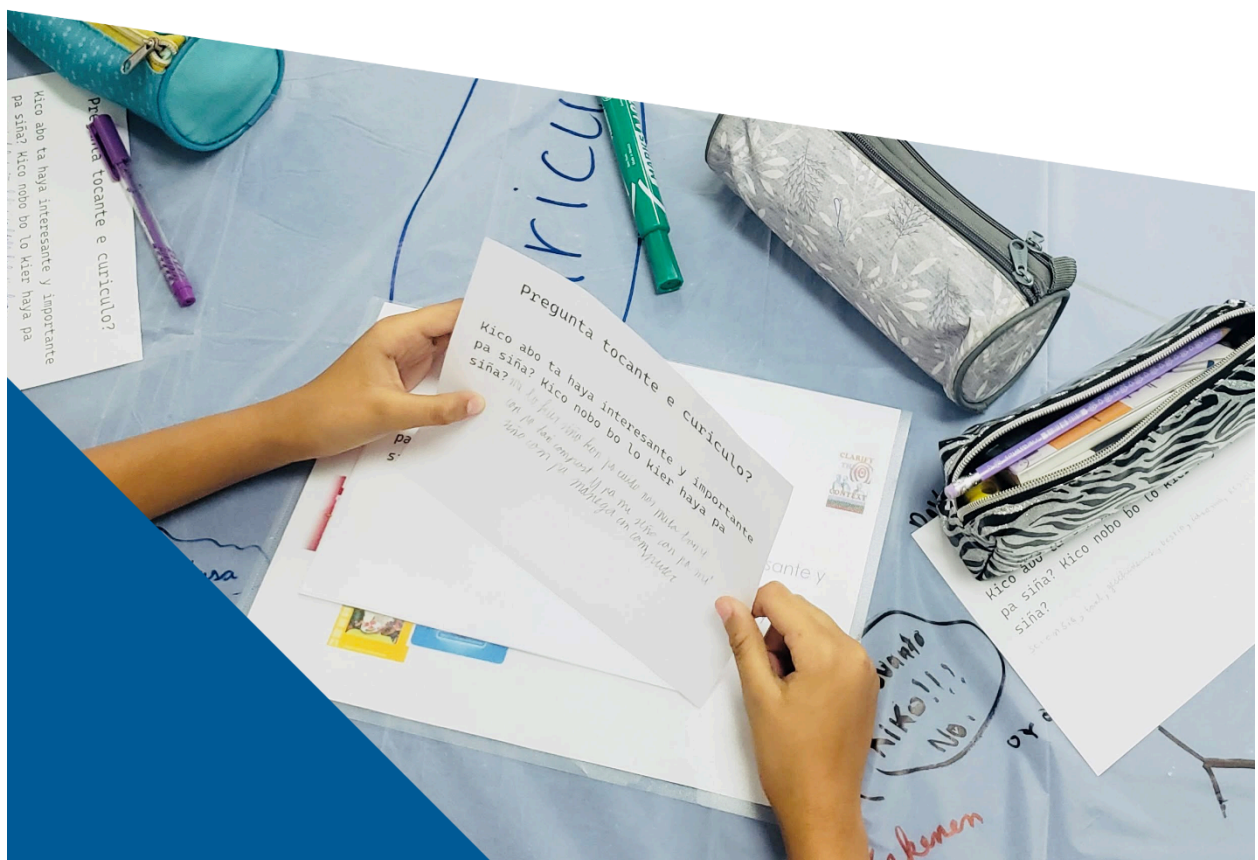
De rollen, taken en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen en belanghebbenden binnen het primair onderwijs moeten duidelijk zijn voor iedereen. Iedere betrokkene of belanghebbende moet uit zijn of haar verantwoordelijkheid bijdragen aan het bevorderen en realiseren van kwaliteitsvol onderwijs. De school dient verantwoordelijk te zijn voor het verzorgen van goed en 'equitable' primair onderwijs voor alle kinderen vanaf ongeveer 4 jaar tot het moment dat ze overstappen naar een aansluitend secundair onderwijs. Ouders zijn de eersten die verantwoordelijk moeten zijn voor de zorg, begeleiding en opvoeding van hun kinderen. Een schoolbestuur is eindverantwoordelijk voor de onder haar ressorterende scholen en de kwaliteit van het aangeboden onderwijs. Een schoolbestuur is (mede)verantwoordelijk voor onder andere het aannemen van nieuw personeel, het deugdelijk beheer van de financiën en het organiseren van de onderwijshuisvesting en onderwijsmiddelen. De Dienst Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de kwaliteit van primair onderwijs binnen de scholen en schoolbesturen. De Dienst Inspectie van het Onderwijs bekijkt of de scholen voor primair onderwijs aan de wetten en regelgeving voldoen en samen met Dienst Uitvoering Onderwijssubsidies (DUOS) of ze hun financiën op orde hebben. Departamento di Enseñansa Aruba dient zorg te dragen voor het beleid voor het Arubaans primair onderwijs, het creëren van condities en het verlenen van diensten die kwaliteitsvol primair onderwijs kunnen garanderen. De minister belast met onderwijs is uiteindelijk verantwoordelijk voor het leiden, vaststellen en beheren van het onderwijsbeleid conform zijn of haar bevoegdheid.

Om doelmatig en duurzaam binnen het primair onderwijs met elkaar te kunnen omgaan dienen er horizontale en verticale professionele leergemeenschappen opgezet te worden. Met een horizontale professionele leergemeenschap wordt bedoeld een leergemeenschap tussen de organisaties/belanghebbenden, zoals leraren, onderzoekers, lerarenopleiders, zorgactoren, ouders, kinderen en leden van de gemeenschap, binnen het primair onderwijs. Deze leergemeenschappen kunnen samenwerken om samen te onderzoeken en leren te bevorderen ten behoeve van de innovatie van het onderwijs. Van belang zijn de input en feedback van de organisaties/belanghebbenden over 'best practices', innovatieve benaderingen en succesvolle strategieën voor kwaliteitsvol onderwijs. Ieder uit hun rol en verantwoordelijkheid zullen ze samen gemeenschappelijke doelen en de beoogde resultaten bereiken. Een verticale professionele leergemeenschap heeft hetzelfde streven en resultaat als de horizontale, echter binnen de organisaties die weer op verschillende niveaus (micro, meso, macro) kunnen worden ingedeeld.

Daarnaast is het ook belangrijk dat de samenwerking en communicatie tussen de organisaties wordt bevorderd om de consensus en het eigenaarschap van de voorgestelde veranderingen in het primair onderwijs op te bouwen.

Over rollen en verantwoordelijkheden dienen scholen en schoolbesturen een traject te volgen voor het afstemmen van hun beleid op het primair onderwijsbeleid. DEA heeft een ondersteunende rol hierin.

Departamento di Mucha y Hoben samen met DEA dienen hun respectievelijk beleid met elkaar te blijven afstemmen en elkaar te informeren. Dit kan betekenen dat de voorschoolse opvangcentra en schoolbesturen richtlijnen krijgen om samenwerking en partnerschappen aan te kunnen gaan.

Hoofdstuk 6: Beoogde resultaten

De beoogde resultaten betreffen een weergave van de nagestreefde effecten die Land Aruba wil bereiken door middel van de beschreven maatregelen in hoofdstuk 4 en de beleidsimplicaties beschreven in hoofdstuk 5. Deze beoogde resultaten dienen om koers te geven aan het primair onderwijsbeleid, zodat de gewenste situatie kan worden gerealiseerd. Ook dat er een bijdrage kan worden geleverd aan de verbetering van het onderwijsstelsel in Aruba conform het PEN 2030 en het rapport “Doorlichting van het Arubaanse Onderwijsbestel”.

Departamento di Enseñansa, samen met de externe betrokkenen zoals o.a. de Dienst Inspectie van Onderwijs, Dienst Uitvoering Onderwijssubsidies (DUOS), schoolbesturen en de onder haar ressorterende scholen, zullen samen de beoogde resultaten bewerkstelligen.

De onderstaande resultaten zijn verdeeld in beoogde resultaten voor kernprocessen, kernbronnen en mechanismen.

6.1 Beoogde resultaten m.b.t. de kernprocessen

1. Scholen werken met gepersonaliseerde leerroutes die rekening houden met de individuele behoeften, interesses en leerstijlen van alle kinderen.
2. Scholen zorgen voor ICT-integratie om gepersonaliseerd leren te ondersteunen.
3. Schooloverstijgende leerlijnenontwikkelingscommissies of -werkgroepen zijn opgericht voor het ontwikkelen en evalueren van educatieve hulp-/leermiddelen die afgestemd zijn op de kerndoelen.
4. Scholen maken gebruik van ontwikkelingsgerichte evaluatiepraktijken met nadruk op formatieve en authentieke beoordelingen.
5. Scholen hebben uitdagende en betekenisvolle leeromgevingen.
6. Gerichte professionaliseringstrajecten voor onderwijspersoneel in gepersonaliseerd leren en effectieve pedagogiek wordt aangeboden.
7. Er vindt een voorlichtingscampagne plaats en ouderbetrokkenheid voor een sterk ouder-school partnerschap is opgezet.
8. Professionele leergemeenschappen zijn opgezet die een cultuur van continu leren bevorderen.

6.2 Beoogde resultaten m.b.t. de kernbronnen

1. Scholen beschikken over educatieve materialen, ICT en ondersteunende faciliteiten zodat de kinderen de 21ste-eeuwse vaardigheden kunnen verwerven.
2. Alle kinderen stromen succesvol door naar het secundair onderwijs na het afronden van primair onderwijs.
3. Scholen hebben een veilig en uitdagend leerklimaat, waarbij een inclusieve en respectvolle omgeving wordt bevorderd.
4. Scholen stimuleren actieve betrokkenheid van ouders en creëren sterke partnerschappen tussen ouders en de schoolgemeenschap.
5. Scholen hebben toegang tot de nodige leermiddelen ter ondersteuning van de kerndoelen voor het Arubaans primair onderwijs.
6. Scholen implementeren de kerndoelen en bieden deze aan de kinderen aan.

7. Duidelijke richtlijnen voor kwaliteitsmanagement zijn opgesteld en geïmplementeerd om de kwaliteit van het onderwijspersoneel, aangeboden leerlijnen/leerdoelen, ICT-integratie, een veilige en uitdagende leeromgeving en een zorgstructuur te waarborgen.
8. Kaders zijn opgezet en geïmplementeerd voor een goede en effectieve aansluiting tussen voorschoolse opvang, kleuter-, basisonderwijs en secundair onderwijs.
9. Samenwerkingsmechanismen tussen IPA/UA en het onderwijsveld voor de afstemming op de behoeften van leraren, die gerelateerd zijn aan zijn/haar effectiviteit als leraar (4-12) en het beleid voor het primair onderwijs.
10. Richtlijnen voor het opzetten van horizontale en verticale professionele leergemeenschappen tussen de betrokkenen die verbanden hebben met primair onderwijs.
11. Systemische ondersteuningsmechanismen voor schoolbesturen en scholen zijn opgezet voor een ondersteunende werkomgeving.

6.3 Beoogde resultaten m.b.t. de mechanismen

1. Effectief leiderschap en 'good corporate governance' zijn zichtbaar binnen het primair onderwijssysteem.
2. Effectieve, efficiënte en transparante mechanismen zijn opgezet voor de vergoeding van kosten (onderwijsuitgaven) in verband met de voorwaarden, kernprocessen en kernbronnen.
3. Er is een gezamenlijk onderwijskundig schoolbestuur opgericht.
4. Kaders en richtlijnen zijn opgezet en uitgevoerd ter ondersteuning van de implementatie van interne leerlingenzorg binnen de schoolbesturen en scholen conform de herziene visie op zorgstructuur.
5. Mechanismen voor ouderbetrokkenheid en betrokkenheid van de Arubaanse gemeenschap ter ondersteuning van het leerproces van de kinderen zijn opgezet en geïmplementeerd.
6. De Raad voor Arubaans Primair Onderwijs is opgezet.
7. Integrale kaders zijn opgezet ten behoeve van het ontwikkelen en implementeren van een integraal HRM-systeem (mobiliteit, formatie, beoordeling, certificering/licentiestatus en beloning) verbonden aan de herziene salarisstructuur.
8. Richtlijnen over klassengrootte, fysieke faciliteiten, veiligheidsprotocollen en ICT-integratie zijn opgezet om tegemoet te komen aan de uiteenlopende behoeften van de kinderen.
9. Kaders voor gezondheids- en veiligheidsmaatregelen zijn opgezet en geïmplementeerd.
10. Een ondersteuningssysteem is opgezet zodat de schoolbesturen en scholen het nationaal strategisch beleid primair onderwijs in hun respectievelijk beleid kunnen vertalen (verwerken).
11. Het communicatieplan over innovatie ter bevordering van het primair onderwijs is opgezet.
12. Richtlijnen zijn opgezet voor de samenwerking tussen voorschoolse opvangcentra en schoolbesturen om partnerschappen aan te kunnen gaan.
13. Systematische onderzoeksactiviteiten die gericht zijn op het begrijpen en verbeteren van verschillende maatregelen en praktijken binnen het primair onderwijs worden uitgevoerd.
14. Instrumenten voor kwaliteitsmanagement zijn opgesteld voor het monitoren, evalueren en bijstellen van de implementatie van gepersonaliseerd leren in een sensitief-responsief onderwijs.

Hoofdstuk 7: Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk zullen de hoofdvraag en subvragen beantwoord worden. Naar aanleiding hiervan wordt een conclusie getrokken. Bovendien zullen er ook aanbevelingen gegeven worden.

7.1 Conclusie

Op basis van alle verkregen informatie, inzichten en de bijbehorende analyse kunnen conclusies getrokken worden en de hoofdvraag en subvragen beantwoord worden.

De hoofdvraag:

‘Hoe kan het Arubaans primair onderwijs een positieve bijdrage leveren aan alle kinderen (lerenden) vanaf ongeveer 4 jaar om hun ambities, talenten, levenslang leren, 21ste eeuwse competenties en burgerschap te bevorderen binnen een leerrijke omgeving, rekening houdend met de Arubaanse cultuur?’

Om dit te bereiken dienen de scholen voor primair onderwijs een veilige en uitdagende leeromgeving beschikbaar te stellen die het welzijn van kinderen ondersteunt. Ook een leeromgeving creëren voor het verbeteren van de ‘self-efficacy’ en leerresultaten van de kinderen in het algemeen en in het bijzonder, risicokinderen die kunnen falen in het primair onderwijs. Alle domeinen van veiligheid binnen de scholen voor primair onderwijs, namelijk fysiek en psychosociaal, dienen goed geregeld te zijn ten gunste van een veilige leeromgeving (zorg voor het kind en leraar).

De schoolbesturen samen met de onder haar ressorterende scholen moeten zorgen voor middelen en educatieve materialen die praktijk- en ervaringsgericht en gepersonaliseerd leren mogelijk maken. Alsmede zorg dragen voor de juiste inrichting van klaslokalen, ICT integratie (digital learning environment), digitale randvoorwaarden (glasvezels voor snellere internetverbinding, technische ondersteuning, veilig gebouw, etc.) en de bijbehorende meubels voor het bevorderen van de 21ste-eeuwse vaardigheden bij de kinderen.

Het verzorgen van een meertalig onderwijs gebaseerd op de moedertaal oftewel de eerste taal van het kind volgens een adequate sterke pedagogische benadering, rekening houdend met PEN 2030 en Integraal Taalbeleid Onderwijs.

De wet- en regelgevingen van het primair onderwijs dienen de scholen en schoolbesturen te stimuleren om de cultuur van respect, inclusie en equity te bevorderen. Tevens dient de Arubaanse cultuur, het Papiamentu en meerdere talen in het onderwijs geïntegreerd te worden, zodat de kinderen zich kunnen identificeren met hun eigen erfgoed en tegelijkertijd een gevoel van verbondenheid met de Arubaanse gemeenschap ontwikkelen.

Subvraag 1:

‘Hoe kan het Arubaans primair onderwijs middels deugdelijke kernprocessen (leren, pedagogisch-didactische aanpak en assessment) alle kinderen (lerenden) vanaf ongeveer 4 jaar zodanig empoweren en motiveren om de juiste competenties van de 21ste eeuw te kunnen verwerven?’

De scholen voor primair onderwijs moeten zich richten op het leerproces van de kinderen rekening houdend met hun individuele behoeften, interesses, talenten en leerstijlen. Het doel is om een leeromgeving te bieden waarin gepersonaliseerd leren mogelijk is, waarbij het kind en de relatie tussen kind en leraar centraal staat. Ook dat het kind wordt geëmpowerd. Dit vereist een efficiënte pedagogisch-didactische aanpak door de leraren die de kinderen in staat stelt de juiste competenties te verwerven.

Een efficiënte pedagogisch-didactische aanpak binnen de scholen voor primair onderwijs die gekenmerkt wordt door een kindgerichte benadering en met een formatieve en authentieke beoordeling (assessment). Hierbij wordt de nadruk gelegd op een gecontextualiseerde (het echte leven op Aruba) en gepersonaliseerde authentieke leerwegontwikkeling³². Dit allemaal voortvloeiend uit de voorgeschreven competenties in het Kerndoelendocument voor het Arubaans Primair Onderwijs voor de ontwikkeling van de 21ste-eeuwse vaardigheden.

Subvraag 2:

‘Hoe kan het Arubaans primair onderwijs middels deugdelijke kernbronnen (curricula, leeromgeving, leraar, ICT) beter aan de behoeften en talenten van alle kinderen voldoen, zodat zij beter in de maatschappij kunnen functioneren en succesvol het vervolgonderwijs kunnen volgen?’

Door het (verder) implementeren van de kerndoelen van het Arubaans primair onderwijs. Dit wordt gedaan door de schoolbesturen en scholen, met ondersteuning van DEA. De implementatie wordt gerealiseerd door sterke pedagogisch-didactische benaderingen te hanteren die gepersonaliseerd leren bevorderen. Er wordt ook gestreefd naar het creëren van een veilige en uitdagende (rijk aan gecontextualiseerd materiaal) leeromgeving. Deze leeromgeving biedt de kinderen meer controle over wat, hoe en wanneer ze leren. Tegelijkertijd fungeren sterk kwalitatieve en gemotiveerde leraren als begeleiders en facilitators van het leerproces, waarbij ze verrijkende uitdagende activiteiten aanbieden. Het beoogde resultaat is dat de kinderen zich ontwikkelen tot geëmpowerde burgers van de 21ste eeuw en succesvol vervolgonderwijs volgen.

Subvraag 3:

‘Hoe kunnen de juiste ondersteunende mechanismen (financiën, effectiviteit van het systeem en bestuur) binnen het Arubaans primair onderwijs, ten gunste van kwaliteitsvolle kernprocessen en kernbronnen, beschikbaar worden gesteld en gewaarborgd?’

Door het streven naar een adequate leiderschapsstijl en het opzetten van ‘good corporate governance’ op verschillende niveaus in het primair onderwijssysteem kan kwaliteitsvol onderwijs gerealiseerd worden. Voor wat betreft de voorwaarden, kernprocessen en kernbronnen worden effectieve, efficiënte en transparante mechanismen opgesteld en uitgevoerd om de doelmatige toewijzing van geld te bepalen.

Als ondersteunende mechanismen zullen instrumenten voor kwaliteitsmanagement ontwikkeld en gebruikt worden voor het monitoren, evalueren en bijstellen van de implementatie van gepersonaliseerd leren en sensitief-responsief onderwijs binnen de scholen.

Ook zal DEA strategische ondersteuningsmechanismen opzetten en uitvoeren, zodat de schoolbesturen een integrale human resources systeem kunnen creëren en implementeren. Het integrale

³² Een authentieke leerweg is een onderwijs gericht op reële en betekenisvolle leerervaringen. Deze leerervaringen sluiten aan bij de belevingswereld en interesses van kinderen, waardoor het onderwijs relevanter en boeiender wordt.

human resources systeem zorgt ervoor dat het onderwijspersoneel onderwijsbenaderingen en kernbronnen van kwaliteit goed gebruiken.

Laatste maar niet minst, werkt DEA aan een ondersteuningssysteem om het nationaal strategisch beleid primair onderwijs in het respectievelijk beleid van schoolbesturen en scholen te vertalen. Schoolbesturen, indien gewenst met de ondersteuning van DEA, zorgen voor het opzetten en uitvoeren van een communicatieplan over deze innovatie. Dit alles om ervoor te zorgen dat kwaliteitsvolle kernprocessen worden uitgevoerd, dat kwaliteitsvolle kernbronnen beschikbaar zijn en dat deze worden gewaarborgd.

7.2 Aanbevelingen

Het opnemen van de volgende aanbevelingen in het beleidsproces kan duurzame en succesvolle implementatie van het nationaal strategisch beleid voor het Arubaans primair onderwijs bevorderen en de gewenste resultaten opleveren:

1. Goedkeuring en vaststelling van deze strategische beleidsnota door de minister belast met het onderwijs.
2. De bestaande wetgeving, zoals vastgelegd in de Landsverordening Kleuter- en Basisonderwijs, aanpassen en herstructureren tot een nieuwe Landsverordening Primair Onderwijs. Deze herziene verordening moet nauwgezet voldoen aan de voorgestelde maatregelen en beleidsimplicaties om een inclusief en 'equitable' primair onderwijssysteem te bevorderen.
3. Met de vaststelling van deze strategische beleidsnota is aan te raden om tactische beleidsdocumenten samen met de betrokkenen te ontwikkelen en door de minister belast met onderwijs te laten vaststellen.
4. Een gedetailleerd implementatieplan moet worden opgesteld en door de minister belast met het onderwijs goedgekeurd en vastgesteld worden. Het implementatieplan beschrijft de te ondernemen activiteiten conform een tijdlijn. Het implementatieplan moet ook duidelijke financiële consequenties bevatten die gekoppeld worden aan onder andere de begroting van Land Aruba. De financiële toewijzing moet de implementatie van het nieuwe beleid en specifiek de beoogde resultaten ondersteunen. Bovendien moet het implementatieplan een monitoring- en evaluatiesysteem bevatten. Dit om de voortgang van het nieuwe beleid te volgen, of de gestelde doelen worden bereikt en of er aanpassingen nodig zijn.
5. Het implementatieplan en indien nodig het tactisch beleid aan te passen op basis van voortschrijdend inzicht en feedback van degenen die ermee werken. Het onderwijs is dynamisch en het beleid moet de ruimte bieden voor aanpassingen en verbeteringen.
6. Het organiseren van informatiesessies, workshops en evenementen, maar ook een voorlichtingscampagne over het strategische en tactische beleid en het implementatieplan om de actieve betrokkenheid van de ouders en de brede gemeenschap te stimuleren.
7. Ook zal de adviesnota, die momenteel in ontwikkeling is, met betrekking tot scholen voor speciaal primair onderwijs worden uitgevoerd. Deze scholen zijn bestemd voor kinderen voor wie vaststaat dat overwegend orthopedagogische en orthodidactische benaderingen aangewezen zijn.

Referentie

- American Psychology Association (2023). *APA Dictionary of Psychology*.
<https://dictionary.apa.org/cultural-sensitivity>.
- Baker, C. (2001). *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism* (3rd ed.). Clevedon: Multilingual Matters LTD.
- Benson, C. (2016). *Addressing language of instruction issues in education: Recommendations for documenting progress*. Background paper for Global Education Monitoring Report 2016 Education for people and planet: Creating sustainable futures for all.
- Bialystok, E., Luk, G & Kwan, E (2005). Bilingualism, Biliteracy, and Learning to Read: Interactions Among Languages and Writing Systems. *Scientific Studies of Reading* 9 (1): 43-61.
- Bill & Melinda Gates Foundation (2015). *Continued progress: Promising evidence on personalized learning*. Santa Monica, CA, US: Rand Corporation.
- Black, P. and Wiliam, D. (1998). "Assessment and Classroom Learning", *Assessment in Education: Principles, Policy and Practice*. CARFAX, Oxfordshire, Vol. 5, No. 1, pp. 7-74.
- Bruning, R. H., Schraw, G.J., Norby, M. M. & Ronning, R. R. (2004). *Cognitive psychology and instruction* (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice Hall.
- Cenoz, J., & Gorter, D. (2021). *Pedagogical translanguaging*. Cambridge University Press.
- Central Bureau of Statistics. (2021). *Ken ta nos muchanan?* [Facebook page]. Facebook. Retrieved July 31, 2023, from <https://fb.watch/mL1GyxSdtm/>.
- Central Bureau of Statistics. (2022, februari 7). Mapping Census 2020: *Social-Demographic Diversity in Aruba*. <https://storymaps.arcgis.com/stories/0f88c5a5462e4a37906fdae232490de4>.
- Central Bureau of Statistics. (2022). *Dia Internacional di Mucha* [Facebook page]. Facebook. Retrieved July 31, 2023, from <https://www.facebook.com/photo/?fbid=457424909837776&set=pb.100067108132986.-2207520000>.
- Chieuw, J. (2007). *The Learner: Our focus. A strategic national education plan 2007-2017*. Ministry of Education, Social Affairs, and Infrastructure Aruba.
- Claessen, J. F. M., Camp, G., Evers, A. T., Fastré, G., Martens, R. L., Olierhoek, L., Robbers, S., Vrieling Teunter, E. M., & van der Wurff, I. S. M. (2020). *Schoolfactoren en leraarsbekwaamheden in vernieuwingscholen*. Open Universiteit.
https://research.ou.nl/files/31025909/NRO_Schoolcondities_202_Digitale_eindversie.Doc1.pdf.
- Clotfelter, C. T., Ladd, H. F & Vigdor, J. L. (2007). *Teacher credentials and student achievement: Longitudinal analysis with student fixed effects*. *Economics of Education Review*, Volume 26, Issue 6, pp 673-682.
<https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2007.10.002>.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0272775707000982>.
- Commission for the Digitalization of Education. (2018, juni 29). *Advice note: Digitalization of education in Aruba*. Oranjestad: Minister van Onderwijs, Wetenschap en Duurzame Ontwikkeling.
<https://www.ea.aw/pages/wp-content/uploads/2019/02/Advice-Report-Digitalization-of-Education-in-Aruba-2018-06-29.pdf>.
- Cummins, J. (2001). Bilingual children's mother tongue: Why is it important for education?. University of Toronto.
- Departamento di Enseñansa. (n.d.). *Gezonde scholen*.
<https://www.ea.aw/pages/zorgstructuur/gezonde-school/>.

- Departamento di Enseñansa. (1988). *Pa un enseñansa bilingual na Aruba*. Oranjestad: Minister van Welzijnszaken.
- Departamento di Enseñansa. (2010). Interne leerlingenzorg in het primair onderwijs: Een visiestuk.
- Departamento di Enseñansa. (2016). Nota di maneho: Diversificacion di idioma di instruccion den enseñansa primario.
- Departamento di Enseñansa. (2017). Kerndoelendocument van het Arubaans Primair Onderwijs.
- Departamento di Enseñansa. (2018a). Twee varianten van de Scol Multilingual.
- Departamento di Enseñansa. (2018b, april 6). Acordacion di diferente conseho relaciona cu introduccion di e maneho multilingual y e curiculo nobo den enseñansa primario. Oranjestad: Minister van Onderwijs, Wetenschap en Duurzame Ontwikkeling.
- Departamento di Enseñansa. (2019a). *Plan educacion nacional 2030: "De lerende in de digitale samenleving"*.
- Departamento di Enseñansa. (2019b). *Nationaal Onderwijsbeleid Aruba 2030: Als basis voor Plan Educacion Nacional 2030: "De lerende in de digitale samenleving"*.
- Departamento di Enseñansa. (2019c, februari 8). *Intentieverklaring Nederlands als vreemde taal*. <https://www.ea.aw/pages/intentieverklaring-nederlands-als-vreemde-taal-pdf/>.
- Departamento di Enseñansa. (2023). Integraal taalbeleid onderwijs 2023: Adviesrapport.
- Department of Economic Affairs, Commerce and Industry Aruba. (2020). *Nos plan, nos futuro: National strategic plan 2020-2022*. <https://www.deaci.aw/sustainable-development/>.
- Dienst Inspectie van het Onderwijs en Inspectie van het Onderwijs, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2022). *Doorlichting van het Arubaans onderwijsbestel: Eindrapportage: Van plan naar aanpak*.
- Directie Volksgezondheid Aruba. (2024). Cuido Salud Hubenil y Wit Gele Kruis a firma convenio pa cu intercambio di informacion riba desaroyo y salud di muchanan [Facebook page]. Facebook. Retrieved April 30, 2024, from www.facebook.com/desaruba. https://www.facebook.com/profile/100064625651977/search/?q=ekd&locale=bs_BA
- Duarte, J. (2020). *Translanguaging in the context of mainstream multilingual education*, *International Journal of Multilingualism*. 17:2, 232-247, DOI: [10.1080/14790718.2018.1512607](https://doi.org/10.1080/14790718.2018.1512607).
- Epstein, J. L. (2011). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Westview Press.
- Eugene, C. (2022). Prevalence of child maltreatment and children's human capabilities in Aruba: Children, our present and our future: How do we treat them? Part 2. Directie Sociale Zaken: Ministerie van Sociale Zaken en Justitie.
- Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.
- Gabinete Wever-Croes. (2022). Minister di cultura ta comparti informacion interesante riba nos idioma papiamento: Mas informa y educa nos ta riba nos idioma papiamento, mas nos lo apreci'e, stim'e y cuid'e [Facebook page]. Facebook. Retrieved July 31, 2023, from www.facebook.com/GabineteWeverCroes. <https://www.facebook.com/GabineteWeverCroes/posts/pfbid037ws33N24SEoRHBYSshvrsUve9qHdUXdjmbCacpPtYDPLsKXaGJo4NLix1gwcvp6Ebl>.
- Gabinete Wever-Croes. (2023). *Minister Endy Croes ta reuni cu comision di conseho pa dialoga tocante structura di salario di e docentenan* [Facebook page]. Facebook. Retrieved november 20, 2023, from www.facebook.com/GabineteWeverCroes. <https://www.facebook.com/GabineteWeverCroes/posts/pfbid0D7okWQf9sVsDu3PzK3RQXXfoC6wRHb4v2YMuQD6Ld5K64gnLyMaAQYH5Ero5DdMpl>.

- Galos, S., & Aldridge, J. M. (2021). *Relationships between learning environments and self-efficacy in primary schools and differing perceptions of at-risk students*. Learning Environments Research, 24(2), 253-268. <https://doi.org/10.1007/s10984-020-09323-0>.
- Goddard, R. D., Hoy, W. K., & Hoy, A. W. (2000). *Collective teacher efficacy: Its meaning, measure, and impact on student achievement*. American educational research journal, 37(2), 479-507.
- Government of Aruba. (2020, juli 27). Master plan: *Repositioning our sails: Aruba's mission driven model for economic recovery & resilience*. <https://deugdelijkbestuuraruba.org/wp-content/uploads/2021/02/Master-Plan-Repositioning-Our-Sails.pdf>.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). *The Power of Feedback*. Review of Educational Research, 77(1), 81-112. <https://doi.org/10.3102/003465430298487>.
- Henderson, A. T., & Mapp, K. L. (2002). *A New Wave of Evidence: The Impact of School, Family, and Community Connections on Student Achievement*. Annual Synthesis. Southwest Educational Development Lab., Austin, TX.
- Hernandez, G. (2017). *Integraal Sociaal Plan Aruba: Crisisplan huiselijk geweld, verwaarlozing en misbruik m.i.v. 2017, Aanzet integrale sociale aanpak 'Transforming lives' 2018-2021*. Directie Sociale Zaken
- Hofer B. & Jessner, U. (2019). Multilingualism at the primary level in South Tyrol: how does multilingual education affect young learners' metalinguistic awareness and proficiency in L1, L2 and L3?. The Language Learning Journal, 47:1, 76-87, DOI: [10.1080/09571736.2016.1195865](https://doi.org/10.1080/09571736.2016.1195865).
- Mijts, E. (2021). The situated construction of language ideologies in Aruba : a study among participants in the language planning and policy process. University of Antwerp. Faculty of Arts ; Ghent University. Faculty of Arts and Philosophy, Antwerp, Belgium ; Ghent, Belgium.
- Minister van Onderwijs en Sport. (2021). *Enseñansa den transicion. Maneho di Enseñansa Aruba 2021-2025*. Oranjestad: Minister van Onderwijs en Sport.
- Ministerie van Onderwijs en Gezin (2016). *Migratieprotocol implementatie functiehuis onderwijs*. Oranjestad: Minister van Onderwijs en Gezin.
- Vlaamse Ministerie van Onderwijs en Vorming. (2009, juni 11). *Instructietaal*. KlasCement. <https://www.klascement.net/lemma/13613/instructietaal/#:-:text=Instructietaal%20is%20de%20taal%20waarin%20door%20de%20leerlingen%20plaatsvindt>.
- Mitchell, R., Myles, F., Marsden, E. (2019). *Second language learning theories* (4th ed.). Routledge.
- Mourshed, M., Chijoke, C., Barber, M. (2010). *How the world's most improved school systems keep getting better*. McKinsey&Company. <https://www.mckinsey.com/industries/education/our-insights/how-the-worlds-most-improved-school-systems-keep-getting-better>.
- Movimiento Electoral di Pueblo (MEP) & RAIZ. (2021, augustus 19). *Acuerdo di gobernacion 2021-2025 entre partidonan MEP y RAIZ*. https://secure.overheid.aw/actueel/nieuws_46856/item/regeerakkoord-politieke-partijen-mep-en-raiz_57969.html.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2005), *Formative Assessment: Improving Learning in Secondary Classrooms*. OECD Policy Briefs.
- Proyecto di Inovacion di Enseñansa Preparatorio y Enseñansa Basico. (1999). *Un Bon Enseñansa Basico: Condicion pa un Miho Futuro, Plan Strategico 1999-2008*. Departamento di Enseñansa.
- Proyecto di Inovacion di Enseñansa Preparatorio y Enseñansa Basico. (2002). *Habri Porta pa nos Drenta: Proposicion pa modelo di idioma pa enseñansa basico Arubano*. Departamento di Enseñansa.
- Schunk, D. H. (2012). *Learning Theories, an Educational Perspective* (6th ed.). Boston, MA: Pearson Education Inc.

- Springer, M. G. (2009). *Performance Incentives: Their Growing Impact on American K-12 Education*. Brookings Institution Press.
- Stuurgroep Herstructureren Onderwijs. (1988). *Renovacion di enseñansa. Prioridad pa futuro*. Oranjestad: Minister van Welzijnszaken.
- The Canadian Institute for Cultural Affairs. (2001). *The art of focused conversation for schools: Over 100 ways to guide clear thinking and promote learning*. New Society Publishers.
- The United Nations International Children's Emergency Fund. (n.d.). *Primary education: Children need primary education to develop critical foundational literacy and numeracy skills*. <https://www.unicef.org/education/primary-education#:~:text=It%20is%20in%20primary%20school.and%20breaks%20cycles%20of%20poverty>.
- The United Nations International Children's Emergency Fund. (2013). *De situatie van kinderen en jongeren op Aruba*. https://www.unicef.nl/files/rapport_aruba_nederlands_webversie.pdf.
- The World Bank. (2021). *Loud and Clear: Effective Language of Instruction Policies for Learning*. World Bank Publications, The World Bank Group.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2012). *General Education Quality Analysis/Diagnostic Framework (GEQAF)*.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2013). *Mother Tongue-Based Multilingual Education: Lesson Learned from a Decade of Research and Practice*. Asia-Pacific Multilingual Education Working Group. Bangkok: UNESCO.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2023, februari 20). *International Mother Language Day: Countries must implement mother language-based education and learning programmes*. <https://uil.unesco.org/international-mother-language-day-countries-must-implement-mother-language-based-education-and#:~:text=Mr%20David%20Atchoarena%2C%20Director%20of,to%20their%20lives%20and%20needs>.
- Van den Branden, K., Van Avermaet, P., & Van Houtte, M. (Eds.). (2010). *Equity and Excellence in Education: Towards Maximal Learning Opportunities for All Students (1st ed.)*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203832332>
- Van Staa, A & Evers, J. (2010). 'Thick-analysis': strategie om de kwaliteit van kwalitatieve data-analyse te verhogen. *Kwalon*. 43, DOI: 10.5117/2010.015.001.002.
- Vygotsky, L. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wei, R. C., Darling-Hammond, L., Andree, A., Richardson, N., & Orphanos, S. (2009). *Professional learning in the learning profession. A status report on teacher development in the United States and Abroad*. Dallas, Tx: National Staff Development Council.
- Yoon, K. S., Duncan, T., Lee, S. W. Y., Scarloss, B., & Shapley, K. L. (2007). *Reviewing the evidence on how teacher professional development affects student achievement*. (Issues & Answers Report, REL 2007–No. 033). Washington, DC: U.S. Department of Education, Institute of Education Sciences, National Center for Education Evaluation and Regional Assistance, Regional Educational Laboratory Southwest. Retrieved from <http://ies.ed.gov/ncee/edlabs>.

Bijlage 1: Enquête (opinieonderzoek) ouders

Apreciabel mayor,

Departamento di Enseñansa Aruba (DEA) tin e tarea pa traha un maneho integral pa enseñansa primario, pues pa muchanan desde 4 aña di edad. Actualmente DEA ta den e fase di inventarisacion/analisis hunto cu tur interesado cu tin relacion directo of indirecto cu enseñansa primario.

Bo persona como mayor of persona cu tin custodia di un mucha cu ta den enseñansa preparatorio y basico na Aruba, tambe ta un interesado importante. Pa e motibo aki nos ta acerca bo persona pa participa na e encuesta aki pa nos haya bo opinion riba meta di desaroyo y recursonan importante di enseñansa. E data colecta ta keda anonimo y ta exclusivamente pa desaroya un maneho integral di enseñansa primario (preparatorio y basico).

E maneho integral pa enseñansa primario mester sali for di e [Plan Educacion Nacional 2030 \(PEN2030\)](#) cu ta un maneho strategico general di enseñansa cu ta formalisa.

E encuesta ta consisti di un parti general cu 7 pregunta y un parti specifico cu 53 ponencia y 1 pregunta habri. Na e ponencianan por scoge como contesta:

- 1= completamente no di acuerdo;
- 2= no di acuerdo;
- 3= di acuerdo;
- 4= completamente di acuerdo.

E no ta tuma mas cu 40 minuut di bo prestigioso tempo. Diabierna 30 di juni 2023 lo cera e posibilidad di yena e encuesta pa por sigui cu e proceso di analisis y traha na e maneho integral di enseñansa primario.

Di antemano masha danki pa bo participacion.

Informacion general

Den e seccion aki ta yena informacion general di bo persona cu ta yena e formulario.

1. Kico ta bo sexo?
2. Kico ta bo edad?
3. Ki autoridad bo persona tin riba e mucha cu ta den scol preparatorio y/of basico?
4. Den ki distrito bo persona ta biba?
5. Den ki tipo di enseñansa bo yiu(nan) ta actualmente?
6. E scol(nan) cu bo yiu(nan) ta bishita ta den cua distrito?
7. E scol preparatorio y/of basico cu bo yiu(nan) ta bay ta resorta bou di cua directiva di scol?

Ponencianan tocante metanan di desaroyo

Mundo y hende/famia na Aruba ta inverti den enseñansa, no solamente pasobra e ta un derecho humano, sino e ta tambe su impacto riba desaroyo sostenibel. Debi cu desaroyo mester ta algo contextualisa, e sistemanan cu ta apoya desaroyo, p.e. sistema di enseñansa, mester ta contextualisa. E contexto di desaroyo tin dimensionnan nacional, regional, global y segun tempo.

Un sistema di enseñansa cu no ta satisface necesidad y deseo di desaroyo individual y colectivo, hamas por wordo considera di bon calidad. Sinembargo, mayoria biaha ta critica sistema di enseñansa pa motibo di ta irrelevante.

E señalnan di no ta relevante ta basa riba e incapacidad percibi of real di nos sistema di enseñansa. Esaki no ta permiti nos studiantenan: siña efectivo, adkiri competencianan, funciona efectivamente den sector laboral y contribui na crecemento sostenibel.

Banda di esaki ta culpa e sistema di enseñansa di no prepara studiantenan suficientemente pa contribui na forma un nacion y mundo solidario.

Desde 1954 y despues na 1986 e Constitucion di Aruba articulo 1.20 inciso 1 ta stipula cu enseñansa ta responsabilidad di gobierno di Aruba.

Ponencianan:

1. Enseñansa primario mester ta contextualisa y mester tene cuenta cu e cultura, historia, multilingualismo y ecologia di Aruba. Tur esaki pa cumpli cu e metanan di desaroyo (sostenibel) stipula.
2. Un enseñansa sensitivo responsivo ta adecua pa traha efectivamente na retonan di desaroyo. Esaki, si tene cuenta cu e crisis social cu tin na Aruba.
3. Muchanan desde 4 aña di edad mester haya e oportunidad pa desaroya habilidadnan di siglo 21 den enseñansa primario (creatividad y innovacion, pensamiento critico, autoregulacion, soluciona problema, comunicacion y colaboracion).
4. Un enseñansa di calidad cu tin como meta; siñamento activo y basa riba investigacion, desaroyo di habilidadnan di siglo 21, siña con pa siña, siñamento cooperativo, etc.
5. Mayoria di actornan aden y afo di enseñansa no ta completamente prepara pa percura pa un enseñansa manera describi ariba.
6. Mester traha na envolvimento di mayor den enseñansa.

7. Calidad di enseñansa ta ora por garantis na tur mucha igualdad den enseñansa, cu ta inclui tur mucha (inclusivo) y ta promociona siñamento permanente (lifelong learning).

Enseñansa husto, inclusivo y pa siñamento eficaz

No pone enfasis riba desigualdad den calidad di enseñansa y siñamento inefectivo ta mescos cu desaroyo desigual. Por lo tanto, ta reconoce cada biaha cu calidad di enseñansa husto (equitativo), pa tur mucha (inclusivo) y e eficacia di siñamento³³, ta esencial pa crea y mantene un sociedad inclusivo y husto (equitativo).

Ponencianan:

8. Enseñansa mester ta mas personalisa pa por tin calidad di enseñansa husto (equitativo) y pa tur mucha (inclusivo).
9. Mester inverti den desaroyo di talento di e mucha.
10. E acoplacion entre enseñansa preparatorio y basico no ta segun e desaroyo di e mucha y ta tene poco cuenta cu e necesidad di cada mucha.
11. No tin flexibilidad den organisa e ambiente di siñamento den scol y den klas.
12. Mi no tin conocemento di e vision pedagogico di Aruba.
13. E vision pedagogico di Aruba ta bisto den scol di mi yiu.
14. Mester inverti den Inteligencia Artificial (AI) y infraestructura (mobiliario, facilidadnan, ICT, etc.) pa un enseñansa personalisa. Asina e mucha por desaroya su talentonan.
15. Mayor mester haya mas bos (zeggenschap) den entre otro financiamiento di enseñansa. Esaki ta na beneficio di escogencia consciente di scol cu ta cumpli cu necesidad di su yiu(nan).

Ponencianan tocante recurso importante den enseñansa

Recursonan importante segun United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) pa innovacion fundamental den enseñansa ta:

1. E **mucha** (recurso humano).
2. E **maestro(a)**(recurso humano).
3. E ambiente di siñamento.
4. Tecnologia di Informacion y Comunicacion (ICT).
5. E contenido di enseñansa (**curiculo**). (No ta inclui den e ponencianan).

Siguientemente por contesta e ponencianan tocante recurso hopi importante den enseñansa.

³³ Eficacia di siñamento ta referi e actitud di un estudiante cu e ta convenci di ta capabel pa logra e parti academico exitosamente. Tambe e conviccion pa cumpli cu e tareanan academico y siñamento exitosamente.

E mucha y su siñamento den enseñansa di calidad

Ta hopi importante pa tene cuenta cu e diversidad di muchanan na Aruba y e factornan di diversidad cu por tin influencia riba enseñansa husto (equidad) y eficacia di siñamento. Eficacia di siñamento ta referi e actitud di un estudiante cu e ta convenci di ta capabel pa logra e parti academico exitosamente. Tambe e conviccion pa cumpli cu e tareanan academico y siñamento exitosamente.

Ponencianan y pregunta (17):

16. E siguiente factornan di diversidad por influencia eficacia di siñamento di e muchanan na Aruba: autismo, trastorno di siñamento y di comportacion (p.e. ADHD/ADD), inteligencia (halto, medio y abou), desaroyo social emocional/inteligencia emocional, estado social economico, idioma materno, etnicidad, norma y balor, edad, limitacionnan fisico, religion, interes y vision riba siñamento di un mucha.
17. Cua otro factor di diversidad di e muchanan por influencia eficacia di siñamento?
18. Lo mester desaroya y uza un sistema nacional di siguimento di mucha pa inventarisa e diversidad cu tin. Tambe pa por anda efectivamente cu e informacion na beneficio di eficacia di siñamento di e muchanan.
19. E maestronan, lidernan y directivanan di scol mester ta equipa cu diferente instrumento y competencia. Esaki ta pa por trata efectivamente diversidad di muchanan na Aruba.
20. Motivacion di mucha y maestronan na Aruba ta hopi abou.
21. E lista di espera pa diagnostica un mucha pa ricibi ayudo mas specialisa ta mucho largo.

Siñamento di e mucha

Siña ta cambio constante den comportacion of den e capacidad pa comporta den cierto forma, cu ta duradero (tempo) y ta sosode door di practica y experiencia.

Siña y e proceso di siñamento cerca e mucha na Aruba ta un di e procesonan central pa logra un enseñansa di calidad.

Ponencianan:

22. Tur hende involvi directo of indirecto den enseñansa mester compronde kico ta siñamento.
23. Reglanan den enseñansa mester ta flexibel pa e maestro(a) por implementa innovacion na beneficio di dunamento di bon les.
24. Actualmente den mayoria caso na Aruba ta experiencia siñamento como lo siguiente: Siña for di cabes, sin tene cuenta cu e contexto/ mundo di experiencia di e mucha. Reproduccion di conocimiento pa medio di un test pa un cifra. Keda sinta of bay over basa riba e promedio di cifranan. En corto, un sistema anual cu ta mara na loke ta duna e mucha pa siña ("leerstofjaarklassensysteem").
25. Pa siñamento exitoso tuma luga den un enseñansa di calidad, e mucha mester ta central ora di haya les y ora e ta den su ambiente di siñamento.
26. Pone enfasis riba evaluacion di muchanan den forma di feedback pa nan por mehora nan siñamento enbes di unicamente siña pa un test "toets".
27. Un enseñansa cu ta pone enfasis riba e desaroyo y siñamento di e mucha na un forma autentico y personal. Esaki mester ta basa riba e bida real cu e mucha ta experiencia tur dia. Tambe e mester ta mara na e metananan final di enseñansa primario ("kerndoelen document").

28. Ta importante pa duna e mucha libertad y poder den su ambiente di siñamento. Esaki pa e por sa con y pakico e mester siña. Tambe mester ofrece un enseñansa cu ta basa riba e libertad y e poder aki.
29. Duna e mucha e oportunidad pa tin e libertad y poder aki, lo pone cu e mucha ta bay scol cu motivacion.
30. Si tene cuenta cu e contexto di Aruba y cu e mucha ta central, mester implementa enseñansa multilingual basa riba e prome idioma di e mucha den enseñansa primario.
31. Mester mehora e comunicacion y cooperacion entre e instancianan y organisacionnan di cuida na benefishi di siñamento di e mucha.
32. Tur e puntonan ariba menciona ta sirbi como base pa desaroyo di e competencianan di siglo 21. Manera entre otro “lifelong learning”, habilidad multilingual (basa riba un enseñansa multilingual cu tin e prome idioma di e mucha como base). Tambe competencianan pa ta un ciudadano di mundo y competencianan social-cultural. Asina nan por adapta lihe y lo por mantene nan mes actualisa cu e desaroyonan lihe riba nos mundo.
33. Mester podera tur esnan involvi den enseñansa primario. Esaki, pa medio di proceso di profesionalisacion, maneho di cambio y di calidad. Tambe mester promove e miho ehempelnan di scolnan cu ta duna bon les.
34. Mayornan tambe mester participa den siñamento di nan yiu(nan). Esaki, pa apoya e proceso di siñamento. Mayornan por traha hunto cu organisacionnan (gubernamental of no gubernamental p.e. fundacionnan) pa logra e participacion activo aki.

E maestro multidisciplinario den enseñansa primario

Calidad di maestro ta e pilar mas importante pa sostene e proceso di siñamento den enseñansa primario. E acceso na enseñansa, e calidad di enseñansa y un enseñansa husto pa e muchanan na Aruba no ta posibel sin e debido atencion pa e maestro. E calidad di maestro por haci un gran diferencia den prestacion di e mucha.

Basa riba diferente investigacion tin un relacion positivo y fuerte entre eficacia colectivo di maestronan³⁴ y resultado di siñamento di e muchanan. Tambe cu e eficacia colectivo di maestro tin un impacto importante riba e resultado di siñamento di e muchanan. Ademas, esaki ta importante pa enseñansa husto, eficacia di siñamento y calidad di enseñansa primario en general.

Ponencianan:

35. Tin falta di atencion structural pa profesionalisacion di maestro, cuida di maestro y liderazgo den cuestion di enseñansa (cabeante, director, etc.).
36. Ta importante pa mostra/expone bon calidad (eficiente) di dunamento di les (practicanan pedagogico-didactico) pa e scolnan traha na nan eficacia colectivo di maestro.
37. "E siguiente puntonan ta necesario y importante pa enfoca riba calidad halto di dunamento di les (practicanan pedagogico-didactico). Percura pa inversion den:
 - luga/ambiente di siñamento sigur;
 - luga/ambiente gusta pa mucha (kindvriendelijk);
 - luga/ambiente cu ta reta/desafia e mucha pa siña;
 - luga/ambiente cu ta rico na materialnan educativo;

³⁴ Eficacia colectivo di maestro = cu e maestro ta convenci cu si nan traha hunto, lo por logra resultadonan di siñamento exitoso di e muchanan den un scol.

- y cu ta percura pa stimula y sostene e mucha."

38. Lo mester forma un colegio (grupo) di conseho pa enseñansa primario (raad voor het primair onderwijs) cu tin representacion di conseho di mayornan (oudercommissies), maestronan (sindicato(nan)) y muchanan (conseho di mucha).
39. Un colegio (grupo) di conseho pa enseñansa primario (raad voor het primair onderwijs) ta brinda conseho pidi of no pidi na minster encarga cu enseñansa primario.
40. Pa mehora e calidad di maestro ta importante pa actua cu precision riba e señalnan y necesidadnan di e maestro. Esaki, pa e por ta saludabel, motiva y eficaz den su dunamento di les (practicanan pedagogico-didactico).
41. Mester mantene y mehora mecanismonan efectivo di apoyo y sosten na e maestro. Esaki ta pa promove eficacia di maestro.
42. Mester ofrece e sosten necesario na e maestro pa por organisa un ambiente sigur di siñamento y cu ta reta/desafia e mucha.

Ambiente/luga di siñamento den enseñansa primario

Un ambiente sigur y sano cu ta percura pa eficacia di siñamento y ta podera e mucha. Un ambiente unda e mucha por kere den su capacidad pa comporta debidamente pa logra algo of un meta. Esaki por yuda e mucha den su motivacion den scol y pa siñamento en general. E ambiente di siñamento mester reta e mucha. Siñamento ta sosode den varios ambiente. E por ta structura y no structura y diferente ambiente di siñamento por complementa otro. Por ehempel: Bishita na un museo cu famia (no structura) por yuda e proceso di siñamento den scol pa e materia di historia (structura).

Ponencianan:

43. E condicionnan manera leyman, reglanan y futuro maneho den enseñansa primario mester brinda e oportunidad, pa esnan concerni, organisa e ambiente/luga di siñamento pa autoeficacia³⁵ (zelfredzaamheid) di e mucha.
44. Tur area den seguridad den enseñansa primario, tanto fisico y psicosocial, mester ta bon regula. Esaki, na favor di un ambiente sigur di siñamento (cuido di mucha y maestro). Pa entre otro preveni incidentenan lamentabel y salba bida di e ser humano.
45. E medidanan di seguridad mester forma parti di e curiculo (materia y lesnan) di enseñansa primario. Un ehempel: integracion di siñamento social emocional (social emotional learning) como parti di seguridad psicosocial den e curiculo.
46. Pa loke ta trata e seguridad fisico, e directivanan di scol pa enseñansa primario mester tene cuenta cu e ordenansa (ley) di calamidad di Aruba. Pero tambeCodigo Nacional di Comportacion den enseñansa.

Tecnologia di Comunicacion y Informacion den enseñansa primario

E uzo adecua y eficaz di Tecnologia di Informacion y Comunicacion, ICT por trece beneficio importante den practicamente tur aspecto di siñamento y didactica. E proceso educativo ta bira rico ora e estudiante tin acceso na formanano nobo di informacion y conocimiento. Ora nan por completa un experimento y manipula

³⁵ Autoeficacia ta e conviccion di e mucha mes den su capacidad pa e por ta exitoso den situacionnan specifico of pa realiza un tarea.

laboratorio virtual di forman nan nunca bisto. Ora nan por uza medionan di comunicacion pa comparti nan experiencia, resultado y conclusion di nan siñamento cu otro estudiante (rond di mundo) y maestro.

Ponencianan:

47. Mester inverti den Tecnologia di Informacion y Comunicacion (ICT) y su uzo efectivo pa sostene e proceso di siñamento. Tambe pa sostene contenido di materianan (vakken) segun e metanan final di enseñansa primario "kerndoelen" (curiculo).
48. Mester organisa trayecto di profesionalisacion pa diferente actornan den enseñansa tocante Tecnologia di Informacion y Comunicacion (ICT) como medio y como meta den enseñansa.
49. Banda di e profesionalisacion ariba describi, tambe lo mester profesionalisa pa adkiri habilidadnan di siglo 21, manera:
 - Pensamento computacional "computational thinking".
 - Habilidadnan basico di ICT.
 - Alfabetisacion mediatico "media literacy".
 - Habilidadnan di informacion.
50. ICT ta brinda e maestro y e mucha e oportunidad pa tin acceso lihe na informacion pa por:
 - Realisa investigacionnan.
 - Colecta fuente di informacion primario (directo for di e fuente, p.e. CNN, BVN, RCN, National Geographic, etc.)
 - Analisa y crea producto nobo como un agente di autobeneficio*.
51. ICT ta atractivo pa e muchanan y maestronan. Maestronan por conecta miho cu e mundo di e mucha. Tambe ta duna e mucha e oportunidad di ricibi un enseñansa contextualisa, adaptabel y personalisa. Esaki lo tin influencia positivo riba e motivacion di e mucha. A lo largo e lo influencia su siñamento permanente "lifelong learning".
52. Mester garantiza:
 - Conexion stabiel di internet.
 - Inversion den hardware di ICT y licencia di software.
 - Adkision di profesionalnan den area di ICT y/of alfabetisacion digital como sosten.
 - Desaroyo di un codigo di conducta pa uzo di ICT den scol.
53. Pa uzo sostenibel di ICT den scol, lo mester establece un aliansa entre negoshinan priva y enseñansa.
54. Mester desaroya y implementa maneho (financiero) cla pa loke ta trata mantencion y reemplazo di hardware y software di ICT.

Bijlage 2: Opzet en resultaat opinieonderzoek ouders (externe betrokkenen)

Na de consultatieronde met de interne en externe betrokkenen hebben de ouders de mogelijkheid gekregen om een enquête online in te vullen.

De enquête was zodanig opgezet om de perceptie van de ouders te kunnen krijgen op bepaalde gebieden van het General Education Quality Analysis/Diagnostic Framework (GEQAF). Het GEQAF-instrument is door het UNESCO-secretariaat, in samenwerking met enkele lidstaten ontwikkeld. Het instrument biedt de mogelijkheid om kritische belemmeringen grondig te analyseren/diagnosticeren en te identificeren. De onderzochte gebieden van het GEQAF-instrument zijn:

1. Ontwikkelingsdoelen, namelijk 'relevance and responsiveness', maar ook op het gebied van 'equity en inclusion'.
2. Kernproces: het leren van het kind (gekoppeld aan het kind).
3. Kernbronnen: het kind, de leraar, de leeromgeving en ICT.

Samenvatting

Deze enquête met stellingen kan beschouwd worden als een opinieonderzoek onder de ouders van schoolgaande kinderen vanaf omstreeks 4 jaar oud binnen het kleuter- en basisonderwijs. De enquête werd online afgenomen om data te verzamelen over de perspectieven en meningen van de ouders en deze te analyseren. Perspectieven en meningen over de aanbevelingen van het kwalitatief onderzoek op het gebied van ontwikkelingsdoelen en kernbronnen van het primair onderwijs.

Bij dit opinieonderzoek is randomisatie toegepast om de variaties tussen de ouders (respondenten) zoveel mogelijk te beheersen. De stellingen waren eerder besproken en getoetst met een groep ouders van verschillende school- en opleidingsniveaus, wat bijdraagt aan de leesbaarheid van het opinieonderzoek.

Het opinieonderzoek had 316 respondenten. Nogmaals de respondenten waren ouders die at random online aan de enquête werden toegewezen. De ouders konden de enquête invullen in de periode van 5 juni t/m 6 juli 2023.

Uit de analyse van de onderzoeksresultaten blijkt dat de ouders met de aanbevolen maatregelen op de ontwikkelingsdoelen, kernprocessen en kernbronnen voor het primair onderwijs instemmen. Naar aanleiding hiervan dienen de betrokkenen de voorgestelde maatregelen te bewerkstelligen.

Doelstelling

De enquête heeft als doel om een opvatting van de ouders te krijgen over de door de stakeholders aanbevolen maatregelen op de ontwikkelingsdoelen en kernbronnen voor het primair onderwijs.

Methode

Respondenten

In totaal namen 316 ouders deel aan dit onderzoek. Van deze ouders hebben 270 (85%) vrouwen en 42 (13%) mannen deelgenomen en 4 (1.3%) ouders hebben gekozen hun geslacht niet door te geven.

De leeftijden van de respondenten waren als volgt: 4 (1%) hadden een leeftijd beneden 17 jaar, 10 (3%) tussen 22 en 26 jaar, 38 (12%) tussen 27 en 31, 72 (23%) tussen 32 en 36 jaar, 89 (28%) tussen 37 en 41 jaar, 71 (23%) tussen 42 en 46 jaar, 16 (5%) tussen 47 en 51 jaar, 11 (4%) tussen 51 en 55 jaar en 5 (2%) boven 55 jaar.

Van de 316 respondenten waren 268 (84.8%) respondenten de biologische moeders, 37 (11.7%) de biologische vaders, 8 (2.5%) respondenten hadden de voogdij, 2 (0.6%) waren stiefvaders en 1 (0.3%) was een stiefmoeder.

De respondenten wonen in verschillende districten van Aruba, waarvan 32 (10.1%) in San Nicolaas, 37 (11.7%) in Savaneta, 46 (14.6%) in Santa Cruz, 90 (28.5%) in Oranjestad, 43 (13.6%) in Paradera en 68 (21.5%) in Noord.

De respondenten hebben kinderen ingeschreven in kleuter- en basisscholen. Van de 316 respondenten, hebben 199 (63%) één kind of meerdere kinderen ingeschreven in een basisschool, 75 (23.7%) in een kleuterschool en 42 (13.3%) in een kleuter- en basisschool.

De bovengenoemde scholen zijn geressorteerd onder verschillende schoolbesturen, namelijk 142 (44.9%) in DPS scholen, 5 (1.6%) in DPS en SKOA scholen, 1 (0.3%) in DPS en SPCOA scholen, 5 (1.6%) in privéscholen, 124 (39.2%) in SKOA scholen, 3 (0.9%) in SKOA en privéscholen, 32 (10.1%) in SPCOA scholen, 1 (0.3%) in SPCOA en privéscholen, 2 (0.6%) in SOAZA, 1 (0.3%) in SVEOA.

Onderzoeksontwerp

Voor dit opinieonderzoek werd een enquête met stellingen gebruikt om de mening en perspectieven van de ouders te verzamelen. De stellingen zijn omschreven in de vorm van maatregelen die door de stakeholders waren aanbevolen. De stellingen zijn onderverdeeld in de volgende (afhankelijke) continue variabelen: ontwikkelingsdoelen ('responsiveness/relevance en equity/inclusion & effectief leren), het kind, het leerproces van het kind, de leraar, de leeromgeving en ICT binnen het primair onderwijs. Dit opinieonderzoek is een eenmalige meting onder de ouders. De enquête is in een Google Form opgesteld en online met de ouders gedeeld.

Bij de meeste stellingen konden de ouders kiezen tussen 4 antwoorden. 1 = Volledig niet mee eens, 2 = Niet mee eens, 3 = Mee eens, 4 = Volledig mee eens. Bij een bepaalde stelling konden de ouders kiezen tussen 5 antwoorden, namelijk 1 = Volledig niet mee eens, 2 = Niet mee eens, 3 = Neutraal, 4 = Mee eens en 5 = Volledig mee eens. Een item was een open vraag.

Vraagstelling

In welke mate zijn de ouders het mee eens met de aanbevolen maatregelen op gebied van de ontwikkelingsdoelen, de leereffectiviteit bij de kinderen, de effectiviteit van de leraar, de geschiktheid van de leeromgeving en het gebruik van ICT in het toekomstige primair onderwijs?

Hypothese

Er is een positieve samenhang tussen de mate van ouderlijke instemming met de aanbevolen maatregelen in het toekomstige primair onderwijs.

Analyse

Volgens de tabel 'Frequencies' bestaat dit onderzoek uit een steekproef van 316 onderzoekseenheden ($N = 316$) en er zijn geen missing data. Volgens de meting/toetsing zijn er 6 outliers. Deze 6 outliers hadden een $z\text{-score} > |3.0|$. Een outlier is een erg hoge of lage score in vergelijking met de rest en kan het gemiddelde beïnvloeden. Verder zijn er geen opmerkelijke zaken die wijzen naar typefouten oftewel verkeerde invoer van data.

Uit de meting op alle gebieden, namelijk de ontwikkelingsdoelen, het kernproces en de kernbronnen, blijkt dat de variatie in de dataset, dus de standaarddeviatie en standaardfout klein waren en dat de ouders duidelijk instemmen met de aanbevolen maatregelen in het toekomstige primair onderwijs.

Ontwikkelingsdoelen

Uit de meting/toets blijkt een volledige instemming van de meeste ouders met de aanbevelingen op het gebied van ontwikkelingsdoelen-'responsiveness/relevance' ($M = 3.55$, $SD = 0.58$, $SE = 0.03$).

De centrummaten bij deze toets ($N = 316$) zijn als volgt: Gemiddelde = 3.55, Modus = 4 en Mediaan = 3.71.

De gemiddelde afwijking van het gemiddelde, de standaarddeviatie ($SD = 0.58$), is klein en dat betekent dat de opvattingen van de ouders over de ontwikkelingsdoelen niet veel van elkaar verschillen. De standaardfout van het gemiddelde ($SE = 0.03$) die de onzekerheid van de uitkomst geeft, is bij het resultaat van deze meting/toets zeer laag. Dit betekent dat de schatting van de mate van variatie in resultaten tussen verschillende steekproeven voor dezelfde toets minimaal zal zijn.

Verder, voor wat betreft de verdelingsmaten is er een sterk links scheve verdeling (-2.04) geconstateerd. De top van de verdeling ligt aan de rechterkant en de staart aan de linkerkant. Tevens is er sprake van een leptokurtische verdeling (5.89), wat betekent dat de verdeling bijzonder spits is en een lange staart heeft.

Equity/Inclusion & Effectief leren

Uit de meting/toets blijkt dat de meeste ouders ook instemmen met de aanbevelingen op het gebied van ontwikkelingsdoelen 'equity/inclusion' en effectief leren ($M = 3.16$, $SD = 0.53$, $SE = 0.03$).

De centrummaten bij deze toets ($N = 316$) zijn als volgt: Gemiddelde = 3.16, Modus = 3 en Mediaan = 3.13.

De gemiddelde afwijking van het gemiddelde, de standaarddeviatie ($SD = 0.53$), is klein en dat betekent dat de opvattingen van de ouders over de ontwikkelingsdoelen-'equity/inclusion' & effectief leren niet veel van elkaar verschillen. De standaardfout van het gemiddelde ($SE = 0.03$) die de onzekerheid van de uitkomst geeft, is bij het resultaat van deze meting/toets ook zeer laag. Dit betekent dat de schatting van de mate van variatie in resultaten tussen verschillende steekproeven voor dezelfde toets minimaal zal zijn.

Verder, voor wat betreft de verdelingsmaten is er een links scheve verdeling (-1.01) geconstateerd. De top van de verdeling ligt aan de rechterkant en de staart aan de linkerkant. Tevens is er sprake van een minder leptokurtische verdeling (2.38), wat betekent dat de verdeling minder spits is en een staart heeft.

Het kind

Uit de meting/toets blijkt dat de meeste ouders ook instemmen met de aanbevelingen over het kind ($M = 3.37$, $SD = 0.53$, $SE = 0.03$).

De centrummaten bij deze toets ($N = 316$) zijn als volgt: Gemiddelde = 3.37, Modus = 4 en Mediaan = 3.40.

De gemiddelde afwijking van het gemiddelde, de standaarddeviatie ($SD = 0.53$), is klein en dat betekent dat de opvattingen van de ouders over het kind niet veel van elkaar verschillen. De standaardfout van het gemiddelde ($SE = 0.03$), die de onzekerheid van de uitkomst geeft, is bij het resultaat van deze meting/toets ook zeer laag. Dit betekent dat de schatting van de mate van variatie in resultaten tussen verschillende steekproeven voor dezelfde toets minimaal zal zijn.

Verder, voor wat betreft de verdelingsmaten is er weer een links scheve verdeling (-1.57) geconstateerd. De top van de verdeling ligt aan de rechterkant en de staart aan de linkerkant. Tevens is er ook sprake van een leptokurtische verdeling (4.22), wat betekent dat de verdeling bijzonder spits is en een lange staart heeft.

Het leerproces van het kind

Uit de meting/toets blijkt dat de meeste ouders ook instemmen met de aanbevelingen over het kind ($M = 3.47$, $SD = 0.52$, $SE = 0.03$).

De centrummaten bij deze toets ($N = 316$) zijn als volgt: Gemiddelde = 3.47, Modus = 4 en Mediaan = 3.54.

De gemiddelde afwijking van het gemiddelde, de standaarddeviatie ($SD = 0.52$), is klein en dat betekent dat de opvattingen van de ouders over het leerproces van het kind niet veel van elkaar verschillen. De standaardfout van het gemiddelde ($SE = 0.03$), die de onzekerheid van de uitkomst geeft, is bij het resultaat van deze meting/toets ook zeer laag. Dit betekent dat de schatting van de mate van variatie in resultaten tussen verschillende steekproeven voor dezelfde toets minimaal zal zijn.

Verder, voor wat betreft de verdelingsmaten is er weer een sterk links scheve verdeling (-2.11) geconstateerd. De top van de verdeling ligt aan de rechterkant en de staart aan de linkerkant. Tevens is er sprake van een bijzonder sterke leptokurtische verdeling (7.19), wat betekent dat de verdeling bijzonder spits is en een lange staart heeft.

De leraar

Uit de meting/toets blijkt een volledige instemming van de meeste ouders met de aanbevelingen op het gebied van de leraar ($M = 3.53$, $SD = 0.58$, $SE = 0.03$).

De centrummaten bij deze toets ($N = 316$) zijn als volgt: Gemiddelde = 3.53, Modus = 4 en Mediaan = 3.63.

De gemiddelde afwijking van het gemiddelde, de standaarddeviatie ($SD = 0.58$), is klein en dat betekent dat de opvattingen van de ouders over de leraar niet veel van elkaar verschillen. De standaardfout van het

gemiddelde ($SE = 0.03$) die de onzekerheid van de uitkomst geeft, is bij het resultaat van deze meting/toets zeer laag. Dit betekent dat de schatting van de mate van variatie in resultaten tussen verschillende steekproeven voor dezelfde toets minimaal zal zijn.

Verder, voor wat betreft de verdelingsmaten is er weer een sterk links scheve verdeling (-2.17) geconstateerd. De top van de verdeling ligt aan de rechterkant en de staart aan de linkerkant. Tevens is er sprake van een leptokurtische verdeling (7.09), wat betekent dat de verdeling bijzonder spits is en een lange staart heeft.

Leeromgeving

Uit de meting/toets blijkt een volledige instemming van de meeste ouders met de aanbevelingen op het gebied van de leeromgeving ($M = 3.62$, $SD = 0.54$, $SE = 0.03$).

De centrummaten bij deze toets ($N = 316$) zijn als volgt: Gemiddelde = 3.62, Modus = 4 en Mediaan = 3.88.

De gemiddelde afwijking van het gemiddelde, de standaarddeviatie ($SD = 0.54$), is klein en dat betekent dat de opvattingen van de ouders over de leeromgeving niet veel van elkaar verschillen. De standaardfout van het gemiddelde ($SE = 0.03$) die de onzekerheid van de uitkomst geeft, is bij het resultaat van deze meting/toets zeer laag. Dit betekent dat de schatting van de mate van variatie in resultaten tussen verschillende steekproeven voor dezelfde toets minimaal zal zijn.

Verder, voor wat betreft de verdelingsmaten is er weer een sterk links scheve verdeling (-2.04) geconstateerd. De top van de verdeling ligt aan de rechterkant en de staart aan de linkerkant. Tevens is er sprake van een leptokurtische verdeling (6.12) wat betekent dat de verdeling bijzonder spits is en een lange staart heeft.

ICT

Uit de meting/toets blijkt een volledige instemming van de meeste ouders met de aanbevelingen op het gebied van ICT ($M = 3.59$, $SD = 0.58$, $SE = 0.03$).

De centrummaten bij deze toets ($N = 316$) zijn als volgt: Gemiddelde = 3.59, Modus = 4 en Mediaan = 3.88.

De gemiddelde afwijking van het gemiddelde, de standaarddeviatie ($SD = 0.58$), is klein en dat betekent dat de opvattingen van de ouders over ICT niet veel van elkaar verschillen. De standaardfout van het gemiddelde ($SE = 0.03$) die de onzekerheid van de uitkomst geeft, is bij het resultaat van deze meting/toets zeer laag. Dit betekent dat de schatting van de mate van variatie in resultaten tussen verschillende steekproeven voor dezelfde toets minimaal zal zijn.

Verder, voor wat betreft de verdelingsmaten is er weer een sterk links scheve verdeling (-2.17) geconstateerd. De top van de verdeling ligt aan de rechterkant en de staart aan de linkerkant. Tevens is er ook sprake van een leptokurtische verdeling (5.94) wat betekent dat de verdeling bijzonder spits is en een lange staart heeft.

Discussie

Volgens de staatsregeling van Aruba artikel 1.20 lid 8, waar medezeggenschap van hen die geheel of gedeeltelijk uit de openbare kas bekostigd onderwijs ontvangen, en hun wettelijke vertegenwoordigers wordt geregeld, was het hoognodig om ook de mening en perspectieven van de ouders en vertegenwoordigers van kinderen in de kleuter- en basisschool te verzamelen. Naar aanleiding hiervan werd een kwantitatief opinieonderzoek opgesteld en uitgevoerd.

Voor dit opinieonderzoek werd de volgende vraag gesteld: In welke mate zijn de ouders het mee eens met de aanbevolen maatregelen op het gebied van de ontwikkelingsdoelen, de leereffectiviteit bij de kinderen, de effectiviteit van de leraar, de geschiktheid van de leeromgeving en het gebruik van ICT in het toekomstige primair onderwijs?

Uit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat de meeste ouders met de aanbevolen maatregelen voor het primair onderwijs instemmen. Naar aanleiding hiervan zou het voordelig en gunstig zijn om de voorgestelde maatregelen en implicaties vermeld in het Nationaal Strategisch Beleid Primair Onderwijs, te implementeren.

Niettegenstaande de bovenstaande conclusie is het sterk aan te bevelen om regelmatig de effectiviteit van de interventies/maatregelen en implicaties middels kwalitatief en kwantitatief onderzoek tijdens het implementatieproces te laten uitvoeren. Met de resultaten van de onderzoeken kan een goed beeld geschetst worden van de factoren die de beoogde resultaten beïnvloeden.

Er kan geresumeerd worden dat dit opinieonderzoek een bijdrage heeft geleverd aan de beeldvorming van het draagvlak van ouders betreffende de aanbevolen maatregelen voor het toekomstige primair onderwijs.

Bijlage 3: Werkgroepen en betrokkenen

Met oprechte waardering en dankbaarheid wordt de erkenning gericht aan de volgende werkgroepleden en betrokkenen voor hun toegewijde inzet en waardevolle expertise.

Groep/betrokkenen	Personen
Coördinatiegroep	Richardina Gracy Dijkhoff, Gina de Kort, Gisela Britten, Eduard Pieters.
Klankbord- /expertgroep	Georgino Vrolijk, Jose Fernandes-Perna, Marisol Croes, Nishenou Felix, Rachel Werleman, Sherissa Tsu.
Facilitators tijdens consultatierondes	Carol Swaen, Corinne Maduro, Eduard Pieters, Esther Stroucken, Gina de Kort, Monét Jones, Noemy Croes, Regine Croes, Richardina Gracy Dijkhoff, Roy Croes, Sheila Maduro, Suzette Janzen, Vanessa Tromp.
Bijdrage van scholen tijdens consultatierondes	Colegio Hilario Angela, Colegio Laura Wernet-Paskel, Colegio Conrado Coronel, Colegio Cristo Rey, Colegio Sagrado Curason, Fontein Kleuterschool, Graf von Zinzendorf Basisschool, Mon Plaisir Basisschool, O.L.V. van Fatima College, Prinses Amalia Basisschool, Rayo di Solo Kleuterschool, Scol Amplio Nos Cosecha, Scol Basico y Preparatorio Washington, Scol Basico Xander Boogaerts, Scol Preparatorio Cacique Aterima, Scol Preparatorio Prome Paso, Scol Paso pa Futuro, Scol Primario Kudawecha, Scol Reina Beatrix, St. Paulusschool en St. Rosa College.
Bijdrage van leerlingen tijdens World Café	Colegio Bon Bini, Colegio Santa Teresita, Prinses Amalia Basisschool, Scol Primario Kudawecha.
Medewerker/consultant	Audrey Wouters, Jerney Harms, Marisol Croes, Marushka Tromp, Regine Croes, Sheila Maduro, Sonia Perez, Vanessa Pietersz-Scholing.

Tabel 2.: Overzicht werkgroepen en betrokkenen

Bijlage 4: Overzicht van diverse groepen

Groep	Datum
Coördinatiegroep Vergaderen en overleggen over het uitvoeren en verbeteren van de inhouds- en beheersactiviteiten van het projectplan voor het ontwikkelen van de strategische beleidsnota voor het primair onderwijs.	21 november 2022 1 december 2022 12 januari 2023 14 juni 2023 7 september 2023
Platform PO Vergaderen en overleggen over het projectplan, feedback en feedforward op basis van verkregen informatie tijdens de consultatierondes en de aansluiting op PEN 2030.	1 december 2022 19 januari 2023 30 maart 2023 4 mei 2023 7 september 2023 9 november 2023
Klankbord Vergaderen over het projectplan en feedback geven op de verkregen informatie tijdens de consultatierondes en de aansluiting op PEN 2030.	18 januari 2023 3 april 2023 26 juni 2023
Consultatierondes met interne en externe betrokkenen Gebruik maken van het GEQAF-instrument voor het organiseren van de bijeenkomsten met de betrokkenen. De bijeenkomsten zijn georganiseerd en uitgevoerd in de vorm van Technology of Participation (ToP) Consensus Workshop van The Institute of Cultural Affairs (ICA). In totaal hebben 192 betrokkenen ($N = 192$) aan de bijeenkomsten deelgenomen. Naar aanleiding hiervan hebben ze samen een clusteranalyse uitgevoerd. Lijst uitgenodigde organisaties in bijlage 8	21 februari 2023 22 februari 2023 23 februari 2023 27 februari 2023 28 februari 2023 1 maart 2023 2 maart 2023 6 maart 2023 8 maart 2023 9 maart 2023 18 april 2023 3 mei 2023
'World Café' met kinderen Bijeenkomsten met kinderen van de 5e en 6e klas in 4 bekostigde scholen over de kernbronnen. In totaal hebben 237 kinderen ($N = 237$) aan het 'World Café' deelgenomen. Het doel van de World Café is om een beeld te krijgen van het perspectief en de mening van de kinderen over henzelf als leerlingen, de leerkracht, het curriculum, de leeromgeving en ICT. De scholen die aan de 'World Café' hebben deelgenomen staan in bijlage 3.	12 mei 2023 15 mei 2023 16 mei 2023 17 mei 2023
Enquête ouders De enquête heeft als doel om een opvatting van de ouders te krijgen over de door de stakeholders aanbevolen maatregelen voor het primair onderwijs. De enquête heeft 318 respondenten. De enquête van ouders is in bijlage 1 te vinden. Het resultaat van de enquête is in bijlage 2 verwerkt.	5 juni - 6 juli 2023

Tabel 3.: Overzicht overleggen en consultatierondes.

Bijlage 5: Overzicht van het aantal leerlingen binnen het kleuter- en basisonderwijs

	2020-2021	M	V	T	KLASSEN
	Basisonderwijs (Dienst Publieke Scholen)	1080	1027	2107	85
1	Col. Conrado Coronel	162	153	315	13
2	Col. Hilario Angela	71	47	118	5
3	Scol Basico Xander Bogaerts (Comm. Pieter Boer)	131	103	234	11
4	Prinses Amalia Basisschool	157	182	339	12
5	Scol Basico Washington	238	237	475	18
6	Scol Primario Kudawechea	167	173	340	13
7	Scol Reina Beatrix	138	120	258	12
8	Scol Primario Arco Iris	16	12	28	1
	Basisonderwijs (S.K.O.A.)	2823	2723	5690	254
1	Cacique Macuarima School	111	121	232	11
2	Col. Bon Bini	66	71	137	6
3	Col. Cristo Rey	72	55	127	6
4	Col. Felipe B. Tromp	164	151	315	12
5	Col. Frere Bonifacius	66	66	132	8
6	Col. Laura Wernet-Paskel	131	114	245	12
7	Col. Ora Ubao	122	172	294	12
8	Col. Pastoor Kranwinkel	139	16	299	12
9	Col. Sagrado Curason	182	193	375	17
10	Col. San Hose	128	138	266	12
11	Col. Santa Famia	94	83	177	8
12	Col. Santa Filomena	69	86	155	7
13	Col. Santa Teresita	82	82	164	7
14	O.L.V. van Fatima College	69	60	129	7
15	Maria Goretti College	149	139	288	13
16	Mariaschool	138	139	277	12
17	Paulusschool	145	123	268	11
18	Pius X school	113	122	235	12
19	St. Rosa College	93	105	198	9
20	Rosario College	139	147	286	12
21	St. Aloysiusschool	123	120	243	12
22	St. Annaschool	143	144	287	12

23	St. Dominicus College	138	127	265	10
24	St. Franciscus College	97	88	185	8
25	St. Michaëlschool	50	61	111	6
	Basisonderwijs (SPCOA/SVEOA)	270	293	563	24
1	Faith Revival Basis	51	67	118	6
2	Graf von Zinzendorf School	57	60	117	6
2	Mon Plaisir Basisschool	162	166	328	12
4	Aruba Adventist Academy	0	0	0	0

Tabel 4.: Overzicht aantal leerlingen naar sexe in het basisonderwijs schooljaar 2020-2021 (teldatum 1 sep.2020).

	2020-2021	M	V	T	GROEP
	Kleuteronderwijs (Dienst Publieke Scholen)	342	362	704	29
1	Scol Primario Arco Iris	60	108	168	7
2	Scol Prep. Conrado Coronel	58	46	104	4
3	Prinses Amalia Basisschool	21	27	48	2
4	Fontein Kleuterschool	55	48	103	4
5	Scol Prep. Washington	100	91	191	8
6	Scol Prim. Kudawecha	38	34	72	3
7	Reina Beatrix School	10	8	18	1
	Kleuteronderwijs (S.K.O.A.)	856	806	1662	67
1	Agnes Kleuterschool	79	72	151	6
2	Anglo Kleuterschool	80	74	154	6
3	Ayo Kleuterschool	7	16	23	1
4	Imelda Kleuterschool	73	65	138	6
5	Scol Prep. Santa Jacinta	56	55	111	5
6	Rayo di Solo Kleuterschool	66	64	130	5
7	Scol Prep. Aurora	45	36	81	3
8	Scol Prep. Cacique Aterima	52	48	100	4
9	Scol Prep. Cayena	72	72	144	6
10	Scol Prep. Kukwisa	50	33	83	3
11	Scol Prep. Nos Paraiso	81	73	154	6
12	Scol Prep. Prome Paso	62	46	108	4
13	Scol Prep. Tarcisius	45	42	87	4
14	Sint Jan Kleuterschool	44	35	79	3
15	Trupial Kleuterschool	44	75	119	5
	Kleuteronderwijs (SOAZA/SPCOA/SVEOA)	85	86	171	8
1	Scol Prep. Faith Revival	16	12	28	2
2	Graf von Zinzendorf Basisschool	13	27	40	2
3	Aruba Adventist Academy (J.N. Andrews Kleuterschool)	0	0	0	0

	2020-2021	M	V	T	GROEP
	Kleuteronderwijs (Dienst Publieke Scholen)	342	362	704	29
1	Scol Primario Arco Iris	60	108	168	7
2	Scol Prep. Conrado Coronel	58	46	104	4
3	Prinses Amalia Basisschool	21	27	48	2
4	Fontein Kleuterschool	55	48	103	4
5	Scol Prep. Washington	100	91	191	8
6	Scol Prim. Kudawecha	38	34	72	3
7	Reina Beatrix School	10	8	18	1
	Kleuteronderwijs (S.K.O.A.)	856	806	1662	67
1	Agnes Kleuterschool	79	72	151	6
2	Anglo Kleuterschool	80	74	154	6
3	Ayo Kleuterschool	7	16	23	1
4	Imelda Kleuterschool	73	65	138	6
5	Scol Prep. Santa Jacinta	56	55	111	5
6	Rayo di Solo Kleuterschool	66	64	130	5
7	Scol Prep. Aurora	45	36	81	3
8	Scol Prep. Cacique Aterima	52	48	100	4
9	Scol Prep. Cayena	72	72	144	6
10	Scol Prep. Kukwisa	50	33	83	3
11	Scol Prep. Nos Paraiso	81	73	154	6
12	Scol Prep. Prome Paso	62	46	108	4
13	Scol Prep. Tarcisius	45	42	87	4
14	Sint Jan Kleuterschool	44	35	79	3
15	Trupial Kleuterschool	44	75	119	5
4	Mon Plaisir Basisschool	56	47	103	4

Tabel 5.: Overzicht aantal leerlingen naar sexe in het kleuteronderwijs schooljaar 2020-2021 (teldatum 1 sep.2020).

	2021-2022	M	V	T	KLASSEN
	Basisonderwijs (Dienst Publieke Scholen)	1028	989	2017	87
1	Col. Conrado Coronel	155	152	307	13
2	Col. Hilario Angela	53	48	101	6
3	Scol Basico Xander Bogaerts	102	103	205	11
4	Prinses Amalia Basisschool	171	164	335	12
5	Scol Basico Washington	234	217	451	18
6	Scol Primario Kudawecha	164	160	324	13
7	Scol Reina Beatrix	120	123	243	12
8	Scol Primario Arco Iris Basis	29	22	51	2
	Basisonderwijs (S.K.O.A.)	2720	2731	5451	242
1	Cacique Macuarima School	120	113	233	10
2	Col. Bon Bini	65	76	141	6
3	Col. Cristo Rey	56	52	108	6
4	Col. Felipe B. Tromp	156	159	315	12
5	Col. Frere Bonifacius	53	57	110	7
6	Col. Laura Wernet-Paskel	135	105	240	7
7	Col. Ora Ubao	137	155	292	12
8	Col. Pastoor Kranwinkel	141	148	289	12
9	Col. Sagrado Curason	178	191	369	17
10	Col. San Hose	122	138	260	12
11	Col. Santa Famia	73	75	148	7
12	Col. Santa Filomena	65	76	141	7
13	Col. Santa Teresita	71	71	142	6
14	O.L.V. van Fatimacollege	63	67	130	7
15	Maria Goretti College	147	124	271	13
16	Mariaschool	121	138	259	12
17	Paulusschool	141	116	257	11
18	Pius X school	109	114	223	11
19	St. Rosa College	90	90	180	8
20	Rosario College	134	148	282	12
21	St. Aloysiusschool	122	100	222	11
22	St. Annaschool	145	146	291	12
23	St. Dominicus College	138	127	265	10
24	St. Franciscus College	89	86	175	8
25	St. Michaëlschool	49	59	108	6
	Basisonderwijs (SPCOA/SVEOA)	306	323	629	30
1	Faith Revival Basis	57	53	110	6
2	Graf von Zinzendorf School	54	70	124	6
2	Mon Plaisir Basisschool	168	165	333	12

4	Aruba Adventist Academy	27	35	62	6
---	-------------------------	----	----	----	---

Tabel 6.: Overzicht aantal leerlingen naar sexe in het basisonderwijs schooljaar 2021-2022 (teldatum 1 sep.2021).

	2021-2022	M	V	T	GROEP
	Kleuteronderwijs (Dienst Publieke Scholen)	353	335	688	28
1	Scol Primario Arco Iris	71	73	144	6
2	Scol Prep. Conrado Coronel	57	49	106	4
3	Prinses Amalia Basisschool	23	25	48	2
4	Fontein Kleuter	56	46	102	4
5	Scol Prep. Washington	87	92	179	7
6	Scol Primario Kudawecha kleuter	38	34	72	3
7	Reina Beatrix School	21	16	37	2
	Kleuteronderwijs (S.K.O.A.)	888	807	1695	72
1	Agnes Kleuterschool	69	55	124	6
2	Anglo Kleuterschool	74	65	139	6
3	Ayo Kleuterschool	4	18	22	1
4	Imeldakleuter	102	99	201	8
5	Scol Prep. Santa Jacinta	55	57	112	5
6	Rayo di Solo Kleuterschool	70	54	124	5
7	Scol Prep. Aurora	43	32	75	3
8	Scol Prep. Cacique Aterima	44	48	92	4
9	Scol Prep. Cayena	70	72	142	6
10	Scol Prep. Kukwisa	39	26	65	6
11	Scol Prep. Nos Paraiso	61	46	107	6
12	Scol Prep. Prome Paso pa Futuro	100	79	179	4
13	Scol Prep. Tarcisius	52	48	100	4
14	Sint Jan Kleuterschool	39	42	81	3
15	Trupial Kleuterschool	66	66	132	5
	Kleuteronderwijs (SOAZA/SPCOA/SVEOA)	90	98	190	9
1	Scol Prep. Faith Revival	11	13	24	2
2	Graf von Zinzendorf Basisschool	19	20	41	2
3	Aruba Adventist Academy (J.N. Andrewskleuter)	10	13	23	1
4	Mon Plaisir Basisschool	50	52	102	4

Tabel 7.: Overzicht aantal leerlingen naar sexe in het kleuteronderwijs schooljaar 2021-2022 (teldatum 1 sep.2021).

	2022-2023	M	V	T	KLASSEN
	Basisonderwijs (Dienst Publieke Scholen)	997	1011	2008	84
1	Col. Conrado Coronel	153	149	302	12

2	Col. Hilario Angela (O.M.B. Bouw Ond.)	53	48	101	6
3	Scol Basico Xander Bogaerts (Comm. Pieter Boer)	103	104	207	9
4	Prinses Amalia Basisschool	159	172	331	12
5	Scol Basico Washington	221	237	458	18
6	Scol Primario Kudawecha	157	146	303	12
7	Scol Reina Beatrix	151	155	306	15
	Basisonderwijs (S.K.O.A.)	2596	2599	5195	237
1	Cacique Macuarima	120	115	235	11
2	Col. Bon Bini	61	69	130	6
3	Col. Cristo Rey	61	47	108	6
4	Col. Felipe B. Tromp	151	155	306	12
5	Col. Frere Bonifacius	55	50	105	6
6	Col. Laura Wernet-Paskel	114	107	221	11
7	Col. Ora Ubao	130	151	281	12
8	Col. Pastoor Kranwinkel	141	138	279	12
9	Col. Sagrado Curason	179	168	347	15
10	Col. San Hose	117	134	251	12
11	Col. Santa Famia	67	67	134	6
12	Col. Santa Filomena	62	58	120	6
13	Col. Santa Teresita	60	68	128	6
14	Fatimacollege	66	66	132	7
15	Maria Goretticollege	142	125	267	12
16	Mariaschool	106	135	241	12
17	Paulusschool	137	111	248	11
18	Pius X school	97	109	206	10
19	Rosacollege	93	89	182	8
20	Rosariocollege	125	147	272	12
21	St. Aloysiusschool	106	90	196	10
22	St. Annaschool	145	136	281	12
23	St. Dominicuscollege	137	128	265	10
24	St. Franciscuscollege	78	77	155	6
25	St. Michaelschool	46	59	105	6
	Basisonderwijs (SPCOA/SVEOA)	309	320	629	30
1	Faith Revivalbasis	69	56	125	6
2	Graf von Zinzendorfschool	44	71	115	6
3	Mon Plaisirschool	170	161	331	12
4	Aruba Adventist Academy	26	32	58	6

Tabel 8.: Overzicht aantal leerlingen naar sexe in het basisonderwijs schooljaar 2022-2023 (teldatum 1 sep. 2022).

	2022-2023	M	V	T	GROEP
	Kleuteronderwijs (Dienst Publieke Scholen)	345	317	662	27
1	Scol Primario Arco Iris	80	87	167	7
2	Scol Prep. Conrado Coronel	54	50	104	4
3	Prinses Amalia Basisschool	25	23	48	2
4	Fontein Kleuter	37	30	67	3
5	Scol Prep. Washington	89	89	178	7
6	Scol Primario Kudawecha kleuter	47	25	72	3
7	Scol Basico Xander Bogaerts Kleuter	13	13	26	1
	Kleuteronderwijs (S.K.O.A.)	818	781	1599	65
1	Agnes Kleuterschool	64	51	115	5
2	Anglo Kleuterschool	62	56	118	5
3	Ayo Kleuterschool	6	12	18	1
4	Imeldakleuter	96	106	202	8
5	Scol Prep. Santa Jacinta	53	55	108	4
6	Rayo di Solo Kleuterschool	68	59	127	5
7	Scol Prep. Aurora	39	38	77	3
8	Scol Prep. Cacique Aterima	53	43	96	4
9	Scol Prep. Cayena	55	58	113	5
10	Scol Prep. Kukwisa	37	30	67	3
11	Scol Prep. Nos Paraiso	86	64	150	6
12	Scol Prep. Prome Paso pa Futuro	46	57	103	4
13	Scol Prep. Tarcisius	45	52	97	4
14	Sint Jan Kleuterschool	40	37	77	3
15	Trupial Kleuterschool	68	63	131	5
	Kleuteronderwijs (SOAZA/SPCOA/SVEOA)	99	80	179	10
16	Scol Prep. Faith Revival	10	12	22	2
17	Graf von Zinzendorf Basisschool	23	14	37	2
18	Aruba Adventist Academy (J.N. Andrewskleuter)	12	4	16	2
19	Mon Plaisir Basisschool	54	50	104	4

Tabel 9.: Overzicht aantal leerlingen naar sexe in het kleuteronderwijs schooljaar 2022-2023 (teldatum 1 sep.2022).

Bijlage 6: Overzicht onderwijspersoneel binnen het kleuter- en basisonderwijs

De onderstaande tabel is een overzicht van het personeel binnen het kleuteronderwijs. Het omvat de verschillende functies en rollen die aanwezig zijn in een onderwijsinstelling. De informatie is door de Afdeling Onderzoek en Statistiek van het Departamento di Enseñansa verstrekt.

Schoolbestuur	DPS	SKOA	SOAZA	SPCOA	SVEOA	Totaal
Schoolpersoneel (Man)	1	2	0	2	0	5
Schoolpersoneel (Vrouw)	42	98	2	6	2	150
Hoofd	3	14	0	1	0	17
Wnd. Hoofd	2	1	0	1	0	4
Interne Begeleiding	3	8	0	0	0	11
Vakleerkracht: Movecion & Salud	0	5	0	0	0	5
Vaste Invaller	0	5	0	0	0	5
'Begeleidende' Leraar	0	0	0	1	0	1
Klassenleraar	29	69	2	6	2	108
Assistent	6	3	0	0	0	9
Leeftijd < 38	17	41	0	1	0	59
Leeftijd ≥ 38	25	62	2	7	2	98

Tabel 10.: Overzicht aantal personeel in het kleuteronderwijs schooljaar 2020-2021

De onderstaande tabel is een overzicht van het personeel binnen het basisonderwijs. Het omvat de verschillende functies en rollen die aanwezig zijn in een onderwijsinstelling. De informatie is door de Afdeling Onderzoek en Statistiek van het Departamento di Enseñansa verstrekt.

Schoolbestuur	DPS	SKOA	SOAZA	SPCOA	SVEOA	Totaal
Schoolpersoneel (Man)	12	56	5	1	1	75
Schoolpersoneel (Vrouw)	135	322	28	6	6	497
Hoofd	7	25	0	2	1	35
Wnd. Hoofd	5	6	0	1	0	12
Interne Begeleider	8	21	0	2	0	31
Remedial Teacher	0	5	0	0	0	5
Vakleerkracht: Movecion & Salud	4	21	0	2	0	27
Vakleerkracht: Engels	1	3	0	1	0	5
Vakleerkracht: Spaans	1	3	0	1	0	5
Vakleerkracht: Nederlands	0	0	1	0	0	1
Vakleerkracht: Papiamentu	0	0	0	1	0	1
Vakleerkracht: ICT	0	2	0	0	0	2
Vaste Invaller	4	15	0	2	0	21
'Begeleidende' Leraar	7	2	0	0	0	9
Leesbegeleider	0	10	0	0	0	10
Prisma Leraar	5	10	0	0	0	15
Klassenleraar	85	245	1	18	6	355
Assistent/Coach	20	10	5	3	0	38
Leeftijd < 38	50	139	2	12	2	205
Leeftijd ≥ 38	97	239	5	21	5	367

Tabel 11.: Overzicht aantal personeel in het basisonderwijs schooljaar 2020-2021

Bijlage 7: Kostenplaatje in een meerjarenbegroting

Begrotingspost		Financiën	Maatregelen	T.b.v. Beoogde resultaat	Begrotingsjaar/Bedrag Alf (1000)					
					2025	2026	2027	2028	2029	2030
4100 & 4616 Personeel en Salaris Subsidie	Salaris ³⁶	Salariskosten (normbedragen)	4.3.3 (gelijktrekking 2e graads)	6.3.2 & 6.3.8	2200		2200		2200	2200
			4.3.3 (prestatie)			1300		1300		1300
			4.3.3 (Schoolleiders)		1500		1500	1500	1500	
4330 Goederen en diensten	Voorlichting en Promotie	Begroting DEA	4.3.1, 4.3.2 & 4.3.4	6.1.7, 6.3.5, 6.3.6 & 6.3.16	200	300	300	450	450	450
Investing	Leer- en hulpmiddelen en leerlijnen	Landspakket	4.3.1 & 4.3.2	6.1.1, 6.1.2, 6.1.4, 6.2.1 & 6.2.5	1000	1500	2000	2000	2000	2000
4300 Goederen en diensten	Opleiding, cursussen en begeleiding	Exploitatiekosten (normbedragen) /Landspakket	4.3.1, 4.3.2 & 4.3.5	6.1.8, 6.2.4, 6.2.5, 6.2.6 & 6.3.1	1000	1000	1000	1200	1200	1200
Investing	Leeromgeving	Landspakket	4.3.1 & 4.3.2	6.1.5, 6.1.6, 6.2.3, 6.3.2 & 6.3.9	500	500	2000	3000	3000	3000
	Infrastructuur	Landspakket	4.3.2	6.2.7, 6.2.11 & 6.3.9	100	150	300	300	300	150
	ICT		4.3.2	6.2.1, 6.2.7	285	1550	2580	2580	2580	1820

³⁶ De gespecificeerde salariskosten vormen een voorlopige berekening van de totale kosten op basis van de aangegeven maatregelen indien deze wordt geïmplementeerd. Toch zijn aanvullende analyses nodig.

	Leerlingenzorg Structuur	Landspakket	4.3.1	6.2.7, 6.3.4 & 6.3.11	100	200	200	100	100	100
4300 Goederen en diensten	Onderzoek	Begroting DEA	Allemaal	6.3.15	50	50	50	100	100	100
4300 Goederen en diensten	Dienstverlening	Begroting DEA	Allemaal	6.2.7 t/m 6.2.11 6.3.4, 6.3.9, 6.3.13 t/m 6.3.15	200	300	400	400	300	200
Normbedragen					4700	2300	4700	4000	4900	4700
Begroting DEA					450	650	750	950	850	750
Investing					1985	3870	7080	7980	7980	7070
Totaal geschatte financiële middelen					7135	6820	12530	12930	13730	12520

Tabel 12.: Overzicht van de kosten (2025-2030) i.v.m. invoering van het strategisch beleid.

Bijlage 8: Lijst uitgenodigde organisaties

Agnes Kleuterschool	Anglo Kleuterschool	Ayo Kleuterschool
Beautiful Sun Montessori School	Bright Minds Homeschool	Brighter Future
Bureau Multidisciplinair Centrum (MDC)	Bureau Tramerdia	Cacique Macuarima school
Centro pa Hoben y Famia	Colegio Bon Bini	Colegio Conrado Coronel
Colegio Cristo Rey	Colegio Felipe B. Tromp	Colegio Hilario Angela
Colegio Laura Wernet-Paskel	Colegio Frere Bonifacius	Colegio Pastoor Kranwinkel
Colegio Sagrado Curason	Colegio Ora Ubao	Colegio Santa Famia
Colegio Santa Filomena	Colegio San Hose	Commandeur's Bay Academy
De schakel Aruba	Colegio Santa Teresita	Departamento di Enseñansa (DEA)
Dep. Asuntonan Social (Coll.partnership) (DAS)	Departamento di Cultura Aruba (DCA)	Dienst Inspectie van het Onderwijs (DIO)
Dienst Publieke Scholen (DPS)	Departamento di Mucha y Hoben (DMH)	Educampus Aruba
Faith Revival School	Dienst Uitvoering Onderwijssubsidies (DUOS)	FEPO
Fontein Kleuterschool	FAVI	Fundacion Guia Mi
Fundacion Pa Nos Muchanan	Fundacion Autismo Aruba	Fundacion Respeta Mi
G297	Fundacion Pro Persona cu Dislexia	HIAS
Imelda Kleuterschool	Graf von Zinzendorfschool	J.N. Andrews school Aruba Adventist Academy
Kibrahacha: Parterschap Samen Opleiden Caribisch Gebied	Instituto Pedagogico Aruba (IPA) /Centro pa Desaroyo Profesional Continuo (CDPC)	Maria Goretti College
Maria School	Kinderhouse Aruba	Mon Plaisir Basis School
Montessori Schoolhouse	Nos fortaleza Montessori Aruba	O.L.V. van Fatima College
Pius X School	Prinses Amalia Basisschool	Rayo di Solo Kleuterschool

Reina Beatrix Basisschool	Respaldo	Rosario College
Scol Amplio Nos Cosecha	Scol Basico Dornasol	Scol Basico Washington
Scol Basico Xander Boogaerts	Scol Caiquetio	Scol Dununman
Scol Paso Pa Futuro	Scol Prep. Aurora	Scol Prep. Cacique Aterima
Scol Prep. Conrado Coronel	Scol Prep. Kudawecha	Scol Prep. Kukwisa
Scol Prep. Nos Paraiso	Scol Prep. Prome Paso	Scol Prep. Santa Jacinta
Scol Prep. Tarcisius	Scol Prep. Washington	Scol Preparatorio Cayena
Scol Primario Arco Iris	Scol Primario Kudawecha	Scol Saludabel
Scol Soeur Juliette	SIMAR	Sint Aloysiusschool
Sint Anna school	Sint Dominicuscollege	Sint Franciscuscollege
Sint Jan Kleuterschool	Sint Michaël School	SKOA
SOAZA	SPCOA	SPD/Stichting Hunto
St. Paulus School	St. Rosa College	Stichting Homeschool@Paradera
SVEOA	SVGA	Telefon pa Hubentud
Tienda di Educacion	Trupial Kleuterschool	UNESCO
YMCA Dakota	YMCA San Nicolaas	

Tabel 13.: Lijst genodigden consultatierondes